

Gasmarknadshandboken

Rutiner och informationsstruktur för handel och avräkning i
det västsvenska gassystemet

2023

Förord

Gasmarknadshandboken är gasbranschens gemensamma verktyg för att bedriva verksamhet på en marknad som fungerar väl med sund konkurrens och under affärsmässiga former.

Den första versionen av Gasmarknadshandboken lanserades 2008, och den, tillsammans med tillhörande underlag, har funnits på Energigas Sveriges webbsida, www.energigas.se, sedan dess.

På uppdrag av Nätmarknad genomfördes en större uppdatering av Gasmarknadshandboken under år 2016. Uppdateringen innebar omstrukturering och förenklingar i enlighet med gällande regelverk. Sedan dess har en översyn av handboken genomförts årligen. Handboken omfattar det västsvenska gassystemet.

Ett gediget arbete har genomförts av en expertgrupp bestående av nedanstående personer:

Ylva Nordlund, Nordion Energi

Ivar Vänglund, Nordion Energi

Linda Svensson, Göteborg Energi

Tedh Stjärnberg, Öresundskraft

Jan Söderberg, Modity Energy Trading

Per Lindeblad, Energi Försäljning Sverige

Susanne Svahn, Varberg Energi

Emelie Garhall, Varberg Energi

Annelie Andersson, Varberg Energi

Anna Liljeblad, Energigas Sverige

En översyn av innehållet i Gasmarknadshandboken genomförs av branschen årligen, och vid behov uppdateras innehållet. Synpunkter tas tacksamt emot löpande på info@energigas.se.

På detta enkla sätt vill jag uttrycka min uppskattning för nedlagt arbete och hoppas att Gasmarknadshandboken tas väl emot av marknadens aktörer.

Stockholm september 2023

Maria Malmkvist

vd Energigas Sverige

Gasmarknadshandboken

Rutiner och informationsstruktur för handel och avräkning
i det västsvenska gassystemet

2023

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning	4
0 Introduktion	7
Viktiga utgångspunkter som är generella för hela handboken	7
0.1 Allmänt om Gasmarknadshandboken	7
0.2 Marknadernas aktörer och relationer	8
0.2.1 Aktörer i gasens värdekedja	8
0.2.2 Branschorganisation	9
0.2.3 Tillsynsmyndigheter	10
0.2.4 Konsumenternas energimarknadsbyrå	10
0.2.5 Kommunal energi- och klimatrådgivning	10
0.3 Identifiering av aktörerna i gasens värdekedja	10
0.4 Lagar och regler	11
0.4.1 EU-regelverk	11
0.4.2 Lagar och förordningar	12
0.4.3 Föreskrifter och allmänna råd	12
0.4.4 Avtal	13
0.4.5 Riktlinjer, rekommendationer, anvisningar och branschstandarder	13
0.4.6 Allmänna webbadresser för mer information	13
1 Teckna och avsluta avtal – nät och handel	14
Viktiga utgångspunkter	14
Rekommendationer	14
1.1 Teckna gasnätsavtal	14
1.1.1 Tillgodose behov av gasnätsavtal	16
1.1.2 Tillgodose behov av att ändra gasnätsavtal	16
1.1.3 Initiera förändring av anläggning	16
1.1.4 Uppdatera strukturdata och kundinformation	16
1.2 Teckna gashandelsavtal	17
1.2.1 Ångerrätt	18
1.2.2 Kontrollera att gasnätsavtal finns	18
1.2.3 Offerera kund och avvakta svar	19
1.2.4 Utvärdera behov av anmälan om leverantörsbyte eller annan förändring	22
1.3 Avsluta gasnätsavtal	23
1.3.1 Utvärdera behov	23
1.3.2 Utarbeta fränkopplingsorder	24
1.3.3 Uppdatera strukturdata och kundinformation	24
1.3.4 Konkurs	24
1.4 Avsluta gashandelsavtal	24
1.4.1 Utvärdera behov av avtalsförändring	24
1.4.2 Sammanställ information om förändrad kundstatus	25
1.4.3 Kontroll av eventuellt brott mot tidsbestämt avtal	25
1.4.4 Meddela gasanvändaren om hävning av gashandelsavtal	25
1.4.5 Meddela nätföretag om hävning av avtal	26
1.4.6 Återta gashandelsavtal	26
1.5 Balansansvarig tecknar balansansvarsavtal med Systembalansansvarig	27
2 Ansluta och avsluta anläggning	28
Viktiga utgångspunkter	28
Rekommendationer	28
2.1 Nyansluta anläggning	28
2.2 Fränkoppla anläggning	28
2.2.1 Utvärdera skäl för fränkoppling	29
2.2.2 Fastställ beslut om fränkoppling	29
2.3 Tillkoppla anläggning	30
2.3.1 Utvärdera skäl för tillkoppling	30
2.3.2 Fastställ beslut om tillkoppling	30
2.4 Avveckla anläggning	31
2.4.1 Utvärdera skäl för avveckling	31
2.4.2 Fastställ beslut om avveckling	31

3	Tillföra gas till systemet	32	5	Upprätthålla balans	55
	Viktiga utgångspunkter	32		Viktiga utgångspunkter	55
	Rekommendationer	32	5.1	Övervaka och utföra balanseringsåtgärder	55
3.1	Prognostisera och planera	32	5.1.1	Ta emot och kontrollera Försörjningsplaner samt handel	55
3.1.1	Planeringsinformation till balansansvarig	32	5.1.2	Ta emot inomdygnsvärden och göra förbrukningsprognos för schablonavräknade uttagspunkter	55
3.1.2	Ta fram produktionsprognos	32	5.1.3	Rapportera inomdygnsvärden och förbrukningsprognos för schablonavräknade uttagspunkter	56
3.1.3	Ta fram förbrukningsprognos	32	5.1.4	Sammanställa och rapportera uppgifter för balansavräkning	56
3.2	Handla med gas	33	5.1.5	Övervaka tryck och realtidsdata	56
3.2.1	Genomföra handel med gas	33	5.1.6	Identifiera behov av balanseringsåtgärder	56
3.2.2	Utnyttja lager	33	5.1.7	Genomföra balanseringsåtgärd	56
3.2.3	Rapportera Försörjningsplan till systembalansansvarig	33	5.1.8	Rapportera handelsvärden och avräkningspriser	56
3.2.4	Kontrollera återrapporterade data från systembalansansvarig	34	6	Hantera mätvärden, värmvärden och nätavstämningssdifferens	57
4	Upprätthålla strukturdata och kundinformation	35		Viktiga utgångspunkter	57
	Viktiga utgångspunkter	35	6.1	Mätning och beräkningar	57
	Rekommendationer	35	6.1.1	Enheter	57
4.1	Hantera förändringar i leveransåtagande	35	6.1.2	Mätningssgränser och avläsningsfrekvens	58
4.1.1	Ärendereferenser i PRODAT	37	6.1.3	Praxis vid självavläsning	58
4.1.2	Strukturförändring när en gasleverantör förvärvat en annan	38	6.1.4	Rätt till timmätning under schablongränsen	58
4.1.3	Kontrollera om det finns tillträdande gasleverantör	38	6.1.5	Anläggningars egenförbrukning	58
4.1.4	Anvisa gasleverantör	39	6.1.6	Framtagande av beräknad årsförbrukning	58
4.1.5	Annullera ny anvisningsleverans	39	6.1.7	Omvandling av volym till energi	59
4.1.6	Verifiera/uppdatera strukturdata och kundinformation	39	6.1.8	Rättning av mätvärden	59
4.1.7	Ta fram meddelande om kundflytt	40	6.2	Hantera mätvärden – timavlästa	59
4.1.8	Ta fram meddelande om leverantörsbyte	41	6.2.1	Registrera och samla in mätvärden	59
4.1.9	Annullera meddelande om leverantörsbyte/kundflytt	42	6.2.2	Validera och kvalitetssäkra mätvärden	59
4.1.10	Validera och behandla förändrade strukturdata - nätföretag	42	6.2.3	Ersätta eller estimerade saknade mätvärden	59
4.1.11	Validera och behandla förändrade strukturdata - gasleverantör	44	6.3	Hantera mätvärden – dygnsavlästa	60
4.1.12	Ta fram meddelande om upphörande av leverans	45	6.3.1	Registrera och samla in mätvärden	60
4.1.13	Annullera upphörande av leverans	45	6.3.2	Validera och kvalitetssäkra mätvärden	60
4.1.14	Ta fram meddelande vid förändring av avtal	45	6.3.3	Ersätta eller estimerade saknade mätvärden	60
4.1.15	När gasleverantör hamnar på obestånd	45	6.4	Hantera mätvärden – schablon	61
4.2	Byta balansansvarig	46	6.4.1	Registrera och samla in mätvärden	61
4.2.1	Gasleverantören tecknar avtal med ny balansansvarig	46	6.4.2	Validera, kvalitetssäkra och beräkna mätvärden	61
4.2.2	Uppdatera strukturdata och kundinformation	46	6.5	Beräkna och fastställa nätavstämningssdifferens	61
4.2.3	Ta fram meddelande om byte av balansansvarig	46	6.5.1	Distributionsnät	61
4.2.4	Validera och behandla förändrade strukturdata	47	6.5.2	Transmissionsnät	62
4.2.5	När balansansvarig hamnar på obestånd	47	6.6	Beräkna och bestämma värmvärden	62
4.2.6	Anmälan om tillkommande eller upphörande av balansansvarsåtagande	47	6.6.1	Preliminärt värmvärde	62
4.3	Förändra anläggning	48	6.6.2	Slutliga värmvärden	62
4.3.1	Utvärdera behov av avläsning	48	7	Avräkna nät samt rapportera mät- och värmvärden	63
4.3.2	Utföra anläggningsförändring	48		Viktiga utgångspunkter	63
4.3.3	Uppdatera strukturdata och kundinfo - nätföretag	49		Rekommendationer	63
4.3.4	Utvärdera behov av meddelande till gasleverantörer	49	7.1	Regler för rapportering	63
4.3.5	Genomföra strukturförändringar i nätavräkningsområde	50	7.1.1	Avräkningar	63
4.3.6	Validera och behandla förändrade strukturdata - gasleverantör	51	7.1.2	Hur och när rapportering ska ske	63
4.4	Hantera förändring av kundinformation	51	7.1.3	Identifiering av tidsserier i meddelanden	64
4.4.1	Verifiera strukturdata och kundinformation - gasleverantör	52	7.1.4	Rapportering av förbrukning som inte mäts	65
4.4.2	Ta fram meddelande om ändrad kund- och strukturinformation	52	7.1.5	Statusmärkning av mätvärden	65
4.4.3	Verifiera strukturdata och kundinformation - nätföretag	52	7.1.6	Ersättning av saknade eller felaktiga mätvärden	65
4.4.4	Ta fram meddelande om ändrad kund- och strukturinformation	53	7.1.7	Korrigeringar	65
4.4.5	Uppdatera strukturdata och kundinformation - nätföretag	53	7.2	Avräkna nät och rapportera mätvärden – inomdygnsavräkning	66
4.4.6	Uppdatera strukturdata och kundinformation - gasleverantör	53	7.2.1	Fördela enskilda mätvärden per inmatnings-/uttagspunkt	66
4.5	Spisgaskunder	53	7.2.2	Fördela enskilda mätvärden per gränspunkt och lagerpunkt	66
4.5.1	PRODAT-hantering	53	7.2.3	Beräkna summerade timserier	66
4.5.2	Mätvärdeshantering och avräkning	53	7.2.4	Rapportera summerade mätvärden till Systembalansansvarig	66
4.5.3	Avvikelser i PRODAT och MSCONS	54	7.2.5	Beräkna förbrukningsprofil – inomdygn (Residual)	67

7.3	Avräkna nät och rapportera mätvärden – preliminär och slutlig dygnsavräknade	67	10.1	SGIX – gasbranschens system för meddelandehantering	84
7.3.1	Fördela enskilda mätvärden per inmatnings- /uttagspunkt	68	10.1.1	All rapportering via SGIX	85
7.3.2	Fördela enskilda mätvärden per gränspunkt och lagerpunkt	68	10.1.2	SGIX-meddelanden som används i olika verksamhetskedan	85
7.3.3	Beräkna summerade timserier	68	10.1.3	EDIG@s-meddelanden som används i olika verksamhetskedan	86
7.3.4	Rapportera enskilda mätvärden till angränsande nätföretag	68	10.1.4	EDIEL portalen	86
7.3.5	Beräkna förbrukningsprofil	68	10.1.5	Vid fel i kommunikationen	86
7.3.6	Rapportera preliminär schablon	68	10.1.6	Sätt att rapportera via SGIX	86
7.3.7	Rapportera summerade mätvärden	68	10.1.7	Anslutning till SGIX	86
7.3.8	Rapportera enskilda timmätvärden	69	10.1.8	Adressering och identifiering inom SGIX	86
7.4	Avräkna nät och rapportera mätvärden – preliminär och slutlig schablon	69	10.1.9	Regler för att knyta EDIEL-ID till organisationsnummer	87
7.4.1	Beräkna preliminära fördelningstal	70	10.1.10	Kvittensnivåer för EDIEL	87
7.4.2	Beräkna slutliga fördelningstal	70	10.1.11	När är ett EDIEL-meddelande mottaget?	88
7.4.3	Rapportera preliminära fördelningstal	70	10.1.12	Produktkoder	88
7.4.4	Preliminär fördelning och rapportera schablonleveranser	70	10.1.13	Ombud för att rapportera via SGIX	88
7.4.5	Slutlig fördelning och rapportera schablonleveranser	71	10.2	EDIEL-meddelanden	88
7.4.6	Rapportera slutliga fördelningstal	71	10.2.1	PRODAT – för strukturdata	88
7.4.7	Rapportera enskilda mätvärden	71	10.2.2	MSCONS för att rapportera mätvärden	91
7.5	Rapportera värmevärden	72	10.2.3	MSCONS för att rapportera värmevärden	92
7.5.1	Preliminärt värmevärde	72	10.2.4	DELFOR för att rapportera fördelningstal och handelsvärden	92
7.5.2	Rapportering av slutliga värmevärden för gräns- och lagerpunkter	72	10.2.5	APERAK – kvittensmeddelande för PRODAT och DELFOR	92
7.5.3	Rapportering av slutliga värmevärden för inmatningspunkter och värmevärdesområden	72	10.3	Edig@s - meddelande	92
7.6	Aktörernas kontroller - tim	72	11	Lista över begrepp	95
7.6.1	Gashandelsföretagets kontroller	73	12	Lista över produktkoder	103
7.6.2	Nätföretagets kontroller	73	12.1	Rapportering med Ediel till respektive motpart	103
7.7	Aktörernas kontroller - schablon	73			
7.7.1	Nätföretagets kontroller	73			
7.7.2	Balansansvarigas kontroller	73			
7.7.3	Gasleverantörens kontroller	74			
8	Avräkna balans	75			
	Viktiga utgångspunkter	75			
	Rekommendationer	75			
8.1	Genomföra balansavräkning	75			
8.1.1	Kvalitetssäkra rapporterade mätvärden	75			
8.1.2	Summera rapporterade handels- och mätvärden samt beräkna obalans	76			
8.1.3	Rapportera summerade mätvärden och obalans	76			
8.1.4	Ta fram fakturaunderlag	76			
8.1.5	Rapportera fakturaunderlag	76			
8.2	Kvalitetssäkring av avräkningsresultat	76			
8.2.1	Balansansvarigas kontroller	76			
8.2.2	Gasleverantörens kontroller	76			
9	Genomföra ekonomisk avräkning mot kund	77			
	Viktiga utgångspunkter	77			
	Rekommendationer	77			
9.1	Allmänna krav på fakturor	77			
9.2	Fastställa gasnätsfaktura	78			
9.2.1	Moms	79			
9.2.2	Förskottsbetalningar och säkerhet - nätföretag	79			
9.2.3	Identifiera uttagspunkt och avtal	79			
9.2.4	Beräkna överföring	79			
9.2.5	Sammanställa beräkningsunderlag	79			
9.2.6	Fastställ gasnätskostnad och fakturera kund	79			
9.3	Fastställa gashandelsfaktura	80			
9.3.1	Slutfaktura	81			
9.3.2	Gaspris	81			
9.3.3	Energi- och koldioxidskatt	81			
9.3.4	Moms	82			
9.3.5	Betalningssäkerhet - gasleverantörer	82			
9.3.6	Identifiera uttagspunkt och avtal	82			
9.3.7	Beräkna förbrukning	82			
9.3.8	Sammanställa beräkningsunderlag	83			
9.3.9	Fastställa gashandelskostnad och fakturera kund	83			
10	Kommunikation	84			
	Viktiga utgångspunkter	84			
	Rekommendationer	84			

0 Introduktion

Viktiga utgångspunkter som är generella för hela handboken

- Begreppet "**ska**" används här för att markera vad som måste uppfyllas enligt lag, förordning, föreskrifter och tekniska krav (som exempelvis EDIEL-anvisningar).
- Begreppen "**kan**", "**bör**" och "**rekommenderar**" används här för att markera rekommenderade rutiner som underlättar för aktörerna.
- Berörda aktörer är skyldiga att tillhandahålla den information som anges i lag, förordning och föreskrifter. All övrig information är frivillig och aktören som tillhandahåller informationen kan ta betalt för denna tjänst.
- För att kunna agera som aktör på gasmarknaden måste man ha genomfört tester för att kunna kommunicera via EDIEL och därmed godkänts som EDIEL-aktör.
- Med gasanvändare avses den kund som tecknat ett gasnätsavtal och gashandelsavtal.
- Med gasleverantör avses det gashandelsföretag som ansvarar för leverans av gas till gasanvändare.
- Alla gasnätföretag (nätföretag) och gasleverantörer bör tillämpa de allmänna avtalsvillkoren som tagits fram av Energigas Sverige tillsammans med eventuella egna avtalsvillkor.
- Gashandel kan bedrivas i två roller; gasleverantör respektive balansansvarig. Dessa kan finnas inom samma gashandelsföretag eller i separata företag.
- Med konsument avses en fysisk person som gasanvändare vars förbrukning faller utanför näringsverksamhet.
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd gas benämns genomgående som mätföreskriften i handboken.
- Värmevärde förekommer både som övre värmevärde och undre värmevärde. Övre värmevärde används i balansavräkningen och undre värmevärde används gentemot slutanvändare.

0.1 Allmänt om Gasmarknadshandboken

För att en marknad ska fungera väl med sund konkurrens under affärsmässiga former krävs tydliga regler. Var och en som agerar på marknaden måste i grunden känna till sina skyldigheter och rättigheter och i varje given situation dessutom veta vad som förväntas i fråga om hur man ska agera och när detta ska ske.

Marknadens regelverk bestäms ytterst av lagar, förordningar och föreskrifter. Enligt svensk rättstradition undviker emellertid dessa i många stycken att ställa några detaljerade krav på hur det praktiska vardagsarbetet ska bedrivas. Inom gasbranschen, liksom inom andra branscher, ankommer det därför på aktörerna att enas om en gemensam tolkning av gällande regelsystem för att underlätta informationsutbytet mellan marknadsaktörerna. I Gasmarknadshandboken är det just denna tolkning som beskrivs och handboken med dess hänvisningar utgör därför den samlade gasbranschens gemensamma arbetsform.

Gasmarknadshandboken vänder sig till alla typer av aktörer på gasmarknaden i Sverige som berörs av naturgaslagen (2005:403). Handboken kompletterar lagar, förordningar och föreskrifter som har anknytning till naturgaslagen utan att på något sätt ersätta dessa. Skulle någon del av handbokens innehåll ge upphov till tolkningsutrymme är det givetvis alltid lagar, förordningar och föreskrifter som gäller i första hand.

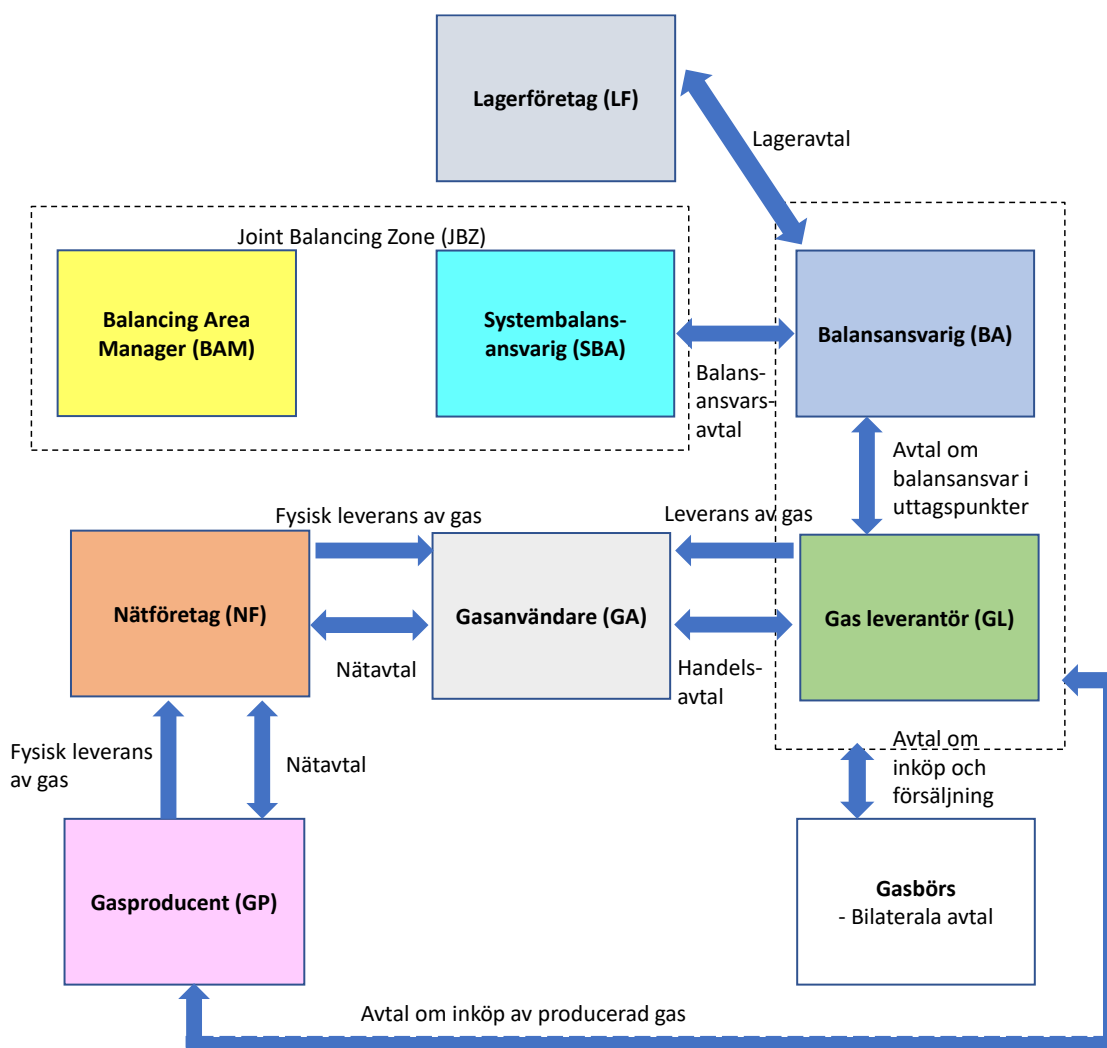
Den här gasmarknadshandboken omfattar det västsvenska gassystemet. Handboken uppdateras årligen och den senaste utgåvan finns alltid på www.energigas.se.

0.2 Marknadernas aktörer och relationer

021 Aktörer i gasens värdekedja

Marknadens aktörer i ett gassystem som berörs direkt eller indirekt av naturgaslagen är:

- Gasproducenter (GP)
- Nätföretag (NF)
- Lagerföretag (LF)
- Gasanvändare (GA)
- Gashandelsföretag i rollen som
 - Gasleverantör (GL)
 - Balansansvarig (BA)
- Systembalansansvarig (SBA)
- Balancing Area Manager (BAM)

Gasproducenter

Gasproducenten tillhandahåller gas i gasform för inmatning till gassystemet. Gasen kan framställas genom biologiska och kemiska processer eller alternativt vara gas som förångats från flytande form.

Nätföretag

Nätföretaget ansvarar för att gasen överförs till gasanvändarna. I naturgaslagen och andra juridiska sammanhang används begreppet ledningsinnehavare istället för nätföretag. Genom detta tydliggörs att innehavaren av en ledning per definition inte behöver vara dess ägare.

Nätföretaget är en central aktör på gasmarknaden. Nätföretaget har all originalinformation om gasleveranserna inom sitt nätavräkningsområde. Det är nätföretaget som rapporterar uppmätta energi-

mängder i inmatnings- och uttagspunkter och förser gasleverantörer, balansansvariga liksom system-balansansvarig med de uppgifter som krävs för att kunna fakturera liksom att planera, reglera och avräkna balansen i ett gassystem.

Lagerföretag

Lagerföretaget är den som driver en anläggning som lagrar gas åt marknadsaktörer. Lagerföretagets verksamhet finansieras genom offentliggjorda tariffer och reglerat tillträde till lagret. Gaslager kan antingen vara avsedda för lagring av gas i komprimerad form eller i flytande form. Ett lager kan fungera både som inmatnings- och uttagspunkt i det anslutande gassystemet vilket kan bidra till att upprätthålla balansen och ett effektivt utnyttjande av gassystemet.

Gasanvändare

Gasanvändaren är en förbrukare av gas och kan vara allt från en tung industri till en hushållskund som använder gas för att värma sin villa eller enbart för matlagning. Samtliga gasanvändare i ett gassystem som lyder under naturgaslagen har möjlighet att själv välja sin gasleverantör.

Kundrelationerna på gasmarknaden är många, vilket avspeglas i ett flertal begrepp för i många fall en och samma aktör. En gasanvändare är alltid kund hos såväl ett nätföretag som en gasleverantör, eftersom det inte går att förbruka gas utan att ha ett gällande avtal med nätföretaget; avtal som reglerar anslutning och överföring. Om kunden uteslutande använder gasen för egen förbrukning är den dessutom en slutkund.

I sin relation till nätföretaget genom anslutnings- och överföringsavtalet, benämns kunden ofta nätkund. För gasleverantören, med vilken kunden tecknat avtal om leverans av gas, är kunden en gaskund.

Gashandelsföretag

Gashandelsföretag kan ha olika roller. De kan vara en gasleverantör. De kan också vara handlare som köper in gas och säljer till andra Gashandelsföretag eller Gasanvändaren. Inköpet kan ske från Gasbörs, ex Pegas, andra Gashandelsföretag eller Gasproducenter. Dessutom kan de även vara Balansansvarig.

Gasleverantör

Gasleverantören är den som levererar gas till gasanvändaren och köper in gasen från en Balansansvarig. Enligt naturgaslagen får Gasleverantören enbart leverera gas i en uttagspunkt som en Balansansvarig har balansansvar för. Gasleverantören tecknar avtal med Balansansvarig.

Balansansvarig

Den Balansansvarige har ekonomiskt ansvar för balansen mellan tillförd och uttagen mängd gas i de inmatnings- och uttagspunkter som balansansvaret omfattar. Den Balansansvariges ansvar definieras i balansansvarsavtalet med Systembalansansvarig. Balansansvarig har även avtal med Gasleverantörer för leverans av gas till uttagspunkter.

Systembalansansvarig

Systembalansansvarig har det övergripande ansvaret för att balansen mellan inmatning och uttag av gas upprätthålls. Detta sker genom att se till att trycket i systemet hålls på en sådan nivå att reserver finns för störningar i gasöverföringen. Den systembalansansvarige har också ansvaret för att trycket inte överstiger tillåten gräns. Obalans uppstår när uttaget inte motsvarar planerad inmatning. I balansavräkningen beräknar den systembalansansvarige eventuell obalans för respektive balansansvarig och reglerar sedan kostnaderna för obalansen med den eller de balansansvariga som bär det ekonomiska ansvaret.

Balance Area Manager (BAM)

BAM är en funktion som utför balanseringsåtgärder och balansansavräkning med tillhörande fakturering och betalning inom Joint Balancing Zone (balanseringsområde som täcker Sverige och Danmark). Funktionen är utsedd av systembalansansvariga i Sverige och i Danmark.

022 Branschorganisation

Energigas Sverige är en medlemsfinansierad branschorganisation med en hundraårig historia av att utveckla den svenska gasmarknaden för naturgas, biogas, fordonsgas, gasol, biogasol och vätgas. Energigas Sverige arbetar, tillsammans med medlemmarna, för en växande gasmarknad med en ökande andel förnybara gaser som bidrar till samhällets omställning, politiskt uppsatta mål och ett hållbart Sverige.

Arbetet omfattar frågor som rör opinion och påverkan, information, analyser, styrmedel, marknadsutveckling, säkerhet, teknik och utbildningar och sker i nära dialog med marknadsaktörer, myndigheter, regering och riksdag.

023 Tillsynsmyndigheter

Tillsyn och kontroll av efterlevnaden av lagar och regler inom energimarknadsområden utövas av Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen (EI). Energimyndighetens tillsynsansvar gäller lag om trygg naturgasförsörjning medan naturgaslagen står under tillsyn av EI. EI:s uppgifter regleras enligt förordning (2007:1118) med instruktion för Energimarknadsinspektionen. Tillsyn rörande säkerhet kring hantering av brandfarliga gaser utövas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Dessa myndigheters uppgifter framgår av deras respektive instruktioner

- Förordning med instruktion för Statens energimyndighet (2014:520)
- Förordning med instruktion för Energimarknadsinspektionen (2016:742)
- Förordning med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2008:1002)

024 Konsumenternas energimarknadsbyrå

Konsumenternas energimarknadsbyrå är en självständig byrå för information och vägledning i frågor som rör energimarknaden. Byrån besvarar kostnadsfritt frågor från konsumenter om hur energimarknaden fungerar. Avseende gas kan det gälla bland annat avtalsformer och priser, jämförelse av gasleverantörer, byte av gasleverantör osv.

Byrån har också till uppgift att fånga upp konsumentproblem inom energimarknadsområdet, vilka sammanställs och redovisas för berörda myndigheter samt energibranschens företag. Byråns styrelse är sammansatt av Konsumentverket, Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen och branschorganisationerna Energiföretagen Sverige samt Energigas Sverige. För mer information se www.energimarknadsbyran.se.

025 Kommunal energi- och klimatrådgivning

De kommunala energi- och klimatrådgivarna svarar kostnadsfritt på frågor om bland annat uppvärmning, energikostnader och bidrag. Rådgivningen vänder sig till allmänheten, småföretag och organisationer. Kommunernas konsumentvägledare kan utan kostnad ge konsumenter vägledning i såväl frågor före köp och ingående av avtal som i enskilda tvister med företag. De kommunala rådgivarna kan nås genom hem-kommunens telefonväxel. På Energimyndighetens, www.energimyndigheten.se, och Konsumentverkets, www.konsumentverket.se, webbplatser finns förteckningar över kommunernas energi- och klimatrådgivare respektive konsumentrådgivare.

0.3 Identifiering av aktörerna i gasens värdekedja

På gasmarknaden utbyts mängder av information mellan nätföretag, gashandelsföretag och systembalansansvariga. Det är därför absolut nödvändigt att känna till aktörernas kontaktpersoner, adresser och liknande uppgifter, vilka kan vara olika för de olika verksamhetsskedena.

Informationsutbytet mellan aktörerna sker mestadels via EDIEL och EDIG@s. Avsändaren av ett meddelande ansvarar för att kontrollera att det som skickas kommer fram till den mottagande parten.

Ett viktigt identifikationsbegrepp är EDIEL-id (femsiffrigt nummer) och EIC-kod (16 alfanumeriska tecken) som används i meddelandehantering mellan företagen. Huvudprincipen är att aktörerna själva informerar varandra om förändringar som är av betydelse för kommunikationen dem emellan. Aktörslistan på www.ediel.se ska hållas uppdaterad av respektive aktör.

Det finns också andra viktiga begrepp, som till exempel områdes-id som identifierar ett nätavräkningsområde i balansavräkningen och anläggnings-id som identifierar inmatnings- respektive uttagspunkten. Det underlättar kontakterna mellan gashandelsföretagen, gasanvändaren och nätföretaget väsentligt om dessa id används. Nätföretaget ska redovisa både anläggnings-id och områdes-id när gasanvändaren får uppgift om förbrukning efter mätaravläsningen.

För att underlätta informationsutbytet mellan nätföretag, gashandelsföretag och systembalansansvarig, finns en blankettfil som heter "Företagsinformation" ([blankett F](#)). Den finns på systembalansansvarigs webbplats och i den finns underblanketter för nätföretag och balansansvariga. I blanketten fylls uppgifter i om företagens kontaktytor för de olika typer av ärenden som förekommer mellan aktörerna. Blanketten kan även användas för att ange om det finns ombud för någon funktion, till exempel avräkning eller mätning.

Läs mer om gasmarknadens informationsutbyte i kapitel 10.

0.4 Lagar och regler

Här beskrivs de regelverk som styr gasmarknaden i Sverige.

Typ av regelverk	Utfärdas av	
EU-direktiv	Europaparlamentet och Europeiska rådet	Tvingande för svensk lagstiftning
EU-förordning	Europaparlamentet och Europeiska rådet	Gäller som svensk rätt och är tvingande
Lag	Riksdagen	Tvingande
Förordning	Regeringen	Tvingande
Föreskrift	Myndighet	Tvingande
Allmänna råd	Myndighet	Vägledande
Avtal	Mellan parter	Tvingande
Riktlinjer, rekommendationer och branschstandarder	Inom branschen	Praxis

0.4.1 EU-regelverk

- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2009/73/EG av den 13 juli 2009 om gemensamma regler för den inre marknaden för naturgas och om upphävande av direktiv 2005/55/EG
Detta är det tredje gasmarknadsdirektivet i ordningen där det ställdes stränga krav på åtskillnad mellan gashandel och drift av transmissionsnät med krav på certifiering av transmissionsnätoperatörer.
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, om ändring av direktiven 2009/125/EG och 2010/30/EU och om upphävande av direktiven 2004/8/EG och 2006/32/EG
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) Nr 715/2009 av den 13 juli 2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringsnäten och om upphävande av förordning (EG) nr 1775/2005
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) Nr 2019/942 av den 5 juni 2019 om inrättande av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2017/1938 av den 25 oktober 2017 om åtgärder för att säkerställa försörjningstryggheten för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 994/2010
- KOMMISSIONENS BESLUT av den 10 november 2010 om ändring av avsnitt 3 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringssystemen
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) Nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi
- KOMMISSIONENS BESLUT av den 24 augusti 2012 om ändring av bilaga I till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 715/2009 om villkor för tillträde till naturgasöverföringssystemen
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 347/2013 av den 17 april 2013 om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer och om upphävande av beslut nr 1364/2006/EG och om ändring av förordningarna (EG) nr 713/2009, (EG) nr 714/2009 och (EG) nr 715/2009
- KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 2017/459 av den 16 mars 2017 om fastställandet av nätföreskrifter för mekanismer för kapacitetstilldelning i överföringssystem för gas och om upphävande av förordning (EU) nr 984/2013
- KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 312/2014 av den 26 mars 2014 om fastställandet av nätföreskrifter för balansering av överföringsnät för gas
- KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) 2015/703 av den 30 april 2015 om fastställandet av nätföreskrifter med regler för driftskompatibilitet och informationsutbyte
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen
- EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1227/2011 av den 25 oktober 2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi
- KOMMISSIONENS GENOMFÖRANDEFÖRORDNING (EU) nr 1348/2014 av den 17 december 2014 om rapportering av uppgifter för att genomföra artikel 8.2 och 8.6 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi

- Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas
- Rådets förordning (EU) 2023/706 av den 30 mars 2023 om ändring av förordning (EU) 2022/1369 vad gäller förlängning av efterfrågeminskingsperioden för åtgärder för att minska efterfrågan på gas samt förstärkning av rapporteringen om och övervakningen av deras genomförande

04.2 Lagar och förordningar

Listan nedan är en förteckning över lagar och förordningar av särskild betydelse för marknadens aktörer. Förordningarna är placerade i direkt anslutning till den lag som ger regeringen rätt att utfärda dem.

- Aktiebolagslagen (2005:551)
- Bokföringslagen (1999:1078)
- Mervärdesskattelagen (1994:200)
- Naturgaslagen (2005:403)
- Naturgasförordning (2006:1043)
- Förordning om redovisning och revision av överföring av naturgas, lagring av naturgas och drift av förgasningsanläggning (2006:1051)
- Förordning om vissa avgifter på naturgasområdet (2008:1330)
- Förordning om fastställande av intäktsram på naturgasområdet (2014:35)
- Lag om trygg naturgasförsörjning (2012:273)
- Förordning om trygg naturgasförsörjning (2012:275)
- Lag om ingripande av marknadsmissbruk vid handel med grossistenergiprodukter (2013:385)
- Lag om certifiering av vissa naturgasföretag (2011:711)
- Förordning om certifiering av vissa naturgasföretag (2011:715)
- Lag om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)
- Förordning om brandfarliga och explosiva varor (2010:1075)
- Lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (2018:1174)
- Förordning om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster (2018:1175)

Andra författningar som innehåller bestämmelser om naturgas är bl.a. Lag (1994:1776) om skatt på energi, liksom förordning (1994:1784) om skatt på energi.

04.3 Föreskrifter och allmänna råd

- Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om övervakningsplan enligt naturgaslagen (EIFS 2012:6)
- Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om redovisning av överföring av naturgas, lagring av naturgas och drift av förgasningsanläggning (STEMFS 2006:3)
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter om offentliggörande av tariffer och metoder som används för att utforma avgifter för anslutning (EIFS 2012:3)
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter om naturgasföretagens förslag till intäktsram och insamling av uppgifter för att bestämma intäktsramens storlek (EIFS 2014:5)
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter om skäliga kostnader och en rimlig avkastning vid beräkning av intäktsram för naturgasföretag (EIFS 2014:6)
- Statens energimyndighets föreskrifter och allmänna råd om trygg naturgasförsörjning (STEMFS 2016:1)
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för naturgas (MSBFS 2009:7)
- Statens energimyndighets föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter till statistik om månatlig bränsle-, gas- och lagerstatistik (STEMFS 2020:7)
- Statens energimyndighets föreskrifter om skyldighet att lämna uppgifter till statistik om årlig energistatistik (el, gas och fjärrvärme) (STEMFS 2020:5)
- MSBFS 2021:9 föreskrifter om anmälan och identifiering av leverantörer av samhällsviktiga tjänster
- MSBFS 2018:8 föreskrifter och allmänna råd om informationssäkerhet för leverantörer av samhällsviktiga tjänster
- MSBFS 2018:9 föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av samhällsviktiga tjänster
- MSBFS 2018:10 föreskrifter och allmänna råd om rapportering av incidenter för leverantörer av digitala tjänster
- MSBFS 2018:11 föreskrifter och allmänna råd om frivillig rapportering av incidenter i tjänster som är viktiga för samhällets funktionalitet
- Nationell krisplan för Sveriges naturgasförsörjning enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1938

- Energimarknadsinspektionens föreskrifter om ändring i Energimarknadsinspektionens föreskrifter (EIFS 2014:6) om skäliga kostnader och en rimlig avkastning vid beräkning av intäktsram för naturgasföretag
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning och rapportering av överförd naturgas samt anmälan om leverans och balansansvar (EIFS 2022:6)
- Energimarknadsinspektionens föreskrifter om redovisning av naturgasverksamhet (EIFS 2022:12)

0.4.4 Avtal

Förutom de formella spelreglerna finns det även avtal som binder de parter som ingått avtalet. Exempel på ett sådant avtal är det EDIEL-avtal som tecknas mellan Svenska kraftnät och den aktör som förbinder sig att bl.a. följa tekniska anvisningar SGIX (Swedish Gas Information Exchange) i syfte att samordna och likrikta datakommunikationen mellan företagen.

Andra exempel är balansavtal mellan systembalansansvarig och balansansvarig, balansansvarig och gasleverantör, anslutnings- och överföringsavtalet som tecknas mellan nätföretag och gasanvändare, liksom gashandelssavtal mellan gasleverantör och gasanvändare. Vidare finns olika branschstandarder inom det säkerhetstekniska området liksom allmänna avtalsvillkor.

0.4.5 Riktlinjer, rekommendationer, anvisningar och branschstandarder

- GMA 2023 – Gasmättningsanvisningarna 2023
- Branschgemensamma metoder för bestämning av värmevärde
- Ediel-anvisning – Generella tekniska regler för samtliga Ediel-meddelanden
- Tekniska anvisningar SGIX – Exempelsamling
- Användarvisning för meddelandet MSCONS vid schablonavräkning
- Användarvisning för meddelandet DELFOR vid rapportering av andelstal
- Ediel-anvisning PRODAT och tillhörande APERAK

0.4.6 Allmänna webbadresser för mer information

- Energigas Sverige, www.energigas.se
- Nordion Energi, www.nordionenergi.se
- Swedegas, www.swedegas.se
- Energinet, www.energinet.dk
- Energimyndigheten, www.energimyndigheten.se
- Edielportalen, www.ediel.se/portal
- Energimarknadsinspektionen, www.ei.se
- MSB, www.msb.se
- Gaskoll, www.gaskoll.se

1 Teckna och avsluta avtal — nät och handel

Detta kapitel beskriver processen Teckna och avsluta avtal med tillhörande delprocesser, se nedan, samt de aktiviteter som ingår.

Viktiga utgångspunkter

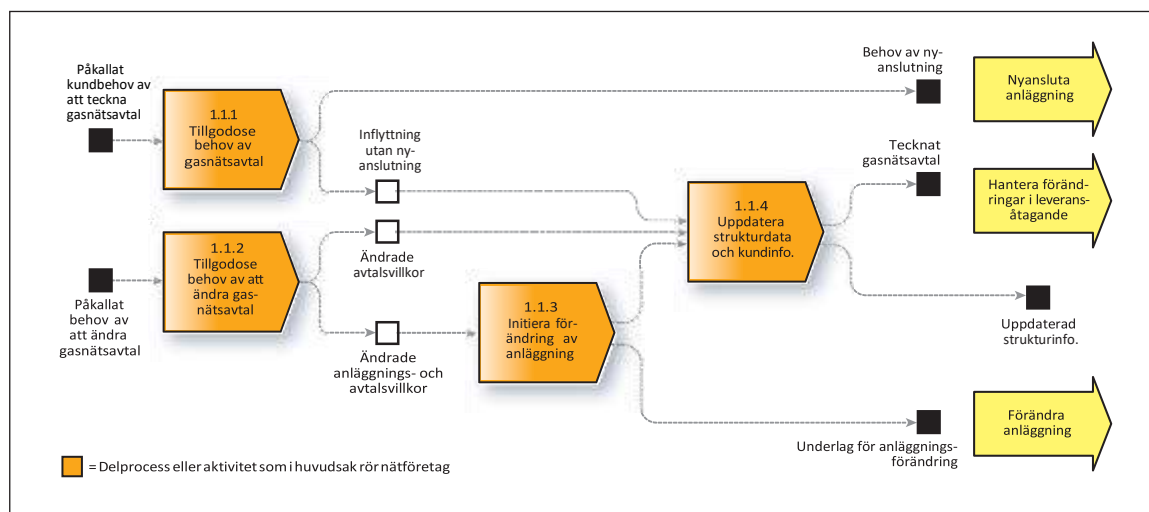
- Enligt naturgaslagen är ett gasnätsavtal för den aktuella uttagspunkten ett villkor för att gasanvändaren ska kunna teckna ett gashandelsavtal.
- Gasanvändaren tecknar gasnätsavtal med nätföretaget och gashandelsavtal med gasleverantören. Om ett nätföretag, en gasproducent och/eller ett gashandelsföretag ingår i samma koncern, ska företagen när de vänder sig till enskilda gasanvändare eller allmänheten ange sin identitet på ett sådant sätt att det tydligt framgår vilken verksamhet företaget bedriver.
- Enligt branschens allmänna avtalsvillkor ska en gasleverantör snarast skriftligen bekräfta ett ingånget gashandelsavtal till gasanvändaren och ange villkoren för leveransen som exempelvis startdatum och pris.

Rekommendationer

- Av gasleverantörens faktura bör avtalsvillkor och avtalstyp framgå. Det minskar risken för dubbla avtal.
- Om gasleverantören är osäker på om en ny gasanvändare har ett gasnätsavtal kan gashandelsföretaget skicka PRODAT-meddelandet Z01 till nätföretaget för att få detta bekräftat. För att säkerställa att rutinerna kan följas är det viktigt att in och utflyttning registreras omgående i nätföretagens system.
- Endast innehavaren av gasnätsavtalet kan teckna gashandelsavtal med en gasleverantör för den aktuella anläggningen.

Som påbörjande av gasleverans räknas inflyttning och nyanslutning, och för dessa händelser finns regler i naturgaslagen, mätföreskriften och de allmänna avtalsvillkoren. Förfarandet vid utflyttning är dock inte reglerat i lagstiftningen, utan enbart i de allmänna avtalsvillkoren. Vidare krävs det, enligt naturgaslagen, att gasanvändaren har ett gasnätsavtal för att kunna teckna ett gashandelsavtal, och det är endast den som tecknat gasnätsavtal som sedan kan teckna ett gashandelsavtal med valfri gasleverantör.

1.1 Teckna gasnätsavtal

Ett gasnätsavtal måste tecknas mellan nätföretaget och den som är gasanvändare. För nätanslutning och överföring av gas har Energigas Sverige, efter överenskommelse med Konsumentverket, tagit fram två olika allmänna avtalsvillkor. För konsumenter finns standardavtalet "Gasnät 2022 K" och för näringsverksamhet och annan likartad verksamhet finns "Gasnät 2022 N".

När det individuella gasnätsavtalet upprättas med en konsument ska det enligt naturgaslagen (8 kap. 14 §) innehålla följande uppgifter:

- nätföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats
- nätföretagets åtaganden gentemot konsumenten
- när avtalet träffas
- var information om nätföretagets priser och villkor finns
- villkor för fakturering och betalning
- villkor för uppsägning av avtalet
- villkor för ersättning om nätföretaget inte uppfyller sina åtaganden

Gasnätsavtalet mellan nätkund och nätföretag kan även kompletteras med uppgifter om:

- Kundhamn och fakturaadress
- Organisationsnummer/PRV bevis, alternativt personnummer
- Anläggningsadress/Fastighetsbeteckning
- Gasanläggnings-ID
- Områdes-ID
- Värmevärdesområde
- Giltighetstid
- Leveransens omfattning (energi och effekt)
- Anslutningspunkt
- Datum för anslutning
- Avläsningsfrekvens
- Nättariff
- Anslutningsavgift
- Villkor för överuttag
- Tvist
- Villkor för systemgranskning
- Villkor för anvisning av gasleverantör
- Allmänna avtalsvillkor
- Övriga särskilda villkor

Gasnätsavtal mellan nätföretag kan även kompletteras med uppgifter om:

- Organisationsnummer/PRV-bevis, alternativt personnummer
- Områdes-ID
- Giltighetstid
- Gränspunkt
- Kapacitet och tryck i gränspunkten
- Prisvillkor för avvikelse från avtalad kapacitet
- Gaskvalitet
- Villkor för avräkning
- Rutiner för rapportering av mätdata
- Villkor för säkerställning av kapacitet i det överliggande nätet mot angränsande land
- Villkor för tekniskt underhåll, jour och beredskap
- Nättariff
- Tvist
- Sekretess
- Särskilda och generella avtalsvillkor

Informera kunden: Rättigheter och klagomålshantering

Enligt naturgaslagen (8 kap. 18 och 20 §§) ska konsumenter i avtalet också få information om sina rättigheter. Detta kan lämnas direkt i avtalet men det går också bra att ha den fullständiga informationen på företagets webbplats och då enbart hänvisa dit i avtalet. Informationen ska dessutom innehålla hur gasanvändaren går tillväga för att lämna klagomål, hur nätföretagets rutiner för klagomålshantering ser ut, vart gasanvändaren kan vända sig för att få mer information eller möjlighet till tvistlösning samt information om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. Vill gasanvändaren ha dessa uppgifter skriftligen kan man inte neka det.

1.11 Tillgodose behov av gasnätsavtal

En gasanvändare måste vid inflyttning först teckna ett gasnätsavtal för den nya adressen med det berörda nätföretaget. Därefter kan gashandelsavtal tecknas med en gasleverantör. Inflyttning kan ske när som helst i månaden och gasanvändaren har då rätt att påbörja gasleveransen med valfri gasleverantör från inflyttningsdagen. Tecknas inget gashandelsavtal mellan gasanvändaren och någon gasleverantör, ska nätföretaget anvisa gasanvändaren en gasleverantör, se mer i avsnitt 4.1.

Eftersom det är nätföretaget som har alla uppgifter om gasanvändaren och uttagspunkten och ska göra måtaravläsning vid ut- och inflyttning, är det nätföretaget som är **"huvudkontaktman"** vid flyttningsprocessen. Alla nödvändiga uppgifter utgår från nätföretaget.

Ett gasnätsavtal gäller tills gasanvändaren säger upp det eller en ny gasanvändare anmält till nätföretaget att denne flyttat in. I det senare fallet ska nätföretaget kontakta den utflyttande avtalsparten och ge denne möjlighet att bekräfta att gasnätsavtalet ska upphöra. Det medför att ett nätföretag kan debitera en gasanvändare tills dess att gasanvändaren säger upp sitt avtal eller att en ny gasanvändare har anmält till nätföretaget att denne har flyttat in.

1.12 Tillgodose behov av att ändra gasnätsavtal

Gasnätsavtalets villkor kan behöva justeras vid förändring av avtalsform och/eller förändring av anläggning. Exempel på tillfällen när avtalet ska ändras är

1 Avtalsförändring

- Privatperson → näringsidkare och vice versa

2 Förändrat uttagsbehov

1.13 Initiera förändring av anläggning

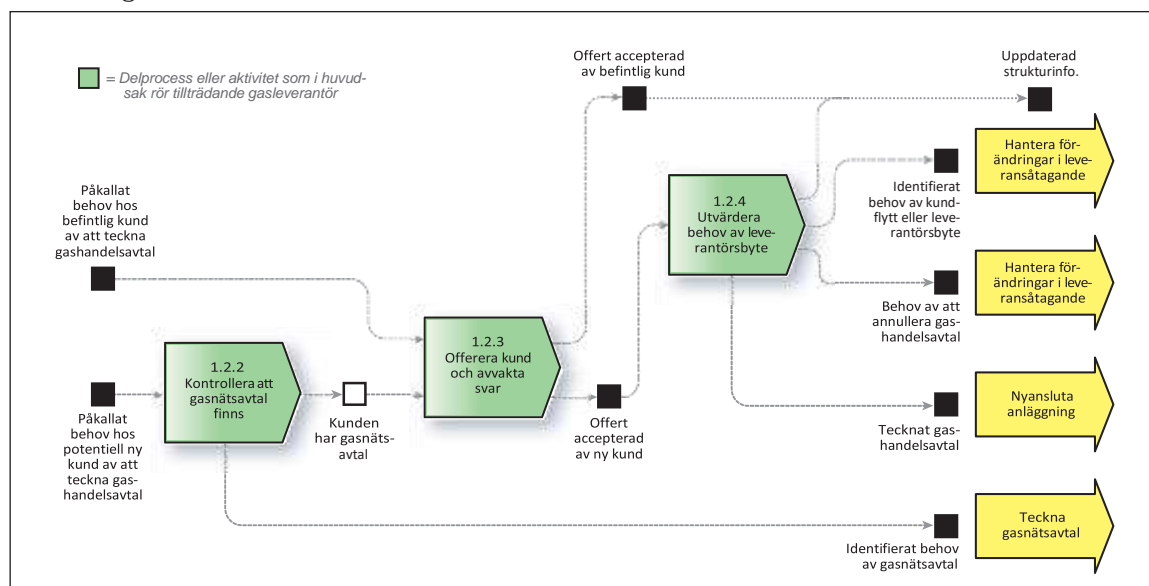
En gasanvändare anmäler en förändring av en anläggning till nätföretaget.

För mer information, se kap 2.

1.14 Uppdatera strukturdata och kundinformation

När det är en ny gasanvändare i uttagspunkten ska information om gasanvändaren registreras i nätföretagets system. Om avtalsvillkoren förändras på grund av förändrad avtalsform till exempel från privatperson till näringsidkare, ska även detta registreras för att uppgifterna ska vara aktuella. Sker en förändring av en anläggning som även påverkar gasnätsavtalet ska även detta registreras. Alla uppdateringar som görs och som påverkar en eller flera gasleverantörer ska förmedlas enligt gällande regler.

1.2 Teckna gashandelsavtal

Ett gashandelsavtal tecknas mellan gasleverantören och gasanvändaren. Det kan antingen ske via direktkontakt med gasanvändaren, via fullmakt alternativt via anvisningsförfarande. När ett gashandelsavtal ska tecknas bör gasleverantören alltid tillämpa gällande avtalsvillkor. En förutsättning för att kunna välja gasleverantör är dock att gasanvändaren har ett gasnätsavtal (7 kap. 4 § naturgaslagen). Det är därför viktigt att gasleverantören kontrollerar att gasanvändaren har ett gällande gasnätsavtal för den aktuella uttagspunkten innan gasleverantören och gasanvändaren träffar ett gashandelsavtal.

Ett gashandelsavtal kan vara knutet till uttagspunkten eller till gasanvändaren. Oavsett om gashandelsavtalet föreskriver att leveransen gäller en viss uttagspunkt eller gasanvändare, måste det sägas upp vid utflytt. Om gashandelsavtalet är knutet till uttagspunkten måste ett nytt gashandelsavtal tecknas. Om gashandelsavtalet är knutet till gasanvändaren kan det befintliga gashandelsavtalet överföras till den nya uttagspunkten.

När det individuella gashandelsavtalet upprättas med en konsument ska det enligt naturgaslagen (8 kap. 13 §) innehålla följande uppgifter:

- gasleverantörens namn, adress, telefonnummer och webbplats
- gasleverantörens åtaganden gentemot konsumenten
- när avtalet träffas och när leverantörsbyte kommer att genomföras
- var information om gasleverantörens priser och villkor finns
- villkor för fakturering och betalning
- avtalstid, dvs när avtalet upphör eller om det gäller tillsvidare
- vad som gäller för förlängning av ett avtal som har en fast avtalsperiod
- villkor för uppsägning av avtalet
- hur ersättning beräknas om ett avtal med fast avtalsperiod sägs upp i förtid
- villkor för ersättning om gasleverantören inte uppfyller sina åtaganden
- hur gasleverantören på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges

Utöver denna information och vad som fastställs i allmänna avtalsvillkoren bör gashandelsavtal för samtliga kunder även innehålla minst följande uppgifter:

• avtalstid (start och eventuell slutdag) • fakturaadress • typ av faktura • uppgift om vad som gäller vid flyttning • pris • energiskattekategori • moms • avtals-id	• gasanvändarens identitet hos gasleverantören • leveransadress • nätföretag • anläggnings-id • eventuell uppsägningstid • gasleverantörens organisationsnummer

Det är viktigt att gasleverantören kontrollerar att inga ändringar införts i avtalet efter att gasanvändaren skrivit på avtalet samt att eventuell firmatecknare är behörig. Gashandelsavtalet mellan gasanvändaren och gasleverantören bör utformas så tydligt att båda parter vet vad som gäller vid en framtida avtalstolkning.

Informera kunden: Rättigheter och klagomålshantering

Enligt naturgaslagen (8 kap. 18 och 20 §§) ska konsumenterna i avtalet också få information om sina rättigheter. Detta kan lämnas direkt i avtalet men det går också bra att ha den fullständiga informationen på företagets webbplats och då enbart hänvisa dit i avtalet. Informationen ska dessutom innehålla hur gasanvändaren går tillväga för att lämna klagomål, hur gasleverantörens rutiner för klagomålshantering ser ut, vart gasanvändaren kan vända sig för att få mer information eller möjlighet till tvistlösning samt information om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energi-effektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. Vill gasanvändaren ha dessa uppgifter skriftligen kan man inte neka det. Gasanvändaren ska enligt naturgaslagen få denna information innan avtal ingås eller bekräftas.

121 Ångerrätt

Ett gashandelsavtal kan träffas på olika sätt, muntligt eller skriftligt, över telefon, internet eller på plats. Om avtalet har ingåtts på distans eller utanför affärslokaler blir reglerna om ångerrätt tillämpliga. Att avtalet har ingåtts på distans innebär att det ska ha tecknats genom ett av säljaren organiserat system för att träffa avtal på distans. Kommunikationen ska alltså inte ha skett "öga mot öga". Exempel på distansavtal är avtal som träffas över telefon, via internet eller då kunden svarar på en annons eller ett brevutskick. Det spelar ingen roll vem som har tagit initiativet till kontakten för att lagen ska bli tillämplig. Med begreppet "utanför affärslokaler" menas att avtalet ingåtts på ett av dessa sätt:

1. att avtalet ingåtts då näringsidkaren och konsumenten samtidigt är närvarande på någon annan plats än i näringsidkarens fasta eller rörliga affärslokal; eller,
2. att konsumenten lämnat ett anbud på en sådan plats, i näringsidkarens affärslokal eller med hjälp av ett medel för distanskommunikation i omedelbar anslutning till att konsumenten kontaktats av näringsidkaren på någon annan plats där de samtidigt varit närvarande; eller,
3. att avtalet ingåtts under en utflykt som har organiserats av näringsidkaren i marknadsförings- eller försäljningssyfte.

Bestämmelsen om ångerrätt innebär att kunden har rätt att ångra sig inom den så kallade ångerfristen. Kunden behöver inte uppge något skäl till varför ångerrätten nyttjas.

Ångerfristen kallas den tidsfrist inom vilken ångerrätten måste nyttjas. Ångerfristen är 14 dagar. Fristen börjar inte löpa förrän den i distansavtalslagen föreskrivna informationen om ångerrätt lämnats.

Enligt lagen är det en mängd olika uppgifter som ska lämnas till konsumenten i samband med att avtalet ingås; bland annat säljarens namn och adress, prisuppgifter, och vad som gäller om ångerrätt enligt distansavtalslagen. I praktiken brukar det ske genom en bekräftelse på vad som har avtalats eller i ett välkomstbrev.

Det finns inget krav på hur kunden ska meddela företaget att ångerrätten nyttjas, men ett skriftligt meddelande är alltid att föredra med tanke på bevisvärdet i efterhand, om tvist uppstår.

Om kunden ångrar sig inom ångerfristen ska bytet eller tillträdet vid nytecknande inte genomföras. Ångrar kunden sig senare kan det vara omöjligt för gasleverantören att återkalla bytet/nytecknande eftersom ett återkallande måste ske senast fyra dagar före leveransstart. Vid byte kan kunden bara få tillbaka sin tidigare gasleverantör genom att byta tillbaka till denne på ett framtida datum, dvs enligt den vanliga leverantörbytesprocessen. Det är i sammanhanget också viktigt att tänka på att så kallad brytkostnad kan bli aktuell om kunden ångrar sig efter ångerfristen.

122 Kontrollera att gasnätsavtal finns

Förfarandet som beskrivs i detta avsnitt används då befintlig gasanvändare i leveranspunkten avser teckna eller har tecknat gashandelsavtal med en gasleverantör, alternativt när gasanvändaren avser teckna eller har tecknat gashandelsavtal med en gasleverantör gällande från visst inflyttningsdatum på ny leveranspunkt. Gasleverantören kan då skicka en förfrågan till nätföretaget via PRODAT-meddelandet Z01 med undertyp L eller LK. Z01L/LK ska innehålla de uppgifter som finns i aktuell EDIEL-anvisning för PRODAT.

När nätföretaget mottagit Z01L eller Z01LK kontrolleras uppgifterna i meddelandet mot uppgifterna i kunddatabasen. En förutsättning för att meddelandet ska kunna behandlas är att gasleverantören har ett avtal med, eller en fullmakt från, gasanvändaren.

Om uppgifterna stämmer svarar nätföretaget inom 30 minuter med Z02L eller Z02LK med de uppgifter som anges i aktuell EDIEL-anvisning för PRODAT. Eftersom Z02 skickas inom 30 minuter behöver gasleverantören inte begära APERAK i Z01. Om gasleverantören ändå begär APERAK i Z01 ska sådan sändas av nätföretaget. För att säkerställa att meddelandet har nått mottagaren, vilket är ett krav enligt mätföreskriften, ska nätföretaget alltid begära APERAK i Z02.

Om uppgifterna som gasleverantören sänder däremot avviker från de uppgifter som nätföretaget har i sitt kundregister, sänder nätföretaget negativt APERAK inom 30 minuter till gasleverantören. APERAK ska innehålla de felkoder som anges i aktuell EDIEL-anvisning för PRODAT. När gasleverantören fått negativt APERAK tar gasleverantören kontakt med gasanvändaren för att justera uppgifterna och så börjar processen om. Gasleverantören kan exempelvis ha skickat felaktig kundidentitet, och måste då kontrollera uppgifterna med gasanvändaren.

Om gasanvändaren har skyddad identitet ska gasleverantören ta kontakt med nätföretaget för att få de uppgifter om gasanvändaren som företaget har, i den mån de behövs. För att säkerställa att inte några uppgifter lämnas ut felaktigt är det i detta fall ännu viktigare att gasleverantören kan visa upp en fullmakt från gasanvändaren ifråga.

1.23 Offerera kund och avvakta svar

Följande hantering bör användas när gasleverantören erbjuder ett gashandelsavtal till en ny kund:

- 1 Ta emot skriftlig eller muntlig förfrågan från gasanvändaren.
- 2 Gå igenom gasanvändarens önskemål.
- 3 Kontrollera kreditvärdigheten.
- 4 Utforma offerterbjudande.
- 5 Sänd offert om gashandelsavtal till gasanvändaren eller dennes ombud. Ange i offerten att gasanvändaren måste ha ett gasnätsavtal innan gashandelsavtal kan tecknas.

Exempel på uppgifter som bör ingå i offerten är följande:

- priser/villkor
- volym per anläggning (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- områdes-id (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- värmevärdesområde
- eventuella tilläggstjänster/åtaganden
- eventuella begränsningar i leveransvillkoren
- energi- och koldioxidskatt
- betalningsvillkor
- moms
- anläggnings-id hos gasnätföretag (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- gasleverantörens/gasanvändarens skyldigheter och rättigheter
- avtalstid (eventuell uppsägningstid)
- giltighetstid för anbudet
- beräknad leveransstart
- kontaktperson för avtalet

Det förekommer att gasleverantörer sänder ut intresseanmälan om gashandelsavtal till gasanvändare. För att ett giltigt gashandelsavtal ska slutas krävs dock en accept från gasanvändaren, muntligt eller skriftligt. En muntlig accept kan dock vara svår att använda i bevishänseende.

Följande hantering bör användas vid erbjudande av gashandelsavtal till befintlig kund:

- 1 Ta emot skriftlig eller muntlig förfrågan om gas från gasanvändaren.
- 2 Gå igenom gasanvändarens önskemål.
- 3 Kontrollera kreditvärdigheten.
- 4 Utforma offerterbjudande.
- 5 Sänd offert om gashandelsavtal till gasanvändaren eller dennes ombud.

Exempel på uppgifter som bör ingå i offerten är följande:

- priser/villkor
- volym per anläggning (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- områdes-id (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- värmevärdesområde
- eventuella tilläggstjänster/åtaganden
- eventuella begränsningar i leveransvillkoren
- energi- och koldioxidskatt
- betalningsvillkor
- moms
- anläggnings-id (uppgift hämtad från gasanvändaren)
- gasleverantörens/gasanvändarens skyldigheter och rättigheter
- avtalstid (eventuell uppsägningstid)
- giltighetstid för anbudet
- beräknad leveransstart
- kontaktperson för avtalet

Informera kunden: Ändrade avtalsvillkor

En gasleverantör som avser att ändra villkoren för ett avtal som löper tills vidare avseende en konsument, ska underrätta konsumenten om ändringen enligt naturgaslagen (8 kap 16§). Underrättelse ska ske genom ett särskilt meddelande till konsumenten. Det får skickas tillsammans med en faktura, men informationen måste vara formulerad så att den inte sammanblandas med annan information. Av meddelandet ska det framgå att konsumenten har rätt att säga upp avtalet. De nya villkoren får inte börja tillämpas förrän tidigast två månader efter det att meddelandet har skickats.

En gasanvändare kan antingen själv teckna ett gashandelsavtal med kompletta uppgifter eller ge valfri ny gasleverantör fullmakt att inhämta nödvändiga uppgifter från berörda parter (nätföretag och nuvarande gasleverantör). Detta gäller uppgifter såsom:

- anläggnings-id
- områdes-id
- värmevärdesområde
- årsenergi
- befintlig gasleverantör
- uppsägningstid för befintligt gashandelsavtal
- slutdatum för befintligt gashandelsavtal

Fullmaktshantering

Gasanvändaren får regelbundet via fakturan information från nätföretaget som innehåller de uppgifter som behövs för att göra ett leverantörsbyte, som till exempel anläggnings-id och områdes-id. Nätföretaget ska dessutom i samband med leverantörsbyte och inflyttning lämna uppgift till gasanvändaren om vilken gas-leverantör som har leverans till anläggningen.

Om gasanvändaren trots detta inte har tillgång till de uppgifter som behövs när gashandelsavtal tecknas med en ny gasleverantör kan gasanvändaren lämna en fullmakt till gasleverantören som för gasanvändarens räkning kan inhämta de uppgifter som behövs för att genomföra leverantörsbytet.

Ansvar och krav samt utformning av fullmakt

En fullmakt är ett juridiskt hjälpmedel som används för att en person (fysisk eller juridisk) ska kunna ge en annan person (fysisk eller juridisk) möjlighet att agera i, eller hantera en viss fråga åt sig.

Den som lämnar en fullmakt måste vara behörig att lämna fullmakt, dvs fullmaktsgivaren ska vara den som i annat fall skulle ha rätt att agera i frågan. Fullmaktsgivaren är ansvarig för att vara införstådd med konsekvenserna av den fullmakt som lämnas. Det innebär att precis som för de avtal gasanvändaren tecknar är gasanvändaren också ansvarig för eventuella fullmakter som lämnas. Om fullmaktsgivaren (gasanvändaren) ångrar sig och vill att fullmakten ska återkallas är denne ansvarig för att meddela fullmaktsinnehavaren (gasleverantören) om detta. Det är även fullmaktsgivarens ansvar att informera eventuella mottagare av fullmakten om att den har återkallats.

Det finns inga formkrav för hur en fullmakt måste vara utformad. En muntlig fullmakt är lika giltig som en skriftlig. En muntlig fullmakt kan till exempel vara en ljudinspelning. En skriftlig fullmakt behöver inte vara bevitnad, utskrivet på papper eller skriven för hand. Ett exempel på skriftlig fullmakt är digitala fullmakter lämnade över internet. Oavsett fullmaktens utformning måste fullmaktsinnehavaren som åberopar den fortfarande kunna visa fullmaktens omfattning, dvs hur den är formulerad, liksom vem som är fullmaktsgivare. Om däremot någon med fullmakt från fullmaktsgivaren åberopar Personuppgiftslagen (GDPR) för att få ut uppgifter om fullmaktsgivaren, måste fullmakten vara skriftlig på papper samt egenhändigt undertecknad.

En förfrågan från en fullmaktsinnehavare som agerar för gasanvändarens räkning med stöd av en giltig fullmakt ska behandlas på samma sätt som en motsvarande förfrågan direkt från gasanvändaren, till exempel i fråga om handläggningstid av ärendet och att svar skickas till den som är behörig att få uppgifterna. Fullmaktsinnehavaren har endast rätt att begära ut de uppgifter som fullmakten omfattar. Det är den som åberopar en fullmakt som har bevisbördan för att fullmakten finns och är giltig.

Fullmaktsmottagaren (nätföretaget eller nuvarande gasleverantör) har både rätt och skyldighet att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att kontrollera fullmaktens giltighet. Det innebär att den som ska lämna ut uppgifter har rätt att få se den fullmakt som åberopas. Fullmaktskontrollen ska göras på ett objektivt sätt och avgränsas till frågor om fullmaktens giltighet, till exempel

- att fullmaktsgivaren är behörig att lämna fullmakten,
- vad fullmaktsinnehavaren har rätt att inhämta uppgifter om,
- att fullmakten är rätt utformad om uppgifter begärs enligt GDPR,
- att fullmaktens giltighetstid inte har gått ut, finns inget slutdatum angivet gäller den tills vidare.

Om det konstateras att fullmakten är ogiltig ska fullmaktsinnehavarens begäran avvisas. Om de uppgifter som efterfrågas inte omfattas av fullmakten ska begäran anses komma från, och hanteras som, om det är fullmaktsinnehavaren (gasleverantören) som ställer frågan, inte fullmaktsgivaren (gasanvändaren).

Sambofullmakter

Gashandelsavtal kan komma att säljas via något som populärt kallas **"sambofullmakter"**. En så kallad sambofullmakt innebär att någon (inte nödvändigtvis sambo eller maka/make, men personen ska vara myndig) tecknar gashandelsavtal i den som står för gasnättsavtalets ställe.

En sambofullmakt är en fullmakt i flera steg:

- 1 Den som tecknat gasnättsavtalet ger fullmakt till en person att teckna gashandelsavtal i dennes ställe (muntligt eller skriftligt).
- 2 Den person som fått fullmakt enligt steg 1 lämnar fullmakt till en gasleverantör om att inhämta uppgifter för byte av gashandelsavtal.

Som nätföretag är man alltid skyldigt att kontrollera riktigheten i fullmakten innan information lämnas ut. Finns det inga skäl från nätföretaget att ifrågasätta att en fullmakt har lämnats från den som har gasnätts-avtalet till den som fått fullmakt enligt steg 1 så ska sambofullmakten godkännas.

Bedömer nätföretaget att något av stegen i fullmaktskedjan är oklart ska nätföretaget meddela detta till gasleverantören. Då gasleverantören som tillämpar fullmakten alltid bär bevisbördan för att fullmakten är korrekt i alla steg så är aktuellt gashandelsföretag skyldigt att komplettera fullmakten med korrekta uppgifter innan fortsatt hantering sker.

Fullmakt vid leverantörsbyte

När någon med stöd av giltig fullmakt från en gasanvändare begär att få ut uppgifter agerar aktören i gasanvändarens ställe. Det innebär att fullmaktsinnehavaren är att betrakta som gasanvändaren själv och ärendet ska hanteras på samma sätt som om gasanvändaren själv ställer frågan eller begär ut uppgifter. Det innebär i praktiken att aktören ska få sin förfrågan behandlad inom samma tid som en motsvarande förfrågan från gasanvändaren skulle ha behandlats.

Enligt naturgaslagen ska ett leverantörsbyte vara kostnadsfritt för gasanvändaren. Det innebär att uppgifter som efterfrågas av gasleverantör med fullmakt från gasanvändaren i syfte att genomföra ett leverantörsbyte ska lämnas ut utan kostnad.

Gasanvändaren ger via fullmakten fullmaktsinnehavaren (gasleverantören) rätt att agera i gasanvändarens ställe och uppgifterna ska därför lämnas direkt till fullmaktsinnehavaren, dvs inte till gasanvändaren, för vidarebefordran till gasleverantören. Det ska framgå av fullmakten att fullmaktsinnehavaren har rätt att inhämta uppgifter om gasanvändaren och dennes anläggning och/eller avtal i syfte att genomföra ett leverantörsbyte. Om nätföretaget kräver fullmakt för byte till gasleverantör utanför den egna koncernen måste samma krav ställas vid byte till gasleverantör inom koncernen. Om information lämnas till gasanvändaren att ett leverantörsbyte påbörjats när uppgifter lämnats ut med stöd av en fullmakt måste motsvarande information även lämnas till gasanvändare i samtliga fall när en leverantörsbytesprocess påbörjas och inte enbart i de fall en fullmakt är involverad, dvs likabehandlingsprincipen gäller även här.

En fullmakt kan även användas i samband med uppsägning av ett gashandelsavtal. Det är då viktigt att fullmakten omfattar rätten att säga upp avtalet, samt att det tydligt framgår att det avser en uppsägning.

Skulle gasanvändaren påtala att ett byte av gasleverantör inte har genomförts på rätt sätt ansvarar den part som gasanvändaren kontaktar (nätföretaget eller gasleverantören) för att frågan utreds (enligt allmänna avtalsvillkoren Gasnät 2022 K).

Om en gasanvändare anser att ett genomfört leverantörsbyte är felaktigt och felet består i att gasleverantören åberopar en fullmakt som gasanvändaren inte anser sig ha lämnat, är det en fråga mellan gasanvändaren och gasleverantören. Så länge fullmakten uppfyller de objektiva kriterierna för en giltig fullmakt har nätföretaget ingen anledning att vidta åtgärder i syfte att **"skydda"** gasanvändaren från konsekvenserna av den fullmakt som gasanvändaren har lämnat till gasleverantören. Skulle gasanvändaren anse sig ha blivit felaktigt behandlad eller är missnöjd med exempelvis gasleverantörens marknadsföringsmetoder finns möjligheten att gå vidare och anmäla till Konsumentverket eller Konsumentombudsmannen.

Mer information om fullmaktshantering finns att läsa i en vägledning från Energiföretagen Sverige som finns på <https://www.energiforetagen.se/globalassets/plattformar/elmarknadsutveckling/fullmaktshantering-i-leverantorsbytesprocessen.pdf>

Fler än ett leveransavtal för en uttagspunkt

Gasanvändaren kan av misstag teckna ett avtal med en ny gasleverantör under löpande avtalstid. Fler än ett leveransavtal för samma uttagspunkt innebär normalt att gasanvändaren begår avtalsbrott och konsekvensen är att gasanvändaren kan bli ersättningsskyldig. Detta bör den nye gasleverantören informera gasanvändaren om. Den tidigare gasleverantörens leveransskyldighet upphör enligt naturgaslagen när den nye gasleverantören börjar leverera gas till gasanvändaren. Nätföretaget ska inte ha någon information om gashandelsavtalen och ska förhålla sig neutral eftersom det är en fråga som ska lösas mellan gasleverantören och gasanvändaren. En återkallelse av leverantörsbytet kan göras av den nye gasleverantören om parterna är överens om detta och det sker i så god tid att leveransen fortfarande kan annulleras.

Om två olika gasleverantörer skickar Z03 för samma uttagspunkt, avseende samma leveransstarttidpunkt, ska nätföretaget registrera den anmälan med korrekta uppgifter som kom in först. Den andra anmälan ska avisas eftersom det då redan finns en anmälan om leverantörsbyte för det aktuella datumet.

1.24 Utvärdera behov av anmälan om leverantörsbyte eller annan förändring

När gasleverantören tecknar ett nytt avtal med en gasanvändare kan det innebära att nätföretaget måste informeras så att nödvändiga förändringar kan genomföras.

Om en gasanvändare redan har en leverans hos en gasleverantör för en aktuell anläggning, och väljer att omteckna eller förnya sitt gashandelsavtal, ska inga meddelanden om leverantörsbyte skickas. Om gasanvändaren däremot tecknar ett gashandelsavtal för en, för gasleverantören, ny anläggning, alternativt om en ny gasanvändare tecknar ett gashandelsavtal för en anläggning, måste meddelanden om leverantörsbyte skickas.

Teckna nytt gashandelsavtal för en ny kund och/eller ny anläggning

När gasanvändaren och gasleverantören avtalat om leveransvillkor, ska den nye gasleverantören anmäla leverantörsbytet till nätföretaget. I gashandelsavtalet bör det framgå att den som avtalar om gasleverans även är den som har gasnätsavtalet med nätföretaget. Leverantörsbyte genomförs kl. 06:00, aktuell tid.

När en gasanvändare tecknar ett gashandelsavtal för en för gasleverantören ny anläggning, måste meddelanden om leverantörsbyte skickas. Samma sak gäller om en ny gasanvändare tecknar ett gashandelsavtal för en anläggning, oavsett om anläggningen är känd sedan tidigare eller inte.

Teckna nytt gashandelsavtal för befintlig kund och befintlig anläggning

Om en gasanvändare har en leverans från en gasleverantör till aktuell anläggning och väljer att förlänga eller förnya gashandelsavtalet ska inga meddelanden om leverantörsbyte skickas.

Informera kunden: Bekräftelse av ingånget avtal

Enligt de allmänna avtalsvillkoren ska en gasleverantör snarast skriftligen bekräfta ett ingånget gashandelsavtal, oavsett om gasleveransen är avtalad eller anvisad, till gasanvändaren genom att ange villkoren för avtalet såsom bland annat startdatum och pris. Gasleverantören bör även meddela gasanvändaren uppgifter om anläggnings-id och områdes-id så att gasanvändaren kan kontrollera uppgifterna.

Säga upp tidigare avtal

Det är gasanvändaren som ansvarar för att säga upp avtalet till nuvarande gasleverantör enligt gällande avtalsvillkor. Den frånträdande gasleverantören bekräftar uppsägningen och avvaktar en Z05L från nätföretaget om att gashandelsavtalet avslutas, samt mätvärden för att kunna slutdebitera gasanvändaren.

Gasleverantören meddelar den balansansvarige

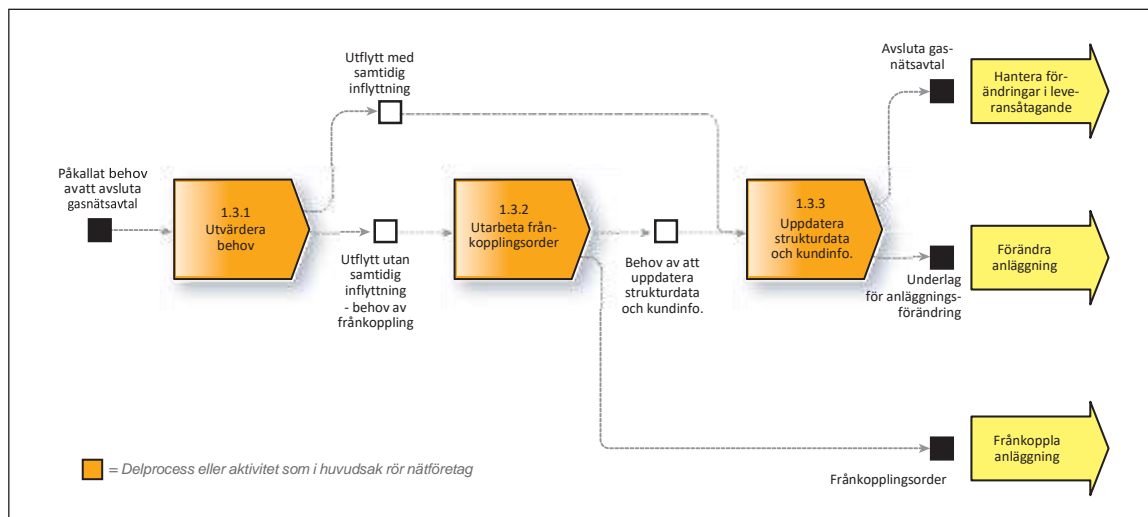
Den gasleverantör som gasanvändaren valt, sänder en förbrukningsprognos till den som är balansansvarig för gasleverantörens samlade förbrukning i respektive nätavräkningsområde om den balansansvarige och gasleverantören avtalat om detta.

När gashandelsavtalet sägs upp skickar gasleverantörer en uppdaterad förbrukningsprognos till den som är balansansvarig för det nuvarande avtalet.

Förändring av personnummer eller organisationsnummer

En förändring av personnummer eller organisationsnummer ska hanteras som en flytt, det vill säga att en ny gasanvändare inträder i uttagspunkten. Detta bör de inblandade parterna upplysa gasanvändaren om eftersom nya avtal kan behöva upprättas. För att gasleverantören ska kunna behålla gasleveransen, enligt ovan, måste gasleverantören skicka Z03LK till nätföretaget på samtliga aktuella leveranser för denna gasanvändare. I annat fall överförs avtalet till anvisningsleverantören.

1.3 Avsluta gasnätsavtal

Enligt de allmänna avtalsvillkoren gäller gasnätsavtalet tillsvidare. Gasanvändaren ska själv säga upp sitt gasnätsavtal med nätföretaget och gasnätsavtalet upphör vid det månadsskifte som inträffar närmast efter sex månader från uppsägning från konsumenten om inget annat avtalats. Uppsägningen ska ske antingen muntligt eller skriftligt. Även uppsägning via e-post räknas som skriftlig.

Informera kunden: Bekräftelse uppsägning av avtal

Enligt de allmänna avtalsvillkoren Gasnät 2022 K ska konsumenten snarast efter uppsägningen få en skriftlig bekräftelse från nätföretaget.

Om anläggningen inte fränkopplas när gasanvändaren flyttar ut gäller att gasnätsavtalet flyttas över till nya fastighetsägaren, om nätföretaget har avtalat med denne om att registreras som gasanvändare i uttagspunkten. Gasnätsavtalet ska annars avslutas vid såväl utflytt som aweckling av anläggning.

Eftersom det är nätföretaget som har alla uppgifter om gasanvändaren och uttagspunkten samt är den som gör mätaravläsning vid ut- och inflytt, är det också nätföretaget som är "huvudkontaktman" vid flyttningsprocessen. Alla nödvändiga uppgifter utgår därför från nätföretaget.

1.3.1 Utvärdera behov

Utflytt är inte reglerat i naturgaslagen eller mätföreskriften utan regleras endast i de allmänna avtalsvillkoren. Enligt de allmänna avtalsvillkoren ska gasanvändaren själv säga upp sitt avtal med nätföretaget. Uppsägningen ska ske senast en månad före utflytten om inte annat avtalas och kan göras antingen muntligt eller skriftligt.

Gasanvändarens betalningsansvar för den förbrukning som sker på anläggningen kvarstår tills gasnätsavtalet har sagts upp eller en ny gasanvändare anmäler inflytt och därmed tar över betalningsansvaret.

När nätföretaget informerar gasleverantören om utflytten med PRODAT-meddelandet Z05LK upphör leveransplikten, vilket innebär att gasanvändarens betalningsansvar avslutas för den aktuella uttagspunkten. Det är bra om gasanvändaren meddelar både nätföretaget och gasleverantören om uppsägningen men det är alltså inte nödvändigt för att även gashandelsavtalet ska bli uppsagt vid utflytt.

I och med att avtalet sägs upp av gasanvändaren får nätföretaget kännedom om att gasleveransen kommer att avslutas och att uttagspunkten inte längre kommer att ha någon gasleverantör om inte en anmälan om påbörjande av gasleverans kommer in.

Nätföretaget har därmed också tid på sig att fränkoppla anläggningen – till exempel i samband med slutavläsningen som ska ske i anslutning till att avtalet upphör. Detta görs enbart om ny kund saknas. Se mer i avsnitt 1.4 och 2.4.

Utflytt med samtidig inflyttning

Vid utflytt med samtidig inflyttning tar nätföretaget emot en uppsägning av den utflyttande gasanvändaren gällande dennes gasnätsavtal samtidigt som den nya inflyttande gasanvändaren tecknar ett gasnätsavtal avseende samma datum och anläggning.

Om den nyinflyttade gasanvändaren däremot tecknar gasnätsavtal med nätföretaget innan den utflyttande gasanvändarens uppsägningstid löpt ut, kommer det tidigare gasnätsavtalet att upphöra vid den tidpunkt när det nya gasnätsavtalet träder ikraft. Meddelanden skickas enligt samma regelverk som ovan.

Utflytt utan samtidig inflyttning

Nätföretaget tar emot en anmälan om utflytt från gasanvändaren och bekräftar därefter till gashandelsföretaget vilket datum som registrerats som utflyttningsdatum med Z05LK.

1.32 Utarbeta frånkopplingsorder

En anläggning kan behöva frånkopplas på grund av att en utflytt utan samtidig inflyttning sker. Nätföretaget bör eftersträva att frånkoppla uttagspunkter som saknar en gasanvändare. Mer information finns i avsnitt 2.2.

1.33 Uppdatera strukturdata och kundinformation

Så snart nätföretaget får in en anmälan från gasanvändaren om att gasnätsavtalet ska upphöra, ska nätföretaget enligt mätföreskriften utan dröjsmål registrera detta och sända Z05LK till befintlig gasleverantör. Kravet på att detta ska ske utan dröjsmål gäller även om nätföretaget får besked om en tidigare eller senare sluttidpunkt för avslut av gasleveransen, då en Z05C och en ny Z05LK ska sändas.

I de fall det finns en produktionsanläggning i samma anslutningspunkt, ska även denna avslutas och Z05LK sändas till befintlig gasleverantör.

Utflytt med samtidig inflyttning

Nätföretaget sänder ett meddelande med uppgift om vilket datum som registrerats som flyttdatum, det vill säga då gasleveransen upphör, med ett Z05LK till gasleverantören. Det bör aldrig vara ett retroaktivt datum. Den anmälan som kommer in först, utflytten eller inflyttningen, styr vilket datum som används i nätföretagets Z05LK. Om inte någon Z03LK inkommit ska nätföretaget anvisa den nya gasanvändaren en gasleverantör.

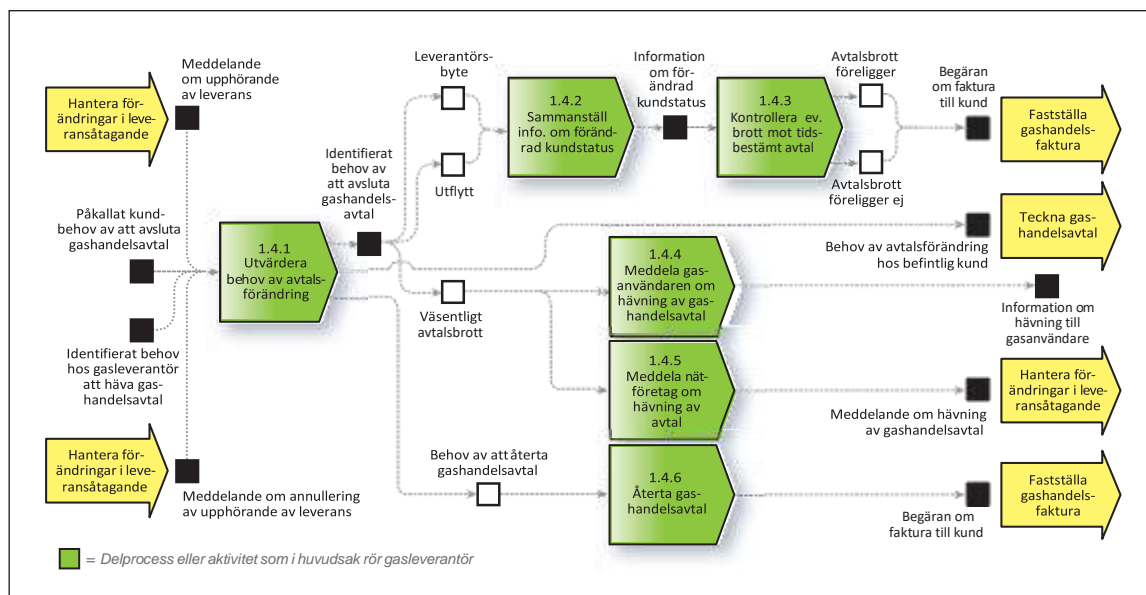
Utflytt utan samtidig inflyttning

Nätföretaget bör eftersträva att frånkoppla uttagspunkter som saknar en gasanvändare.

1.34 Konkurs

En generell regel vid konkurs är att konkursboet har rätt att överta konkursgäldenärens avtal men är inte tvungen till det. Om konkursboet väljer att överta avtalet övertas även gäldenärens alla rättigheter och skyldigheter. Det finns dock undantag i de fall där parterna i förväg bestämt vad som ska hända, då är det de avtalade reglerna som gäller. Det finns även fall där den solventa parten kan välja att avbryta avtalet då konkursen kan bedömas vara hävningsgrundande avtalsbrott.

1.4 Avsluta gashandelsavtal

1.4.1 Utvärdera behov av avtalsförändring

Om inte annat avtalats upphör avtalet att gälla senast vid det månadskifte som inträffar närmast efter en månad från konsumentens uppsägning. Gasanvändaren har rätt att antingen muntligen, skriftligen eller via fullmakt säga upp avtalet. Gasanvändarens betalningsansvar fortsätter alltså tills denne säger upp gashandelsavtalet och uppsägningstiden löpt ut.

Om gasanvändaren flyttat utan att säga upp gashandelsavtalet med gasleverantören ska gashandelsavtalet ändå anses som uppsagt i och med att gasleverantören tar emot information från nätföretaget om utflytten via Z05LK och gasleverantörens leveransplikt upphör. Gasanvändaren bör meddela både nätföretaget och gasleverantören om uppsägningen, men det är inget krav eftersom gashandelsavtalet blir uppsagt vid utflytt. Se även avsnitt 1.3.

När gashandelsavtalet med den tidigare gasleverantören är på väg att löpa ut kan gasanvändaren antingen säga upp avtalet och välja en annan gasleverantör, eller teckna nytt gashandelsavtal med befintlig gasleverantör. Uppsägningen ska ske enligt avtalets uppsägningstid. Exempel på uppgifter som en uppsägning bör innehålla är

- tidpunkt för när avtalet/gasleveransen upphör
- kundnummer hos gasleverantören
- anläggnings-id

Informera kunden: Bekräftelse av uppsägning

Vid mottagen uppsägning från gasanvändaren bör den nuvarande gasleverantören bekräfta uppsägningen till gasanvändaren.

I denna bekräftelse bör det framgå att gashandelsavtalet med den nuvarande gasleverantören kommer att fortsätta gälla till dess att gasleverantören får ett meddelande från aktuellt nätföretag om att gasleveransen upphör (leveransplikt enligt naturgaslagen).

1.42 Sammanställ information om förändrad kundstatus

Gasleverantören har rätt att debitera gasanvändaren enligt gashandelsavtalet under uppsägningstiden. När nätföretaget sänder Z05LK kan det inträffa att tidpunkten för upphörandet anges till ett annat datum än vad som angivits i uppsägningen. Gasleverantörens leveransskyldighet fortsätter tills gasleveransen enligt Z05LK upphör. Om det befintliga gashandelsavtalet har upphört före nätföretagets slutdatum i Z05LK ska gasleverantören meddela gasanvändaren om vilka villkor som gäller för tiden fram till dess att gasleveransen faktiskt upphör.

1.43 Kontroll av eventuellt brott mot tidsbestämt avtal

Av gasleverantörens faktura bör det framgå vilka villkor och vilken avtalstyp (avtalets löptid, uppsägningstid, pris osv) man avtalat med gasanvändaren. Informeras kunden om detta minskar risken för dubbla avtal.

Om gasanvändaren sluter avtal med en ny gasleverantör och detta nya avtal börjar löpa innan det gamla avtalet har löpt ut, har den gamle gasleverantören enligt de allmänna avtalsvillkoren rätt till ersättning. Om gasanvändaren önskar att det gamla avtalet ska fortsätta gälla kan gasanvändaren begära att det nya avtalet annulleras. Detta kan dock bara göras under förutsättning att meddelandet Z03C kan skickas inom föreskriven tid.

1.44 Meddela gasanvändaren om hävning av gashandelsavtal

I en situation när gasleverantören har rätt att avbryta leveransen på grund av väsentligt avtalsbrott från kunden så ska gasleverantören upplysa kunden om att fränkoppling kan ske om inte avtalsbrottet regleras. Om gasanvändare är en konsument och avtalsbrottet gäller bristande betalning så kräver naturgaslagen att ett meddelande om utebliven betalning skickas till socialnämnden i den kommun där konsumentens uttagspunkt befinner sig. Är fordran tvistig eller om kunden reglerar avtalsbrottet får inte fränkoppling ske.

Om kunden trots detta inte reglerar sitt avtalsbrott så kan gasleverantören välja att:

- begära fränkoppling av anläggningen
- häva avtalet och avsluta avtalsförhållandet

Som gasleverantör kan man även välja att först fränkoppla anläggningen och sedan häva avtalet. Om gasleverantören väljer att fränkoppla anläggningen utan att häva avtalet så kvarstår avtalsförhållandet och gasleverantören är enligt naturgaslagen leveransskyldigt tills kunden flyttar eller annan gasleverantör övertar leveransen. För hantering vid fränkoppling, se kapitel 2.

Om gasleverantören väljer att häva avtalet utan att fränkoppla så avbryts avtalsförhållandet och leverantören ska omedelbart underrätta nätföretaget om detta. Om gasanvändaren inte aktivt väljer en ny gasleverantör ska nätföretaget tilldela leveransen till anvisningsleverantören. Enligt naturgaslagen ska då både nätföretag och den anvisade gasleverantören informera gasanvändaren om de förutsättningar som gäller för det anvisade avtalet.

Om gasleverantören väljer att häva avtalet bör man meddela detta till gasanvändaren. I meddelandet bör det framgå från vilket datum som avtalet upphör och av vilken anledning, samt vad konsekvenserna blir.

En anvisad gasleverantör har dock inte möjlighet att häva avtalet vid gasanvändarens väsentliga avtalsbrott, eftersom företaget är skyldigt att tillhandahålla gashandelsavtal till alla gasanvändare som saknar gasleverantör. Den anvisade gasleverantören är istället hänvisad till möjligheten att begära fränkoppling för att begränsa sina förluster om en gasanvändare missköter sig.

När det gäller gasanvändare som är näringsidkare finns inga särskilda regler i naturgaslagen som reglerar rätten att avbryta leveransen till en kund som gjort sig skyldig till väsentligt avtalsbrott, utan denna rätt regleras i branschens allmänna avtalsvillkor.

1.45 Meddela nätföretag om hävning av avtal

Om en part har gjort sig skyldig till ett väsentligt avtalsbrott har motparten i avtalsrättsliga sammanhang normalt rätt att häva avtalet. Med hävning avses att avtalsrelationen upphör. De eventuella kvarstående oreglerade frågorna mellan parterna ska regleras i omedelbar anslutning till hävningen. Meddelandet till motparten om hävningen bör, ur ett bevisperspektiv, vara skriftligt.

När det gäller hävning av avtal är det endast den som häver ett avtal som kan ange tidpunkt för när hävningen ska genomföras. När avtalet hävs ska gasleverantören underrätta nätföretaget om detta med en Z08H. I meddelandet ska hävningsdatum anges. Observera att ett avtal aldrig kan hävas retroaktivt. En Z08H kan skickas senast det datum som hävningen avser.

Nätföretaget svarar på Z08H med en Z05L till den tidigare gasleverantören, samt skickar en Z04A till anvisningsleverantören om nätföretaget inte får in någon Z03L från någon annan gasleverantör som kunden valt. Ärendereferensen i PRODAT-meddelandet knyter ihop Z08H med Z05L och Z05L ska innehålla samma slutdatum som Z08H. Tidsfrist för meddelandena Z05L och Z04A tillhörande MSCONS-meddelanden gäller som vid leverantörsbyten.

Även om en gasleverantör har ett tidsbestämt avtal med en gasanvändare är det möjligt att bryta detta avtal i förtid. Gasleverantören kan då ta ut en avgift för detta om det reglerats särskilt i avtalet med gasanvändaren.

Nätföretaget informerar gasanvändaren om vilken anvisningsleverantör som anvisats. Rutinerna vid avläsning av mätaren för hävningstidpunkten är de samma som vid leverantörsbyte. Ett MSCONS-meddelande med slutmätarställning sänds av nätföretaget till tidigare gasleverantör och ett MSCONS-meddelande med startmätarställning sänds till anvisningsleverantören efter leveransperiodens slut, enligt ordinarie rapporteringsfrister.

Observera att en Z08H inte får användas som en sista utväg att annullera ett avtal! En skickad Z08H ska besvaras med en Z05L, avslut av gasleverans, och inte med Z04C, annullering av gasleverans. Om Z04C skickas så annulleras gasleveransen, dvs den startar aldrig överhuvudtaget. En Z05L avslutar en gasleverans, dvs startdatumet måste ha passerats för att leveransen ska kunna avslutas. Annulleringsmeddelanden ska inte följas av mätvärden, men avslutsmeddelanden ska göra det. Efter en annullering återställs tidigare gällande aktörshistorik, men efter en hävning träder anvisningsleverantören in.

Man kan inte annullera en Z08H. Skulle det visa sig att kunden betalar sin fordran i samband med att hävningen genomförs och gasleverantören vill återuppta sin affärsrelation med kunden, måste nytt avtal tecknas och meddelanden enligt den gängse leverantörsbytesprocessen skickas för att gasleveransen ska kunna återupptas. Detta regleras i avtalslagen. Det blir då en leveransstart minst 14 dagar framåt i tiden. Se mer i avsnitt 4.1 om leverantörsbytesprocessen.

1.46 Återta gashandelsavtal

Om upphörandet av gasleveransen inte är korrekt, alternativt om gasanvändaren anmäler en annan sluttidpunkt för avslutandet av gasleveransen än vad som tidigare anmälts, måste Z05L/LK annulleras. Mätföreskriften beskriver inte tidpunkt, men det nya slutdatumet bör skickas innan gasleveransen avslutas. Det görs genom att nätföretaget annullerar föregående Z05L/LK med en Z05C och därefter eventuellt återigen skickar Z05L/LK med nytt datum. Ändringar av utflyttningsdatum bör inte göras retroaktivt.

Om gashandelsavtalet har avslutats på fel datum eller avslutats felaktigt ska det tidigare gashandelsavtalets villkor fortsätta gälla till avtalets slutdatum eller till dess att nytt leveransslutdatum inkommer.

För mer information om vad som gäller vid teckning och uppsägning av gashandelsavtal se avsnitt 1.2 och 1.4.

1.5 Balansansvarig tecknar balansansvarsavtal med Systembalansansvarig

Den balansansvarige ansvarar definieras i balansansvarsavtalet med Systembalansansvarig och ska ombesörja följande:

- Vara registrerad som Shipper hos Energinet.
- Vara godkänd som Ediel-aktör.
- Registrerad hos Skatteverket för energiskatt.
- Ha ett giltigt balansansvarsavtal med Systembalansansvarig.
 - https://www.swedegas.se/vara_tjanster/systemansvar/balansansvar/villkor_och_avgifter
- Planera sig i balans. Egen balans, samt Gashandelsföretag som man tecknat avtal med.
- Lämna in planer på produktion, förbrukning samt in- och utmatning i lager.
- Rapportera information om bilateral handel per handelspunkt samt motpart.
- Fungera som finansiell motpart för avräkning av obalanser.
- Hålla strukturinformationen för balansavräkningen uppdaterad.
- Kontrollera all relevant information från Systembalansansvarig och meddela avvikelser.
- Informera om vilka gashandelsföretag den balansansvarige ansvarar för, produktion och förbrukning, per nätområde.

Gasleverantören behöver teckna avtal med balansansvarig om leverans av gas, mer information om detta återfinns i avsnitt 4.2.

2 Ansluta och avsluta anläggning

Detta kapitel behandlar rutinerna kring att ansluta och avsluta en anläggning.

Viktiga utgångspunkter

- I denna process skapas strukturinformation som är viktig för det fortsatta informationsutbytet mellan aktörerna, exempelvis kunduppgifter, anläggningsnummer och mätarnummer.

Rekommendationer

- Nätföretaget bör säkerställa att rutiner och systemstöd är konstruerade för att så fort som möjligt göra kritisk strukturinformation tillgänglig för informationsutbyte med andra aktörer.

2.1 Nyansluta anläggning

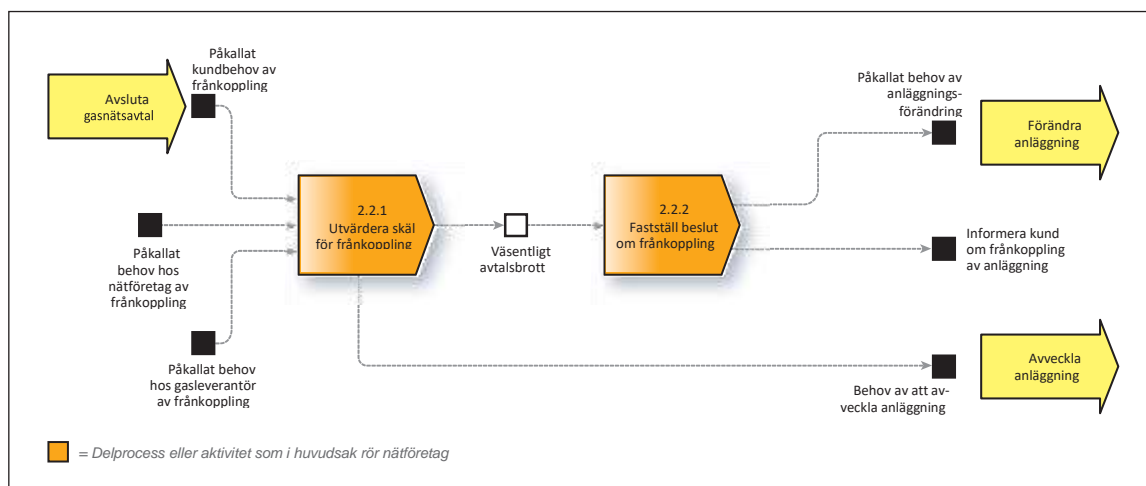
Med nyansluta anläggning avses den första inkopplingen som görs när anläggningen har uppförts. Om inte särskilda skäl kan anföras så är ett nätföretag skyldig att ansluta kunder till sitt nät, mot en avgift som nätföretaget bedömer vara skälig mot bakgrund av de förutsättningar som gäller från fall till fall. Den som vill ansluta sig till nätet tar kontakt med närmsta nätföretag och begär en offert för anslutning. Detta kan antingen göras av den potentiella slutkunden själv, eller av en gasleverantör som har intresse av att sälja gas till nya kunder. De metoder för beräkning av nyanslutningsavgifter som nätföretaget använder ska vara godkända av Energimarknadsinspektionen och vara publicerade.

Innan inkoppling sker måste ett anslutnings- och överföringsavtal undertecknas. Det är i första hand nätföretaget som avgör vilket mätsystem som gasanvändaren ska ha i uttagspunkten. Om en gasanvändare under schablongransen (gränsen = årsförbrukning större än eller lika med 3 GWh_u eller ett högsta månadsuttag större än 0,5 GWh_u) vill ha timvis mätning, får gasanvändaren stå för merkostnaden för mätutrustningen.

Ägaren till en anläggning som är ansluten till gasnätet tecknar avtal om anslutning och överföring med nätföretaget. Detta avtal kallas för anslutnings- och överföringsavtal. Enligt de allmänna avtalsvillkoren för leverans av gas, är den gasanvändare som tecknar ett avtal om gasleverans också skyldig att samtidigt ha ett gällande anslutnings- och överföringsavtal. Det är viktigt att det är en och samma slutkund (juridisk eller fysisk person) som tecknar bägge dessa avtal. Detta för att underlätta hanteringen vid förändrat leverans-åtagande.

Enligt allmänna avtalsvillkor för anslutning och överföring, gäller detta avtal tills vidare. Om inget annat avtalats upphör anslutnings- och överföringsavtalet att gälla sex månader efter det att gasanvändaren gjort en skriftlig uppsägning till nätföretaget. Avtalet upphör dock att gälla så snart en ny gasanvändare flyttar in och tecknar ett nytt anslutnings- och överföringsavtal.

2.2 Frånkoppla anläggning

Med frånkoppla anläggning avses att gasen till anläggningen fysiskt bryts. En uttagspunkt får frånkopplas från gasnätet på grund av:

- väsentligt avtalsbrott mot nätföretag eller mot gasleverantör (enligt allmänna avtalsvillkor)
- gasanvändare flyttar ut men ingen ny gasanvändare flyttar samtidigt in (enligt allmänna avtalsvillkor)
- på begäran av gasanvändaren om denne väljer att byta till någon annan energikälla eller av annan anledning vill avsluta överföringen.

221 Utvärdera skäl för frånkoppling

Avtalsbrott mot ett nätföretag och avtalsbrott mot en gasleverantör ska bedömas var för sig. För att frånkoppling ska kunna bli aktuellt måste ett avtalsbrott vara väsentligt.

En frånkoppling kan initieras av en av följande tre parter: gasanvändare, gasleverantör eller nätföretag.

- Gasanvändare kan begära en tillfällig frånkoppling vid ombyggnad eller en permanent frånkoppling inför aweckling av anläggningen, se avsnitt 2.4.
- Nätföretag kan frånkoppla på grund av väsentligt avtalsbrott enligt de allmänna avtalsvillkoren.
- Gasleverantör kan begära frånkoppling av en uttagspunkt enligt de allmänna avtalsvillkoren på grund av väsentligt avtalsbrott. Gasleverantören ska i de fall detta inträffar vända sig till nätföretaget för att få frånkopplingen genomförd.

222 Fastställ beslut om frånkoppling

Nätföretaget

Om nätföretaget har rätt att frånkoppla på grund av väsentligt avtalsbrott sänder nätföretaget en Z06F till gasleverantören med giltighetsdatum för frånkopplingen, installationsstatus stängd (closed) samt tillhörande avläsning. När anläggningen tillkopplats ska Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till gasleverantören med tillhörande avläsning.

Till eventuellt framtida gasleverantör skickas endast Z06F, dock innehållande giltighetsdatum för leveransstart, uppdaterad installationsstatus, men utan avläsning eftersom det faktiska datumet för frånkopplingen avser ett datum före den framtida gasleverantörens leveransstart. Om även tillkoppling sker före det framtida leverantörsbytet ska inga mätvärden avseende frånkoppling/tillkoppling skickas till den tillträdande gasleverantören, utan det första som skickas är ordinarie mätvärdesrapportering, dock med ärendereferens P, då det finns flera PRODAT-ärenden knutna till leveransstartsdatumet.

Om gasanvändaren byter gasleverantör under tiden anläggningen är frånkopplad, det vill säga om nätföretaget tar emot en Z03L för den frånkopplade anläggningen, ska nätföretaget svara att installationsstatus är stängd (closed) i Z04L. Anläggningen förblir alltså frånkopplad tills avtalsbrottet mot nätföretaget upphör. När anläggningen tillkopplats ska Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till samtliga berörda gashandelsföretag.

Gasleverantören

Vid val av frånkoppling så vänder sig gasleverantören till nätföretaget för att få frånkopplingen genomförd. Eftersom det inte finns något meddelande för detta sker begäran manuellt (det vill säga via telefon, e-post, brev eller liknande), alltså inte via PRODAT. Nätföretaget bekräftar manuellt begäran om att frånkoppling utförts till gasleverantören (ofta enligt en rutin som gashandelsföretaget beskrivit i samband med frånkopplingen).

Om anläggningen är frånkopplad i mer än två vardagar registrerar nätföretaget frånkopplingen och Z06F med installationsstatus stängd (closed) och tillhörande avläsning skickas till gasleverantören.

I de fall en gasanvändare önskar att byta gasleverantör på en anläggning som är frånkopplad, på grund av avtalsbrott mot gasleverantören, får nätföretaget inte vägra återinkoppling. Om nätföretaget tar emot en Z03L för den frånkopplade anläggningen, ska nätföretaget svara att installationsstatus är aktiv (active) i Z04L. Anläggningen förblir därefter frånkopplad som längst tills dess att ny gasleverantör tillträder. Enligt de allmänna avtalsvillkoren gällande gasnät för konsumenter har nätföretaget rätt att kräva ersättning för från- och återinkoppling.

Informera kunden: Frånkoppling

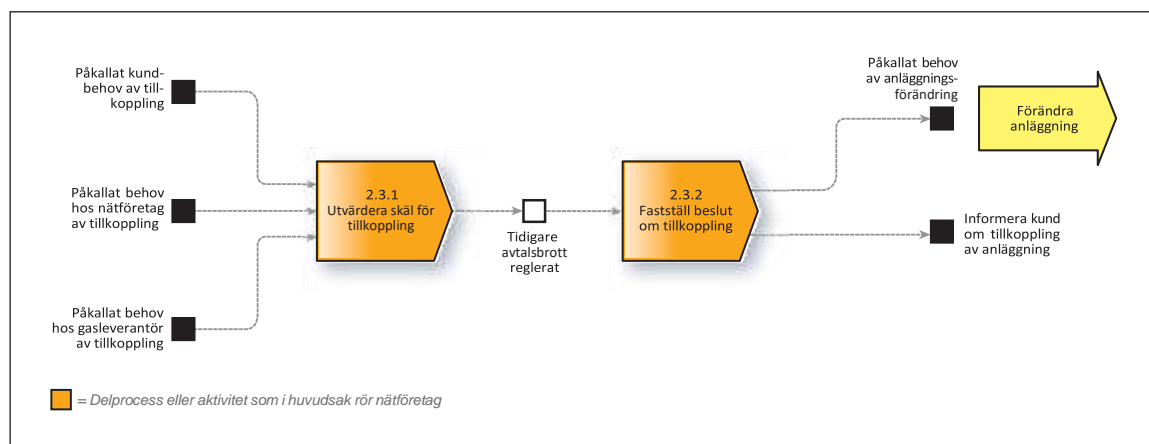
Enligt naturgaslagen måste en konsument ges möjlighet till rättelse innan frånkoppling får ske.

Vid bristande betalning ska en särskild procedur användas innan frånkoppling får ske. Denna procedur innefattar bland annat att gasanvändaren måste delges information innan frånkopplingen sker samt att ett meddelande ska skickas till socialnämnden i den kommun där konsumenten får sin gas överförd.

Proceduren framgår av naturgaslagen och av de allmänna avtalsvillkoren för konsument. Om det föreligger risk för personskada som inte är obetydlig eller omfattande sakskada, får frånkoppling normalt inte ske. Om gasanvändaren kan styrka att betalning skett innan frånkopplingstillfället får nätföretaget inte heller koppla ifrån anläggningen.

Nätföretaget får också avbryta gasöverföringen för att vidta åtgärder som är motiverade av säkerhetsskäl eller vid försörjningsstörning. Det senare gäller inte gasanvändare som är skyddade enligt lag om trygg naturgasförsörjning.

2.3 Tillkoppla anläggning

Med tillkoppla anläggning avses inkoppling av anläggning efter frånkoppling. Vid tillkoppling av anläggning är nätföretaget inblandat på ett tidigt stadium eftersom det är nätföretaget som tillkopplar gasanvändarens uttagspunkt på nätet.

2.3.1 Utvärdera skäl för tillkoppling

Gasanvändaren

Om gasanvändaren begärt tillfällig frånkoppling av anläggningen på grund av till exempel ombyggnad ska gasanvändaren meddela nätföretaget när tillkoppling kan ske.

Nätföretaget

Nätföretaget ska kontrollera om gasanvändaren har agerat för att upphäva det väsentliga avtalsbrottet.

Gasleverantören

Gasleverantören ska kontrollera om gasanvändaren agerat för att upphäva det väsentliga avtalsbrottet samt meddela nätföretaget att tillkoppling kan ske.

2.3.2 Fastställ beslut om tillkoppling

Gasanvändaren

Tillkoppling kan ske vid klartecken från gasanvändaren att anläggningen är klar för tillkoppling.

Nätföretaget

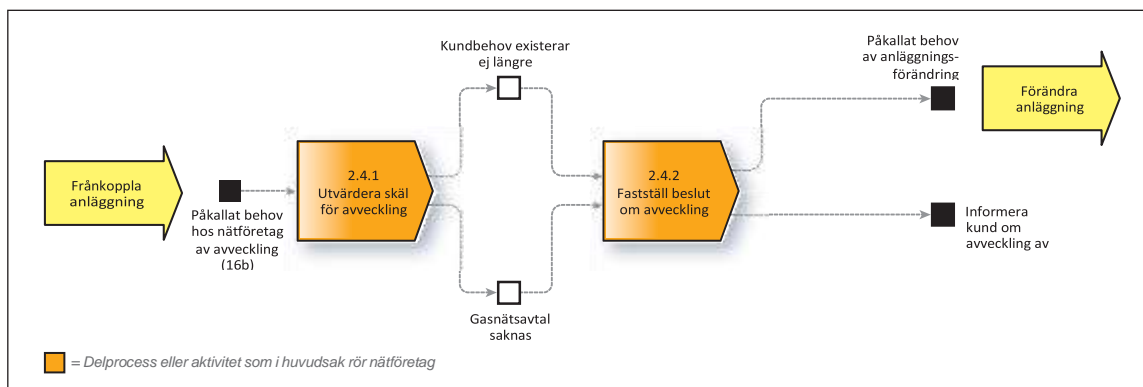
När gasanvändaren har agerat för att upphäva det väsentliga avtalsbrottet och nätföretaget tillkopplat anläggningen bör uppdatering av anläggningsstatus och mätarställning ske inom fem vardagar. När anläggningen tillkopplats ska Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till gasleverantören med tillhörande avläsning. Z06F bör skickas samma dag som registrering sker.

Inkommer meddelanden på anläggningen under tiden anläggningen är frånkopplad hanteras detta enligt ordinarie meddelandehantering men med installationsstatus stängd (closed). Vid tillkoppling ska även eventuell framtida gasleverantör meddelas att installationsstatus ändrats till aktiv (active) med Z06F utan avläsning.

Gasleverantören

Anmälan om tillkoppling sker ej automatiskt utan manuellt, via telefon eller enligt överenskommelse mellan nätföretaget och gasleverantören vid frånkopplingen. Har anläggningen hunnit bli registrerad som frånkopplad innan tillkoppling begärs, bör registrering av tillkopplingen ske inom två vardagar. PRODAT Z06F skickas med installationsstatus aktiv (active) till den gasleverantör som begärt tillkopplingen.

2.4 Aveckla anläggning

Med avveckla anläggning avses att gasen till anläggningen fysiskt bryts och att mätaren monteras ner. Därefter kan också delar av ledningsnätet som enbart svarat för anläggningens försörjning frånkopplas. För återinkoppling av en avvecklad anläggning krävs hantering som kan jämföras med en nyanslutning.

2.4.1 Utvärdera skäl för avveckling

Gasanvändaren

Gasanvändaren säger upp gasnätsavtalet. Om gasanläggningen definitivt upphör ska detta tydliggöras så att nätföretaget kan ta lämpligt beslut om avveckling av anläggningen.

Nätföretaget

Nätföretaget kan om gasnätsavtal saknas, välja att avveckla gasanläggningen. Här finns olika orsaker att ta hänsyn till. Gasnätsavtal kan saknas av olika skäl:

- planerad avveckling av gasanvändarens anläggning
- fastighet saknar ny gasanvändare
- gasanvändaren är inte intresserad att ta över gasnätsavtalet
- fastigheten har varit frånkopplad och saknat gasnätsavtal under en längre period men matande ledningar är fortfarande i drift

2.4.2 Fastställ beslut om avveckling

Nätföretaget

Om gasnätsavtal för en uttagpunkt saknas ska nätföretaget värdera vilka åtgärder som är lämpliga beroende på typ av anläggning. Nätföretaget avgör vilken del av gasnätet som ska eller kan avvecklas när en gasanläggning upphört och saknar gasnätsavtal. Gemensamt för all avveckling av gasanläggning är att anläggningen avslutas som aktiv i nätföretagets system. Olika uppgifter ska också lagras i systemen exempelvis historik om anläggningen, mätvärden och avräkning.

3 Tillföra gas till systemet

Detta kapitel beskriver processen Tillföra gas till gassystemet med tillhörande delprocesser samt de aktiviteter som ingår. Beskrivningen begränsar sig till delprocesser inom Sverige.

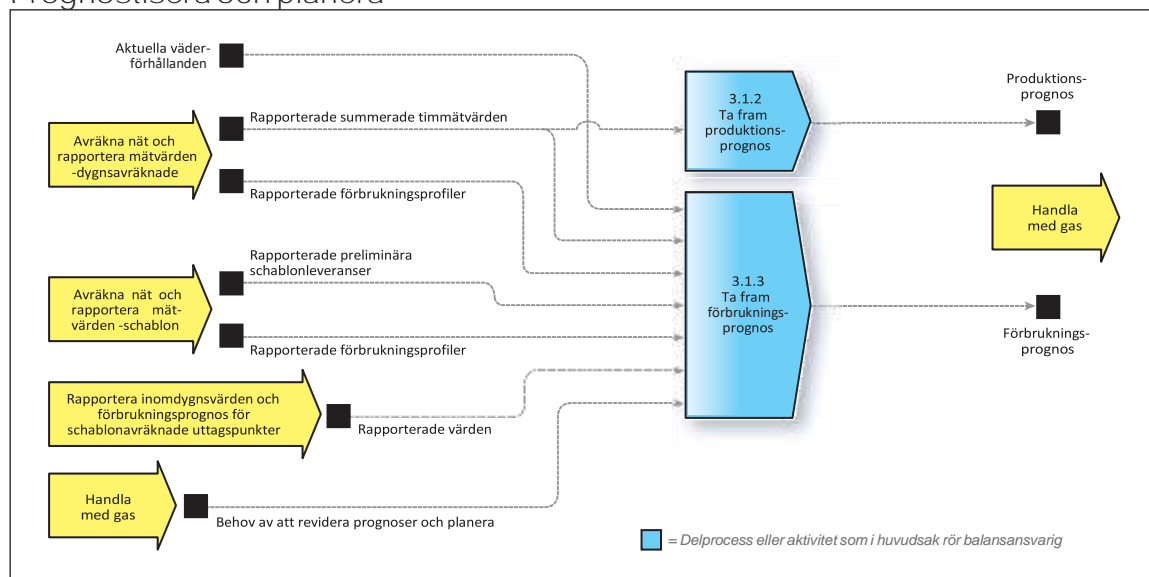
Viktiga utgångspunkter

- Balansansvarsavtalet styr den balansansvariges skyldigheter när det gäller handels- och planeringsinformation.

Rekommendationer

- Den balansansvarige bör löpande uppdatera och rapportera planeringsinformation.

3.1 Prognostisera och planera

All produktion och förbrukning ska prognostiseras enligt systembalansansvarigs balansansvarsavtal med de balansansvariga. Dessa prognoser ska motsvara det som matas in respektive tas ut i samtliga inmatnings- och uttagpunkter som den balansansvarige tagit balansansvar för. Enligt naturgaslagen är det enbart reglerat att det ska finnas en balansansvarig för varje uttagpunkt. För att systembalansansvarig ska kunna göra en balansavräkning mellan de balansansvariga, enligt balansansvarsavtalet, måste det även finnas en balansansvarig för varje inmatningspunkt. Normalt sett är det den balansansvarige själv som gör förbruknings- och produktionsprognoser. Den balansansvarige har alltid ansvaret för att dennes prognoser rapporteras till systembalansansvarig.

Indata avseende löpande uttag och inmatningar till hjälp vid prognostiseringen kommer från delprocesserna "avräkna nät och rapportera mätvärden - tim" och "avräkna nät och rapportera mätvärden - schablon".

Balansansvarig behöver teckna balansansvarsavtal med Systembalansansvarig, se mer under avsnitt 1.5.

3.1.1 Planeringsinformation till balansansvarig

Gasleverantör och balansansvarig kan ha avtalat om att det är gasleverantören som ska förse den balansansvarige med förbrukningsprognoser för sina gasleveranser. I avtalet mellan gasleverantören och den balansansvarige bestäms också på vilken summeringsnivå som planeringsinformationen ska göras. Den balansansvarige använder sedan uppgifterna vid sin prognostisering.

3.1.2 Ta fram produktionsprognos

Produktionsprognos omfattar inhemsk inmatning av gas inom aktuellt gassystem. I dagsläget kan det röra sig om lokalt producerad biogas eller gas från en förgasningsanläggning. Produktionsprognosen ligger sedan tillsammans med förbrukningsprognoserna till grund för handeln i avsnitt 3.2.

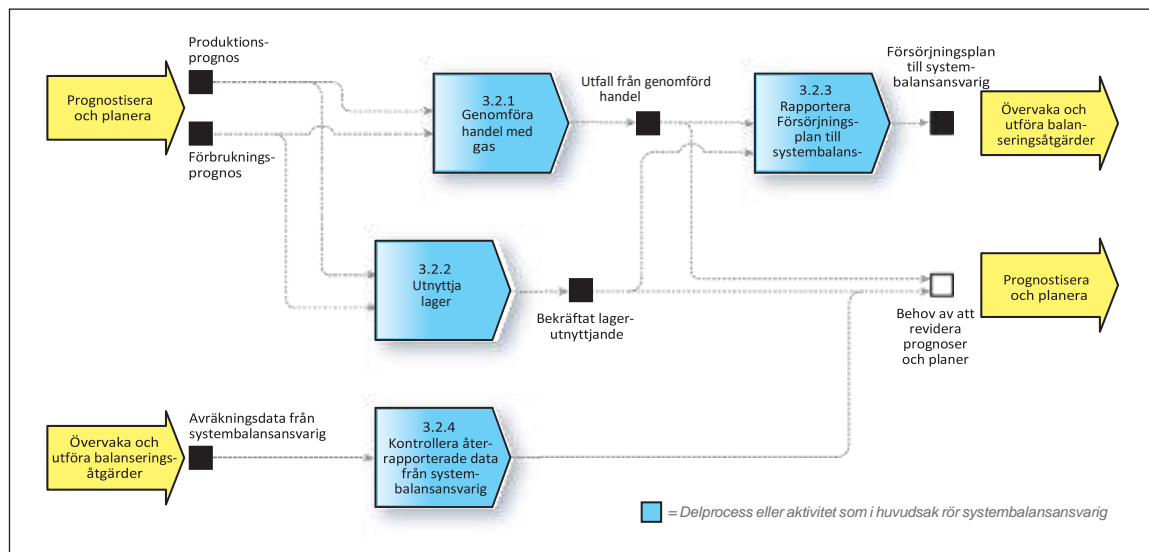
3.1.3 Ta fram förbrukningsprognos

Till grund för gasanskaffningen ligger den balansansvariges prognos av förbrukningen. Till grund för prognos kan den balansansvarige ha fått underlag från gasleverantörer. Det finns två typer av förbrukningar och prognoserna utförs på olika sätt för dessa.

- 1 Dygnsavräknad förbrukning
Till grund för prognoserna används rapporterade timmätvärden från nätföretag och väderprognoser från väderinstitut.
- 2 Schablonförbrukning
Till grund för prognoserna används rapporterade fördelningar, preliminära fördelningstal och förbrukningsprofiler från nätföretag, prognos från systembalansansvarig och väderprognoser från väderinstitut.

Förbrukningsprognoserna och produktionsprognosen ligger sedan till grund för handeln i avsnitt 3.2.

3.2 Handla med gas

En gasleverantör kan teckna leveransavtal med en eller flera balansansvariga för sin totala anskaffning av gas. Avtalen kan avse antingen faktisk förbrukning (helleverans) eller en kombination av fasta gasvolym och balanserande gasvolym (delad leverans). Balanserande gasvolym är skillnaden mellan faktisk förbrukning och fasta gasvolym.

3.2.1 Genomföra handel med gas

För att handla med gas ska den balansansvariga ha bokad kapacitet för Joint Exit Zone (JEZ) (där Sverige ingår).

Handel med gas (primär marknad)

Den balansansvariga använder förbrukningsprognoser samt produktionsprognoser för att bedöma om/när de behöver handla gas så att tillförseln av gas till systemet är lika stor som den balansansvarigas kunder förväntas förbruka. Den balansansvariga kan handla gas på gasbörs men även genom bilateral handel med en annan balansansvarig.

Bilateral handel med gas (sekundär marknad)

När man pratar om bilateral handel menar man oftast handel mellan två balansansvariga. Denna handel kan göras upp långt i förväg och kallas då för fast gasutbyte, men kan även handlas ända fram till två timmar före drifttimmen när systembalansansvarig stänger sin inrapportering.

Systembalansansvarig eller dess ombud ska få information om vilka relationer som gäller mellan två parter som tidigare inte utbytt gas med varandra och där affären dessutom görs mellan olika balansansvariga. Strukturanmälan avseende bilateral handel måste rapporteras in till systembalansansvarig i förväg.

3.2.2 Utnyttja lager

Utifrån de prognoser och den handel som är gjord, ska ett behov av lagerutnyttjande räknas fram. Detta förutsätter att ett giltigt avtal om lagertjänster finns och att önskat utnyttjande bekräftats av lagerföretaget.

3.2.3 Rapportera Försörjningsplan till systembalansansvarig

De balansansvariga ska i sin försörjningsplan till systembalansansvarig eller dess ombud rapportera bilateral handel per motpart, produktionsprognos, förbrukningsprognos, handel på gränspunkt, lagerutnyttjande samt handel på gasbörs. Försörjningsplan ska rapporteras enligt de tidpunkter som anges i balansansvarsavtalet med systembalansansvarig.

Löpande fram till 2 timmar före drifttimmen kan korrigerade försörjningsplaner handel på gränspunkt och handel på gasbörs rapporteras. För lagerutnyttjande och bilateral handel per motpart gäller ledtid på 1 timme.

Balansansvarig skickar sin planeringsinformation per portfölj till Systembalansansvarig med meddelandetyp NOMINT. Systembalansansvarig bekräftar planeringsinformationen genom att svara med ett NOMRES.

De svenska portföljerna i JBZ:

- nDMS-SE
- DMS-SE
- STORAGE-SE
- RES Entry SE

324 Kontrollera återrapporterade data från systembalansansvarig

Systembalansansvarig eller dess ombud stämmer av bilateral handel och lageranvändning mot motpartsdata som systembalansansvarig själv har eller vidareänder för avstämning hos annan systembalansansvarig eller lagerföretag; så kallad matchning. Efter sådan avstämning fastställs bilateral handel och lageranvändning varpå fastställda värden rapporteras till balansansvarig för kontroll och eventuell åtgärd om avstämningsresultatet avviker från värden i försörjningsplan.

4 Upprätthålla strukturdata och kundinformation

Detta kapitel behandlar processen Upprätthålla strukturdata och kundinformation samt ingående delprocesser och aktiviteter, enligt nedan. Dessa delprocesser kan inte knytas till en enskild aktörsroll, utan involverar flera aktörer.

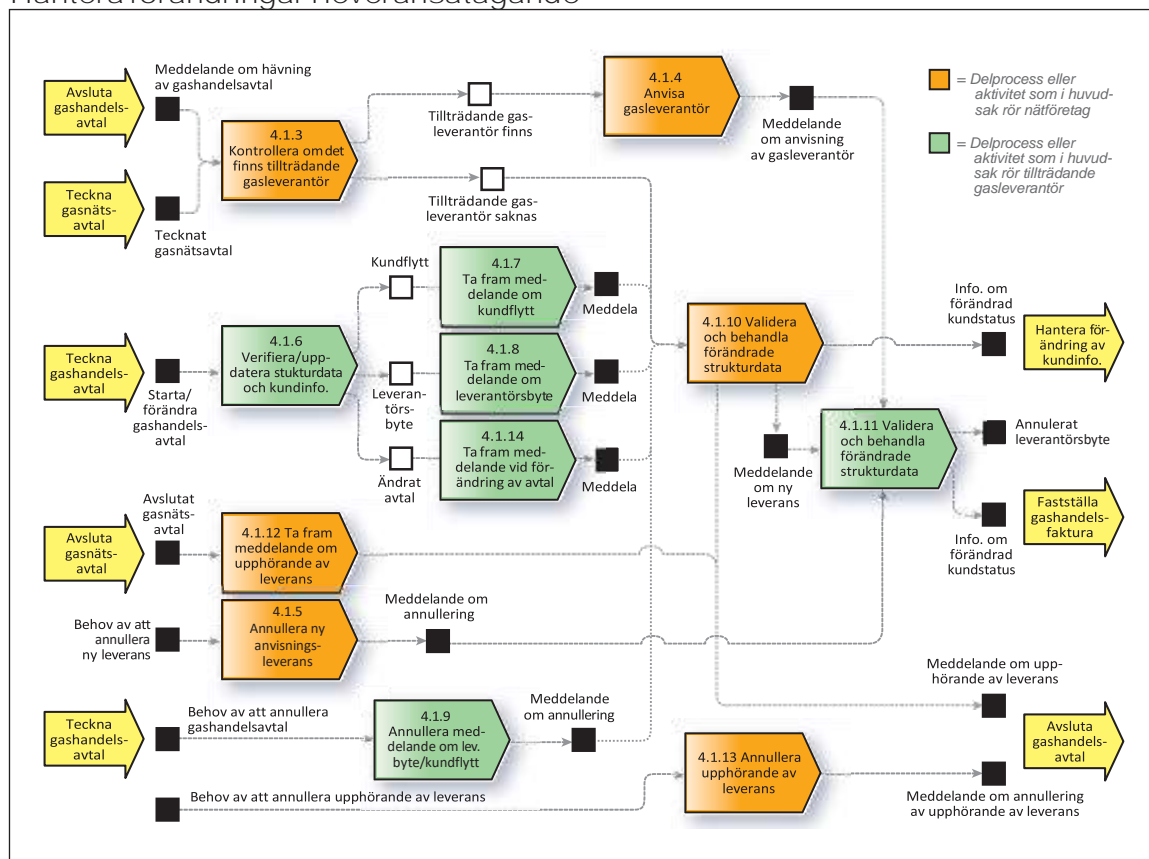
Viktiga utgångspunkter

- Påbörjande och övertagande av gasleverans regleras huvudsakligen i kapitel 3 i mätföreskriften.
- Oavsett om man är nätföretag eller gasleverantör ska avsändaren av ett PRODAT-meddelande uppmärksamma mottagaren om APERAK och/eller CONTRL antingen saknas, är negativt eller inte kommer inom föreskriven tid. Aktörerna bör kontrollera detta dagligen, men senast inom tre vardagar. Detta förutsätter att även avsändaren av meddelandet kan identifiera vilka meddelanden man saknar kvittenser för.
- För att kunna byta gasleverantör måste gasanvändaren ha ett aktivt gasnätavtal för den aktuella anläggningen.
- Det är enligt naturgaslagen den nya gasleverantören som anmäler ett leverantörsbyte till nätföretaget och som ser till att det finns någon som har balansansvaret för gasanvändarens leverans.

Rekommendationer

- För att säkerställa att rutinerna kan följas är det viktigt att in- och utflyttning registreras omgående i aktörens system.
- Aktörerna bör samverka till att undersöka orsaken till att uppgifter vid leverantörsbyte inte stämmer med uppgifterna i det egna kundregistret.

4.1 Hantera förändringar i leveransåtagande

Som påbörjande av leverans räknas inflyttning och nyanslutning. Med ett övertagande av gasleverans menas att gasanvändaren byter gasleverantör. Samma regler gäller för produktionsanläggningar och förbrukningsanläggningar, förutom möjligheten till anvisning. I mätföreskriften framgår vilka uppgifter som ska lämnas i samband med ett leverantörsbyte. Där framgår också att fastställt EDIEL-format ska användas vid rapporteringen av ett leverantörsbyte om ingen annat överenskommit.

4 kap. 4 § naturgaslagen kräver indirekt att en gasanvändare har ett gasnätavtal varför gasleverantören bör försäkra sig om att sådant avtal är tecknat. Det innebär också att om gasanvändaren ska flytta bör gasleverantören hänvisa gasanvändaren till nätföretaget för att säga upp gasnätavtalet för den

anläggning som gasanvändaren flyttar ifrån. Så snart nätföretaget får in en uppsägning från gasanvändaren om att gasnätsavtalet ska upphöra, ska nätföretaget enligt mätföreskriften utan dröjsmål registrera detta och sända Z05LK till den befintliga gasleverantören.

Ett leverantörsbyte kan genomföras varje dag i månaden och det ska anmälas till nätföretaget senast 14 dagar före leveransstart. Till exempel, en Z03L inkommer till nätföretaget måndagen den 1:a och får då som tidigast avse leveransstart måndagen den 15:e samma månad.

Ett leverantörsbyte i samband med en inflyttning kan göras när som helst i månaden under förutsättning att gasanvändaren har ett giltigt gasnätsavtal. Det innebär att en Z03LK kan sändas fram till och med hela inflyttningdagen.

För leverantörsbyten gäller att nedanstående bytesspecifika aktiviteter utförs:

Nr	Aktivitet & tidskrav	Avsändare	Mottagare	Meddelandetyp
1	Att anmäla leverantörsbyte omedelbart, dock senast 14 dagar innan byte ska ske.	GLn	NF	PRODAT Z03L/LK
2	Att skapa applikationskvittens inom 30 minuter från mottagen anmälan.	NF	GLn	APERAK
3	Att bekräfta leverantörsbyte inom 3 dagar från mottagen anmälan*).	NF	GLn	PRODAT Z04L/LK
4	Att skapa applikationskvittens inom 30 minuter från mottagen PRODAT.	GLn	NF	APERAK
5	Att informera om leverantörsbyte inom 3 dagar från mottagen anmälan*).	NF	GLt	PRODAT Z05L/LK
6	Att skapa applikationskvittens inom 30 minuter från mottagen PRODAT.	GLt	NF	APERAK
7	Att rapportera slutmätarställning icke dygnsavräknad anläggning: Rapportera slutmätarställning senast 10 vardagar från leverantörsbytesdatum. Dygnsavräknad anläggning: Sluta rapportera timvärden.	NF	GLt	MSCONS Produktkod 6113
8	Att rapportera startmätarställning icke dygnsavräknad anläggning. Rapportera startmätarställning senast 10 vardagar från leverantörsbytesdatum. Dygnsavräknad anläggning: Börja rapportera timvärden.	NF	GLn	MSCONS Produktkod 6113

Tabellförtydligande: NF = Nätföretag, GLn = den nya gasleverantören, GLt = den tidigare gasleverantören, vid tidpunkt för anmälan den nuvarande

*) Här utgås från att de tidpunkter som gäller för motsvarande anmälan på elmarknaden gäller till skillnad från vad mätföreskriften för naturgasmarknaden anger (5 vardagar)

Därutöver gäller följande:

- Nätföretaget ska till systembalansansvarig anmäla balansansvariga som tillkommer i ett nätavräknings-område efter ordinarie anmälan. Se separat avsnitt "Anmälan om tillkommande och upphörande av balansansvarsåtagande" i avsnitt 4.2.
- Preliminära fördelningstal rapporteras senast den 24:e i månaden före leveransmånaden.

Av formattekniska skäl har den tidigare gasleverantören leveransen fram till kl. 06.00 aktuell tid på leveransstartdagen. Den nya gasleverantören tar därmed över leveransen från och med kl. 06.00 aktuell tid på leveransstartdagen. Den tidigare gasleverantören får i enlighet med detta debitera fram till kl. 06.00 aktuell tid på leveransstartdagen.

Eftersom leverantörsbyten kan genomföras varje dag innebär det att gasanvändaren kan ha flera olika gas-leverantörer under en kort period.

4.11 Ärendereferenser i PRODAT

PRODAT-meddelanden innehåller en ärendereferens för att lättare kunna knytas ihop med varandra i ett flöde. En skickad Z03L/LK ska besvaras av en Z04L/LK med samma ärendereferens. Ett annulleringsmeddelande ska alltid innehålla samma ärendereferens som sitt startmeddelande, dvs Z03C, Z04C och Z05C ska alltid innehålla samma ärendereferens som sitt startmeddelande Z03L, Z03LK, Z04A eller Z05LK. Om en ny Z04L/LK skickas efter annullering ska den ha samma ärendereferens som det ursprungliga Z03L/LK den besvarar. Om däremot en Z03L/LK, Z04A eller en Z05L/LK annulleras och ska skickas på nytt ska alltid en ny ärendereferens sättas. I detta fall är det startmeddelandet som annulleras och processen avbryts därför hos mottagaren och vid en omsändning måste processen startas upp på nytt.

För en vanlig leverantörsbytes- eller flyttprocess, ser meddelandeflödet ut så här:

Gör så här: Hantering av ärendereferens ~~Z03L/LK-Z04L/LK-Z05L/LK~~ → två inblandade gasleverantörer

Den tillträdande gasleverantören skickar Z03L/LK med ärendereferens 174711. Nätföretaget svarar med positivt APERAK och Z04L/LK med ärendereferens 174711. Nätföretaget skickar Z05L/LK med referens 568947 till den frånträdande gasleverantören.

För en vanlig leverantörsbytes- eller flyttprocess, med tillhörande annulleringsprocess ser meddelandeflödet ut så här:

Gör så här: Hantering av ärendereferens ~~Z03L/LK-Z04L/LK-Z05L/LK-Z03C-Z04C-Z05C~~ → två inblandade gasleverantörer

Den tillträdande gasleverantören skickar Z03L/LK med ärendereferens 116717. Nätföretaget svarar med positivt APERAK och Z04L/LK med ärendereferens 116717. Nätföretaget skickar Z05L/LK med ärendereferens X till den frånträdande gasleverantören.

Den tillträdande gasleverantören skickar Z03C med ärendereferens 116717. Nätföretaget svarar med positivt APERAK och Z04C med ärendereferens 116717, samt Z05C med ärendereferens 654789 till den frånträdande gasleverantören.

Om en befintlig gasanvändare på en anläggning ska flytta ut från sin anläggning, och den nya gasanvändaren vill ha samma gasleverantör ser meddelandeflödet ut så här:

Gör så här: Hantering av ärendereferens ~~Z03LK-Z04LK-Z05LK~~ → en inblandad gasleverantör

Gasleverantören skickar Z03LK med ärendereferens 123456 avseende den inflyttande gasanvändaren. Nätföretaget svarar med positivt APERAK och Z04LK med ärendereferens 123456. Nätföretaget skickar också Z05LK avseende den utflyttande gasanvändaren, med ärendereferens 258456.

Så här ser meddelandeflödet ut vid anvisning av gasleverans:

Gör så här: Hantering av ärendereferens ~~Z04A-Z04C~~ → en inblandad gasleverantör

Nätföretaget skickar Z04A till en anvisad gasleverantör med ärendereferens 123. Nätföretaget skickar en Z04C med ärendereferens 123. En eventuell ny Z04A från nätföretaget ska skickas med en annan ärendereferens, t ex 456.

Så här ser meddelandeflödet ut vid ett anmält leverantörsbyte där datumet ändras:

Gör så här: Hantering av ärendereferens ~~Z03L-Z03C~~-ny Z03L

Gasleverantören skickar Z03L till nätföretaget med ärendereferens 123. Då det framkommer att startdatum ska ändras skickar gasleverantören en Z03C med ärendereferens 123, och en ny Z03L ska ha en annan ärendereferens, t ex 456.

Så här ser meddelandeflödet ut vid en anmäld utflytt där datumet ändras:

Gör så här: Hantering av ärendereferens —Z05LK-Z05C-ny Z05LK —en inblandad gasleverantör

Nätföretaget skickar Z05LK till den frånträdande gasleverantören med ärendereferens 123. Då det framkommer att slutdatum ska ändras skickar nätföretaget en Z05C med ärendereferens 123, och en ny Z05LK ska ha en annan ärendereferens, t ex 456.

4.12 Strukturförändring när en gasleverantör förvärvar en annan

Nedanstående checklista beskriver vad en gasleverantör bör göra vid förvärv av en annan gasleverantör och där det ena företags EDIEL-id upphör.

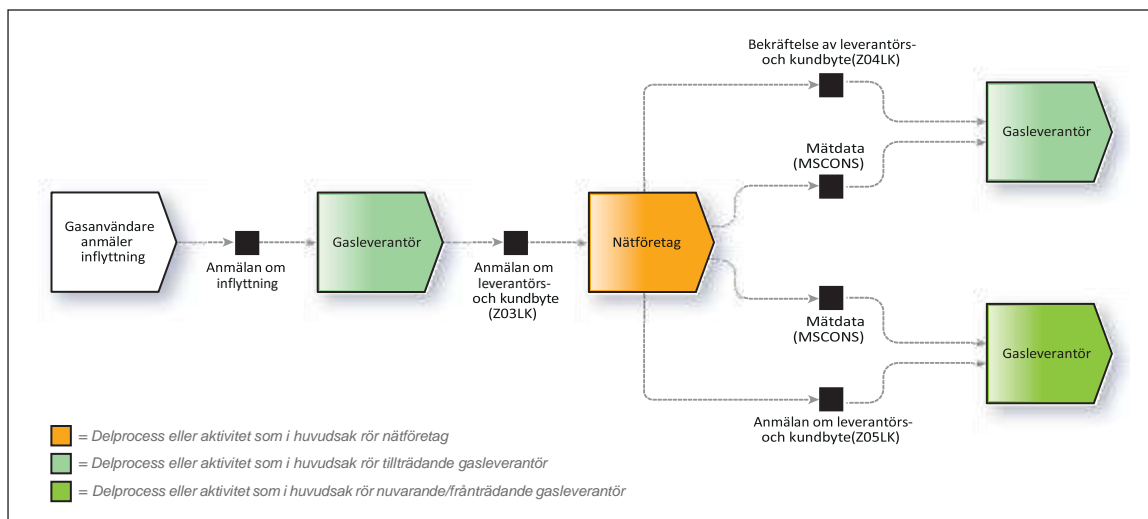
- Informera berörda gasanvändare i god tid och kontrollera om avtalstexten "Avtalet kan överlåtas utan gasanvändarens godkännande" finns med i avtalet. Om denna avtalstext inte finns så behöver kontakt tas med kunden och föreslå nytt avtal – alternativt att befintligt avtal fortsätter gälla fast med ny avtalspart.
- Den gamla gasleverantören säkrar anläggningarna genom att beställa uppgifter från berörda nätföretag och kontrollera att uppgifterna stämmer överens med den egna informationen.
- Informera alla nätföretag.
- Den nya gasleverantören tar över kundstocken till sig genom ordinarie hantering enligt leverantörsbytesprocessen, se mera i avsnitt 4.1
- Den nya gasleverantören stämmer av anläggningarna mot en begärd anläggningsinformation och säkerställer att det inte finns några anläggningar kvar på det upphörande EDIEL-id
- Eventuell avanmälan av EDIEL-id

För att avtalet ska gälla gentemot gasanvändaren finns inga regler annat än vad som följer av avtalsrätten. Den innebär att för att avtalet ska gälla mot den nya gasleverantören måste gasanvändaren informeras om leverantörsbytet. Sådan information bör ges så snart det är möjligt.

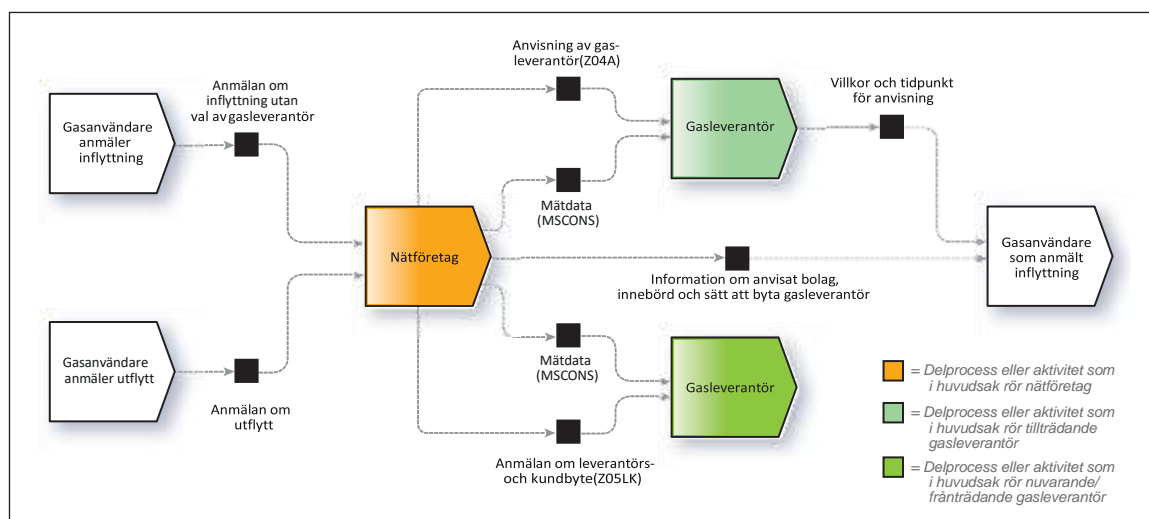
4.13 Kontrollera om det finns tillträdande gasleverantör

I samband med nyanslutning, inflyttning eller hävning av gashandelsavtal ska nätföretaget kontrollera om det finns en tillträdande gasleverantör för anläggningen.

Eftersom gasanvändaren, som ovan nämnts, i samband med en inflyttning kan välja gasleverantör till och med hela inflyttningsdagen, ska nätföretaget invänta en eventuell Z03LK innan anvisning av gasleverantör blir aktuellt. Detta innebär att en Z04A tidigast får skickas dagen efter inflyttningsdagen.

4.14 Anvisa gasleverantör

Nätföretaget är enligt naturgaslagen skyldigt att kunna anvisa en gasleverantör som åtar sig att leverera gas till gasanvändare som saknar gasleverantör. Nätföretaget bör anmäla till den anvisade gasleverantören att en gasanvändare flyttat in på anläggningen senast fem dagar efter att leveransen påbörjats (dvs inflyttningsdagen eller den dag nätföretaget får kännedom om att energiuttag påbörjats). Det görs genom att nätföretaget skickar en Z04A till den anvisade gasleverantören. Denna får skickas tidigast dagen efter inflyttningsdagen.

Anvisning av gasleverantör sker vid följande tillfällen:

- Z03LK inte inkommit till anslutningsdagen (vid nyinstallation)
- Z03LK inte inkommit till inflyttningsdagen
- Befintlig gasleverantör häver avtalet (se mer om hävning av avtal i kapitel 1.4.5)
- Befintlig gasleverantör hamnar på obestånd (se med om detta i kapitel 4.1.15)

Informera kunden: Anvisad gasleverantör

När nätföretaget anvisar en gasleverantör ska nätföretaget utan dröjsmål informera gasanvändaren om vilken gasleverantör som har anvisats denne, innebörden av anvisningen, naturgaslagens bestämmelser om byte av gasleverantör samt från vilket datum som anvisningen gäller.

Om en gasanvändare börjar förbruka gas utan att en Z03LK inkommit till nätföretaget senast samma dag, ska den anvisade gasleverantören automatiskt anses vara leverantör av gas i uttagspunkten. Gasanvändaren ska då betala till den anvisade gasleverantören för den gas denne har förbrukat. Vid mottagande av Z04A från nätföretaget är gasleverantören enligt naturgaslagen skyldig att informera om de villkor som denne avser att tillämpa för leveransen och vilken dag gasleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

För produktionsanläggningar måste en Z03LK ha inkommit senast samma dag som anslutning av produktionsanläggningen till nätet sker.

Informera kunden: Villkor för anvisningsleverans

Den anvisade gasleverantören ska utan dröjsmål informera gasanvändaren om de villkor som denne avser att tillämpa för leveransen och vilken dag gasleverantören avser att påbörja leveransen enligt avtalet.

4.15 Annullera ny anvisningsleverans

Även nätföretaget kan initiera annulleringsprocessen. Om en anvisningsleverans inte är korrekt måste den annulleras. En orsak till att den inte är korrekt kan vara att nätföretaget inte har uppmärksammat att det finns ett inkommit meddelande om leverantörsbyte. Om så sker ska den tidigare skickade Z04A annulleras med en Z04C. Det är endast nätföretaget som kan annullera en anvisningsleverans, anvisningsleverantören kan inte på eget initiativ frångå sin leveransplikt.

4.16 Verifiera/uppdatera strukturdata och kundinformation

När en gasanvändare tecknar ett nytt gashandelsavtal med den gasleverantör som redan har leveransåtagandet för anläggningen ska ingen Z03L skickas, eftersom inget leverantörsbyte ska

göras. Däremot måste gasleverantören uppdatera sitt system med de nya villkoren avseende avtalstid och pris. Om gasanvändaren och/eller anläggningen däremot är ny för gasleverantören ska Z03L/LK skickas.

Uppgifter som ska lämnas vid ett leverantörsbyte är enligt mätföreskriften (3 kap. 1 §) och EDIEL-anvisningen:

- anmälning gasleverantör (EDIEL-id)
- mottagande nätföretag (EDIEL-id)
- hänvisning till att avtal ingåtts med gasanvändaren om gasleverans
- anläggnings-id
- anläggningens adress
- områdes-id
- gasanvändarens identitet (personnummer eller organisationsnummer)
- gasanvändarens namn och adress
- orsak till anmälan (påbörjande eller övertagande)
- startdatum för gasleverans
- balansansvarig (EDIEL-id)

Identifiering av gasanvändaren

Enligt naturgaslagen (7 kap. 4 §) måste en gasanvändare ha både gasnäts- och gashandelsavtal. För att identifiera gasanvändaren i en uttagpunkt ska kundidfältet i berörda PRODAT-meddelanden alltid fyllas i.

Vid Z03L/LK ska gasleverantörens anmälan till nätföretaget bland annat innehålla uppgift om gasanvändarens personnummer eller organisationsnummer. Uppgift om personnummer är inget tvång, det vill säga personer med skyddad identitet ska inte behöva uppge sitt personnummer för att byta gasleverantör. Detta gäller även utländska medborgare som saknar svenskt personnummer. Om personnummer eller organisationsnummer inte kan användas ska istället företrädesvis nätföretagets registrerade kundidentitet för uttagpunkten och i andra hand födelsedata, (de åtta första siffrorna i personnumret inklusive sekelsiffror) användas. För att kunna hantera en Z03L/LK som innehåller personnummer måste nätföretaget registrera person- eller organisationsnummer för sina gasnätskunder. Det är därför viktigt att nätföretagen uppdaterar sina kundregister med avseende på dessa uppgifter. Det är viktigt att gasleverantören säkerställer vilken kundidentitet som ska användas i Z03L/LK. Nätföretag bör bekräfta leverantörsbytet med samma kundidentitet som i begäran om leverantörsbyte (Z03L/LK).

Identifiering av enskild firma

Oavsett om en gasanvändare med enskild firma är registrerad som privatperson eller juridisk person används gasanvändarens personnummer som kundidentitet i meddelanden mellan gasleverantör och nätföretag, dvs formatkod SE2 och personnummer med 12 siffror. Om mottagaren av ett meddelande enbart har 10 siffror (organisationsnummer) registrerade hos sig får detta inte leda till att meddelanden avisas.

Identifiering av anläggning

I vissa meddelandeflöden ska även adresser anges. Dessa standardiseras så långt det är möjligt. I PRODAT-meddelanden ska adressen delas upp i specifika fält enligt PRODAT-anvisningen för att möjliggöra automatisk hantering och tolkning av informationen så att alla inblandade aktörer har en så korrekt adress som möjligt. Med gatuadress menas både gata och nummer, inklusive en eventuell bokstav (A, B, ...). I förekommande fall ingår även lägenhetsnummer, (enligt nationella lägenhetsregistret), eller våningsangivelse om lägenhetsnummer saknas. Det kan t ex se ut så här:

Gör så här: Identifiering av anläggning

Alt 1: Hundvägen 7A lgh 1234

Alt 2: Hundvägen 7A 5 tr

4.17 Ta fram meddelande om kundflytt

En kundflytt innebär att uttagpunkten får en annan gasanvändare och en uppsägning och nyteckning av gasnätsavtalet måste göras. Endast en gasanvändare får ha gasnätsavtalet i en uttagpunkt. En inflyttning kan ske när som helst i månaden och gasanvändaren har då rätt att välja valfri gasleverantör. Detta förutsatt att det finns ett giltigt gasnätsavtal och att Z03LK har inkommit till nätföretaget senast samma dag som gasleveransen påbörjas.

Påbörjande av gasleverans - byte av gasleverantör vid inflyttning och nyanslutning

När den nya gasleverantören tecknat gashandelsavtal med gasanvändaren sänds Z03LK till

nätföretaget. Anmälan syftar till att informera nätföretaget om när byte kommer att ske och vilken anläggning som avses. För att behandlingen hos nätföretaget ska gå snabbt och automatiskt ställs krav på att anläggnings-id och områdes-id för anläggningen är korrekt och att gasanvändaren kan identifieras.

Inflyttning

Vid inflyttning ska alltid Z03LK användas vid anmälan om leveransstart. För att tillgodose gasanvändarens val av gasleverantör ska nätföretaget:

- godkänna Z03LK om angivet startdatum är inom +/- 15 dagar (förutsatt att Z03LK inkommer till nätföretaget senast inflyttningsdagen och övriga uppgifter i anmälan är korrekta) eller
- bevaka Z03LK om gasanvändaren inte finns registrerad på aktuell anläggning i nätföretagets system vid mottagande av anmälan (förutsatt att man inte kan svara med Z04LK inom föreskriven tid). Nätföretaget ska då enligt måtföreskriften meddela gasleverantören att Z03LK har mottagits, att gasanvändaren inte finns registrerad på aktuell anläggning samt hur länge ärendet kommer att bevakas innan Z03LK kommer att avisas om inte gasanvändaren anmäler inflyttning. Gasleverantören bör då kontakta gasanvändaren och be dem snarast anmäla inflyttningen till nätföretaget.

Gör så här: Bevakning av Z03LK → leverantörsbyte godkänns

Gasleverantören skickar Z03LK med startdatum 1 februari. Då nätföretaget inte mottagit någon anmälan om inflyttning på anläggningen besvaras meddelandet med positivt APERAK och nätföretaget informerar gasleverantören via e-post om att bevakning sker. Kund anmäler till nätföretaget att inflyttning skett 13 februari. Nätföretaget sänder Z04LK avseende startdatum 13 februari.

Gör så här: Bevakning av Z03LK → leverantörsbyte avisas

Gasleverantören skickar Z03LK med startdatum 1 februari. Då nätföretaget inte mottagit någon anmälan om inflyttning på anläggningen besvaras meddelandet med positivt APERAK och nätföretaget informerar gasleverantören via e-post om att bevakning sker. Kund anmäler till nätföretaget att inflyttning skett 17 februari. Nätföretaget informerar gasleverantören som inkommit med Z03LK att kund inte anmält inflyttning inom tillåtet tidsintervall, sökningen avisas och bevakningen upphör.

Nyanslutning

Vid nyanslutning ska alltid Z03LK användas vid anmälan om leveransstart.

För att tillgodose gasanvändarens val av gasleverantör bör nätföretaget, efter avstämning med gasleverantör, godkänna Z03LK även om angivet startdatum avviker mer än +/- 15 dagar om övriga uppgifter är korrekta.

Gör så här: Bevakning av Z03LK vid nyanslutning → leverantörsbyte godkänns

Gasleverantören skickar Z03LK med startdatum 1 februari. Då nyanslutningen inte är färdigställd besvarar nätföretaget inkommen anmälan med positivt APERAK och informerar gasleverantören via e-post om att bevakning sker samt vad anläggningens status är. När nyanslutningen färdigställs registreras inflyttningen avseende 20 december. När nyanslutningen är färdigställd ska nätföretaget kontrollera uppgifterna i inkommen Z03LK igen innan anmälan godkänns och Z04LK skickas eller Z03LK avisas. Om ärendet har bevakats en längre tid ska även kontakt tas med gasleverantören.

Om Z03L skickas på en nyanslutning men anläggningen inte är ansluten till gasnätet ännu, och registrering av mätare och gasanvändare på anläggningen därmed inte är klar, avisas denna med negativt APERAK.

Anmäla överlåtelse av produktionsanläggning i en inmatningspunkt

Vid flytt av en produktionsanläggning, ska samma rutiner följas som vid flytt i en uttagspunkt.

4.18 Ta fram meddelande om leverantörsbyte

När gasanvändaren och gasleverantören avtalat om en gasleverans, ska den nya gasleverantören anmäla bytet till nätföretaget. Endast den som har gasnätsavtalet med nätföretaget kan teckna gashandelsavtal med en gasleverantör för den aktuella anläggningen.

Övertagande av gashandelsavtal - byte av gasleverantör

När den nya gasleverantören tecknat avtal med gasanvändaren sänds Z03L till nätföretaget.

Anmälan syftar till att informera nätföretaget om när byte kommer att ske och vilken anläggning som avses. För att behandlingen hos nätföretaget ska gå snabbt och automatiskt ställs krav på att anläggnings-id och områdes-id för anläggningen är korrekt och att gasanvändaren är identifierad.

Den gasleverantör som gasanvändaren valt, kan skicka en förbrukningsprognos till den som är balansansvarig för gasleverantörens samlade förbrukning i respektive nätavräkningsområde om den balansansvarige och gasleverantören avtalat om detta.

Anmäla byte av gasleverantör i en inmatningspunkt

Även i inmatningspunkter finns aktörsrollen gasleverantör. När en gasleverantör som köper gas från en produktionsanläggning byts ut mot en annan gasleverantör, ska samma rutiner följas som vid leverantörsbyte i en uttagspunkt.

Framtida byte av gasleverantör

När gasleverantören mottagit en Z04, ska även Z06 och Z10 som avser ett datum före leveransstart sändas till den framtida gasleverantören på samma sätt som till den befintliga gasleverantören. Dessa förändringar är lika intressanta för den framtida gasleverantören som för den befintliga. Dock sänds ingen avläsning förrän vid första rapporteringstillfället efter leveransstarten. Se även avsnitt 4.3 för ytterligare hantering av Z06 och Z10.

4.1.9 Annullera meddelande om leverantörsbyte/kundflytt

För att annulleringar ska godkännas av nätföretaget gäller följande tidsplan för gasleverantören:

- Annullering gällande leverantörsbyte (Z03L) ska vara nätföretaget tillhanda senast fyra dagar före leveransstart.
- Annullering gällande kundflytt (Z03LK) ska vara nätföretaget tillhanda senast samma dag som leveransstart.

Gasleverantör

En gasleverantör kan annullera en Z03L/LK genom att sända en Z03C till nätföretaget enligt ovan. Om nätföretaget har hunnit skicka Z04L/LK till gasleverantören ska de inom tre dagar bekräfta Z03C med en Z04C. Om nätföretaget har hunnit skicka Z05L/LK innan Z03C inkommer ska även den annulleras inom tre dagar med en Z05C.

Om förutsättningarna för avtalsstarten förändras efter att gasleverantören skickat anmälan Z03L/LK måste anmälan annulleras och sedan en ny anmälan Z03L/LK skickas för att leveransen ska starta. Ett exempel kan vara att gasanvändaren anmäler en annan starttidpunkt för avtalsstart än vad som tidigare anmälts och då måste ursprunglig Z03L/LK annulleras. För att nätföretaget ska förstå vilka förändringar som gasleverantören vill utföra, och för att den nya anmälan inte ska avvisas är det viktigt att meddelandena skickas i rätt ordning. Detta görs genom att gasleverantören skickar en Z03C och därefter skickar en ny anmälan Z03L/ LK med nya förutsättningar för leveransstart.

Nätföretag

Även nätföretaget kan initiera annulleringsprocessen. Om en gasanvändare, som tecknat gashandelsavtal med en gasleverantör, flyttar före den avtalade leveransen startat, ska nätföretaget skicka en Z04C. En sådan ska inte föregås av en Z03C. En Z04C ska alltid sändas till gasleverantören så snart nätföretaget fått kännedom om ändringen, även om leveransen redan påbörjats.

Annullering av leverantörsbyte vid inflyttning ska bekräftas med Z04C av nätföretaget inom tre dagar från att Z03C mottagits från gasleverantören. I detta fall kan alltså bekräftelsen komma att skickas efter att leveransen skulle ha startat eftersom annulleringen med Z03C kan göras till och med inflyttningsdagen.

Om förutsättningarna för leveransstarten inte är korrekt, exempelvis att datumet för inflyttning förändras, måste bekräftelsen på leveransstarten göras om. Detta görs genom att nätföretaget annullerar den ursprungliga Z04LK med en Z04C och därefter skickar en ny Z04LK med det nya datumet. För att gasleverantören ska förstå vilka förändringar som nätföretaget vill utföra, och för att det nya PRODAT-meddelandet inte ska avvisas, är det viktigt att meddelandena skickas i rätt ordning.

När ett nätföretag utför en intern korrigerig i sitt kunddatasystem ska detta inte resultera i ett annulleringsmeddelande till gasleverantören följt av en nytt PRODAT-meddelande. Om detta trots allt sker bör nätföretaget kontakta gasleverantören via e-post och upplysa dem om vad som skett och att ett felaktigt annulleringsmeddelande skickats. I dessa fall ska nytt PRODAT-meddelande innehålla samma ärendereferens som sitt startmeddelande förutom Z04A och Z05LK som ska innehålla en ny unik ärendereferens.

4.1.10 Validera och behandla förändrade strukturdata - nätföretag

Nätföretaget sänder och tar emot applikationskvittens (APERAK). Vilka fält som ska kontrolleras finns

angivna i PRODAT-anvisningen.

Positivt APERAK innebär att meddelandet tagits emot och att det kommer att hanteras vidare. Negativt APERAK innebär däremot att ett fel upptäckts i meddelandet och att hanteringen avbrutits och avsändaren behöver då sända om meddelandet efter åtgärd.

Kontroll av inkommande anmälan

Vid till exempel Z03L ska följande kontrolleras:

- gasleverantörens EDIEL-id
- att en balansansvarig har angivits
- att anmälan har kommit i rätt tid
- anläggnings-id
- områdes-id efter kontroll av mätföreskrifterna
- hänvisning till avtal
- kund-id samt
- att inte annan gasleverantör redan anmält leverantörsbyte för samma datum

För påbörjande av gasleveranser ska alla kontroller och kvittenser av Z03LK normalt ske automatiskt inom 30 minuter. Om kontroll mot kund-id inte kan göras automatiskt rekommenderas det att nätföretaget sänder positivt APERAK och därefter gör en manuell kontroll. I det fall annat kund-id än personnummer/organisationsnummer används och positivt APERAK skickas bör det alltid göras en manuell kontroll för att säkerställa att det är rätt gasanvändare innan Z04LK skickas.

Om kund-id i Z03LK avviker mot nätföretagets uppgifter ska negativt APERAK sändas. Förutsättningen är att uppgifterna om kundflytt och ny gasanvändare finns registrerade i nätföretagets system. Negativt APERAK innebär att leverantörsbytesprocessen är avbruten och att nätföretaget inte kommer att hantera leverantörsbytet förrän gasleverantören sänder en ny Z03L/LK.

Positivt APERAK innebär inte att leverantörsbytet gått igenom, utan endast att de kontrollerade uppgifterna är korrekta. Har nätföretaget sänt positivt APERAK men därefter upptäckt något som gör att leverantörsbytet inte kan genomföras, ska nätföretaget inom tre dagar meddela gasleverantören detta. Övertagandet kan alltså inte bli genomfört förrän gasleverantören har sänt en korrekt Z03L, i annat fall kan leverantörsbytet försenas. Gasanvändaren kan begära ersättning från gasleverantören om förseningen beror på att gasleverantören lämnat felaktiga eller utelämnat obligatoriska uppgifter. Detta gäller inte om det är gasanvändaren själv som lämnat felaktiga uppgifter.

Nätföretaget ska med en Z04L/LK bekräfta leverantörsbytet inom tre dagar från det att korrekt Z03L/LK mottagits, med uppgifter om:

- anläggningsadress
- gasanvändarens namn och adress
- mätaridentitet
- antal heltalssiffror för mätarställning (om mätarställningar skickas)
- mätarkonstant (om mätarställningar skickas)
- antal register och typ av register (räkneverkskoder) (om mätarställningar skickas)
- tidslängd på mätvärden (till exempel tim eller månad)
- mätmetod (timvis eller månadsvis)
- rapporteringsfrekvens och avräkningsmetod för uttagpunkten
- identitet för mätvärden som kommer att rapporteras
- bekräftande av tidpunkten för gasleveransens påbörjande eller övertagande
- beräknad årsförbrukning
- balansansvarig (EDIEL-id)
- värmevärdesområde

I meddelandet ska den mätmetod och tidslängd på mätvärden anges som anläggningen har vid tidpunkten då bekräftelsen skickas. Om nätföretaget senare t ex genomför ändring av mätmetod och tidslängd på mätvärden, eller gör ett mätarbyte, skickas Z06 eller Z10 i samband med att förändringen utförs. Detta ska dock göras inom tre månader från begäran. Se avsnitt 4.3 för mer information.

Samtidigt som Z04L sänds till den framtida gasleverantören ska Z05L sändas till den nuvarande gasleverantören. Om ingen Z04L respektive Z05L kan sändas ska nätföretaget ta kontakt med respektive gasleverantör och meddela orsaken.

Nätföretaget ska enligt mätföreskriften meddela gasanvändaren vilken gasleverantör som denne valt i uttagspunkten, datum för leveransstart, anläggningsidentitet och områdesidentitet (3 kap. mätföreskriften).

Informera kunden: Genomfört leverantörsbyte

Nätföretaget ska enligt mätföreskriften meddela gasanvändaren att leverantörsbyte skett, oavsett om det gäller påbörjande (nyanslutning och inflyttning) eller övertagande (leverantörsbyte), uppgift om vilken gasleverantör som har leveransen till anläggningen, vilken leveransstart som bekräftats samt anläggnings-id, identitet för områdes-id och värmevärdesområde. Detta är en kvittens till gasanvändaren på att leverantörsbytet har gått igenom som förväntat och meddelandet ska vara gasanvändaren tillhanda senast den sista dagen i den kalendermånad som gasleveransen påbörjas.

Vid nyanslutning

Om en Z03LK inkommer innan alla tekniska uppgifter finns och en Z04LK därför inte kan skickas inom föreskriven tid, ska nätföretaget istället via e-post informera gasleverantören om att Z03LK mottagits samt upplysa om att nätföretaget återkommer med Z04LK när alla uppgifter finns på plats. E-posten ska innehålla information om att det är en nyanslutning, övrig vid tillfället tillgänglig information om anläggningen, gasanvändare, förväntad leveransstart etc. samt att ärendet bevakas tills Z04LK kan sändas eller att det framkommer att Z03LK ska avisas.

När nyanslutningen är färdigställd ska nätföretaget kontrollera uppgifterna i den inkomna Z03:an igen innan anmälan godkänns och Z04LK skickas eller avisas. Om ärendet har bevakats en längre tid ska även kontakt tas med gasleverantören. För att tillgodose gasanvändarens val av gasleverantör bör nätföretaget, efter avstämningen med gasleverantören, godkänna Z03LK vid nyanslutning även om angivet startdatum avviker mer än +/- 15 dagar om övriga uppgifter är korrekta. Se exempel tidigare i avsnitt 4.1.

Om ingen anmälan har inkommit från gasleverantören senast samma dag som gasleverans påbörjas, ska nätföretaget anvisa gasanvändaren en gasleverantör. Se mer om anvisad leverans i början av avsnitt 4.1.4.

Informera kunden: Vald gasleverantör vid inflyttning

Nätföretaget ska enligt mätföreskriften senast den sista dagen i den kalendermånad som gasleveransen påbörjas, meddela gasanvändaren att leverantörsbyte skett, oavsett om det gäller påbörjande (nyanslutning och inflyttning) eller övertagande (leverantörsbyte), uppgift om vilken gasleverantör som har leveransen till anläggningen, vilken leveransstart som bekräftats samt anläggnings-id, områdes-id och mätarnummer. Detta är en kvittens till gasanvändaren på att leverantörsbytet har gått igenom som förväntat.

4.1.11 Validera och behandla förändrade strukturdata - gasleverantör

Gasleverantören sänder och tar emot applikationskvittens (APERAK). Kontrollen av meddelandet bör göras automatiskt. Vilka fält som ska kontrolleras finns angivna i PRODAT-anvisningen.

Positivt APERAK innebär att meddelandet tagits emot och att det kommer att hanteras vidare. Negativt APERAK innebär däremot att ett fel upptäckts i meddelandet och att hanteringen avbrutits. Avsändaren behöver då sända om meddelandet efter åtgärd.

Uppföljning av skickad anmälan

Ett byte av gasleverantör kan inte anses genomfört förrän nätföretaget sänt tillbaka en bekräftelse med Z04L/LK. Negativt APERAK innebär att leverantörsbytesprocessen är avbruten och att nätföretaget inte kommer att hantera leverantörsbytet förrän gasleverantören kommer in med en ny Z03L/LK. I annat fall kan övertagandet försenas. Positivt APERAK innebär inte att leverantörsbytet gått igenom, utan endast att de kontrollerade uppgifterna är korrekta. Nätföretaget är skyldigt att bekräfta eller avvisa leverantörsbytet inom tre dagar.

Om den blivande gasleverantören ändå inte fått någon Z04L/LK inom den föreskrivna tiden bör detta omgående kontakta nätföretaget för att bytet ska kunna genomföras i tid. När gasleverantören mottagit Z04L/LK från nätföretaget kontrolleras att uppgifterna i meddelandet stämmer med uppgifterna i det skickade Z03L/ LK. Information om gällande anläggningsadress anges i Z04L/LK. För mer information om hur nätföretaget hanterar och kontrollerar inkommande Z03L/LK se tidigare i kapitel 4.

En gasleverantör kan annullera en Z03L/LK genom att sända en Z03C till nätföretaget enligt ovan. Om nätföretaget har hunnit skicka Z04L/LK till gasleverantören ska de inom tre dagar

bekräfta Z03C med en Z04C Om nätföretaget har hunnit skicka Z05L/LK innan Z03C inkommer ska även den annulleras inom tre dagar med en Z05C.

Om förutsättningarna för avtalsstarten förändras efter att gasleverantören skickat Z03L/LK måste meddelandet också annulleras men sedan skickas om med nya uppgifter för att leveransen ska starta. Ett exempel på när detta är nödvändigt är om gasanvändaren anmäler en annan starttidpunkt för avtalet än vad som tidigare anmälts.

För att nätföretaget ska förstå vilka förändringar som gasleverantören vill utföra, och för att det nya PRODAT-meddelandet inte ska avisas, är det viktigt att meddelandena skickas i rätt ordning. Detta görs genom att gasleverantören skickar en Z03C och därefter skickar en ny anmälan Z03L/LK med nya förutsättningar för leveransstart.

4.1.12 Ta fram meddelande om upphörande av leverans

Utflytt är inte reglerat i naturgaslagen eller mätföreskriften. Rekommendationen är dock att man gör på följande sätt:

Så snart nätföretaget får in en anmälan från gasanvändaren om att gasnätsavtalet ska upphöra, ska nät-företaget enligt mätföreskriften utan dröjsmål registrera detta och sända Z05LK till befintlig gasleverantör. En gasanvändare måste säga upp både sitt gashandelsavtal och sitt gasnätsavtal vid utflytten enligt allmänna avtalsvillkoren, i annat fall kvarstår betalningsansvaret. Se mer i avsnitt 1.3 och 2.4.

Samma hantering rekommenderas vid aweckling av en anläggning. I dessa fall kommer dock sannolikt Z05LK att skickas retroaktivt då awecklingen först måste genomföras på plats.

Om gasanvändaren önskar byta gasleverantör är det gasanvändaren själv som ansvarar för att i rätt tid säga upp gashandelsavtalet med sin gasleverantör, som bekräftar uppsägningen och avvaktar en Z05L från nätföretaget om att gasleveransen avslutas. När Z05L kommer till nuvarande gasleverantör inväntar företaget mätvärden från nätföretaget för att kunna slutdebitera gasanvändaren.

Om gasanvändaren byter gasleverantör utan att säga upp gashandelsavtalet med den befintliga gasleverantören kan det innebära ett avtalsbrott och gasanvändaren kan bli skyldig att betala ersättning. Det ska i så fall framgå av gasleverantörens avtal och avtalsvillkor när en sådan ersättning kan begäras och hur den räknas ut. Se mer i avsnitt 1.3 och 2.4.

4.1.13 Annullera upphörande av leverans

Om upphörandet av gasleveransen inte är korrekt, alternativt om gasanvändaren anmäler en annan sluttid-punkt för avslutandet av gasleveransen än vad som tidigare anmälts, måste Z05L/LK annulleras. Om ett leverantörsbyte ska annulleras för att det varit helt fel ska nätföretaget skicka Z05C till den tidigare gasleverantören senast dagen före tidigare meddelat leveransslut.

Om sluttidpunkten för leveransen ska ändras ska nätföretaget annullera föregående Z05L/LK med en Z05C och därefter skicka ny Z05L/LK med korrekt datum. Mätföreskriften beskriver inte tidpunkt för detta, men det nya slutdatumet bör avse ett kommande datum.

Ändringar av slutdatum bör inte göras retroaktivt men om det ändå är nödvändigt på grund av avtalet med gasanvändaren ska alltid gasleverantören kontaktas i samband med att Z05C och ny Z05LK skickas.

4.1.14 Ta fram meddelande vid förändring av avtal

Vid meddelande om förändring av avtal ska följande uppgifter lämnas enligt mätföreskriften (3 kap. 6 §) och EDIEL-anvisningen:

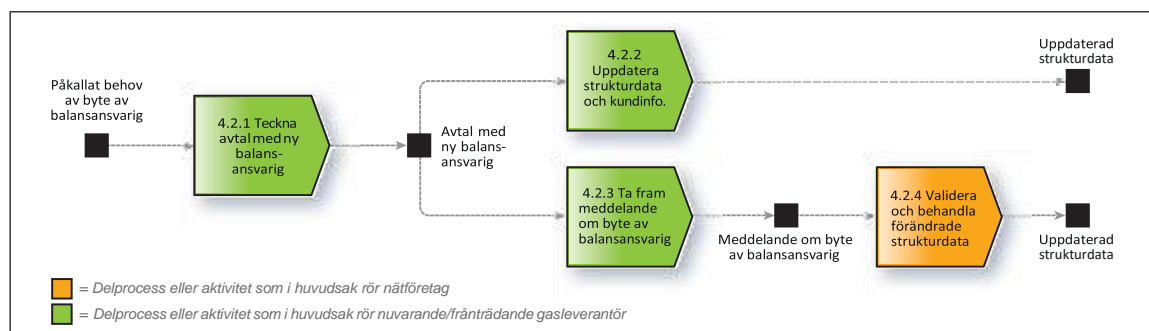
- anläggnings-id
- områdes-id
- värmevärdesområde
- startdatum för avtal (får ej anges i samma meddelande som slutdatum), eller
- slutdatum för avtal (får ej anges i samma meddelande som startdatum)

4.1.15 När gasleverantör hamnar på obestånd

Om en gasleverantör hamnar på obestånd (träder i likvidation, ställer in betalningarna, försätts i konkurs, så upphör deras leveransansvar. Då ska ledningsinnehavaren så snart som möjligt anvisa berörda gasförbrukare en leverantör samt meddela gasförbrukaren vilken leverantör som anvisats (7 kap 7 c § i naturgaslagen).

Om det finns bekräftade framtida leveranser med avtalsstart efter tidpunkten då gasleverantören upphör ska de berörda nätföretagen annullera övertagandet av leverans med Z04C samt skicka en annullering av avslut med Z05C till tidigare gasleverantör.

4.2 Byta balansansvarig

Gasleverantören ansvarar för att det finns någon som har balansansvaret för den gas som levereras till gasanvändaren. Om gasleverantören vill byta balansansvarig för hela eller delar av sitt leveransåtagande inom ett nätavräkningsområde, måste nätföretaget informeras om detta med Z09B.

När gasanvändaren byter gasleverantör behöver det inte nödvändigtvis betyda att leveransen i uttagspunkten får en annan balansansvarig. Den nya gasleverantören kan ha samma balansansvarig som det tidigare. Nedan illustreras olika leveransförhållanden i ett och samma nätavräkningsområde. Den balansansvarige kan ha fler än en gasleverantör i samma nätavräkningsområde.

4.2.1 Gasleverantören tecknar avtal med ny balansansvarig

En gasleverantör får bara leverera gas i uttagspunkter där det finns en balansansvarig, vilket framgår av bestämmelsen i 7 kap. 4 § naturgaslagen. När gasleverantören ingått ett avtal om balansansvar med en ny balansansvarig, eller själv tecknat ett sådant avtal med systembalansansvarig, är gasleverantören skyldigt att anmäla byte av balansansvarig i de aktuella uttagspunkterna till berörda nätföretag. Detta ska ske en månad före det månadsskifte som övertagandet av balansansvaret ska ske, se 7 kap. 9 § naturgaslagen.

Nätföretaget informerar därefter systembalansansvarig om vilka balansansvariga som har åtaganden i respektive nätavräkningsområde. Av 7 kap. 9 § naturgaslagen framgår dock att systembalansansvarig, om det finns särskilda skäl, i det enskilda fallet får medge att ett övertagande av balansansvar får ske tidigare än vad som angetts ovan.

En gasleverantör kan stå utan någon balansansvarig i två situationer. Den ena är när en gasleverantör har ingått avtal med något annat företag som ska åta sig balansansvaret och detta avtal av någon anledning upphör att gälla. Den andra är att systembalansansvarig säger upp avtalet med den balansansvarige, vilket medför att företaget överhuvudtaget inte får agera som balansansvarig på gasmarknaden.

För att kunna fortsätta som gasleverantör, efter att en balansansvarig sagt upp balansansvarsavtalet, måste gasleverantören omedelbart – dock senast när avtalet om balansansvar upphör – hitta en ny balansansvarig. Dessutom måste gasleverantören utan fördröjning meddela berörda nätföretag vem som kommer att överta balansansvaret om de normala aviseringstiderna inte kan följas.

4.2.2 Uppdatera strukturdata och kundinformation

För att kunna fortsätta som gasleverantör efter att en balansansvarig sagt upp balansansvarsavtalet måste företaget omedelbart – dock senast när avtalet om balansansvar upphör – hitta en ny balansansvarig. Dessutom måste gasleverantören utan fördröjning meddela berörda nätföretag vem som kommer att överta balansansvaret om de normala aviseringstiderna inte kan följas. Detta görs via Z09B som meddelar förändringar i balansansvarsåtagandet. Meddelandet ska ha kommit in senast 30 dagar före bytet ska ske. Byte kan enligt naturgaslagen normalt bara ske den första dagen i varje månad med undantag för leveranser som tillkommer i månaden innan balansansvarsbytet.

4.2.3 Ta fram meddelande om byte av balansansvarig

En rekommendation är att gasleverantören begär information från nätföretaget och kontrollerar att man har överensstämmande anläggningsstruktur innan Z09B skickas. Om avvikelser finns ska dessa redas ut innan bytet av balansansvarig sker.

När informationen i mottagen information har kontrollerats, ska Z09B, en för varje anläggning, skickas till nätföretagen innehållande EDIEL-id för den nya balansansvarige samt datum för förändring. Anmälan ska skickas för de anläggningar som saknar slutdatum, alternativt har ett senare slutdatum än datum för det planerade balansansvarsbytet. För bekräftade leveranser med startdatum efter det planerade balansansvarsbytet ska anmälan skickas, men då med samma datum som leveransstartdatum. För leveranser som tillkommer i månaden innan balansansvarsbytet, kan gasleverantören skicka anmälan även om perioden är kortare än en månad till balansansvarsbytet. Nätföretaget ska då svara med positivt

APERAK om övriga uppgifter i meddelandet är korrekta. Gasleverantören bör kontrollera att samtliga nätföretag har uppdaterat balansansvarsinformationen till det datum som meddelats dem.

424 Validera och behandla förändrade strukturdata

Om det sker förändringar i balansansvaret i nätavräkningsområdet ska nätföretaget lämna information om detta till berörda aktörer. Vid varje ny förändring ändras informationsstrukturen och måste bekräftas på nytt. För att underlätta arbetet rekommenderas följande rutiner:

- 1 För de anläggningar som tillkommer under månaden innan bytet av balansansvarig träder i kraft så ska gasleverantören, efter mottagen Z04 (L/LK/A), skicka Z09B på samma datum som övriga anläggningar i de ursprungliga anmälningarna.
- 2 Kvittera mottagandet med APERAK.
- 3 En ”**Strukturkvittens** förändringar i **balansansvar**” bör sändas till gasleverantören (dokument N1a) och till balansansvarig (dokument N1b) samt en ”**Strukturanmälan** förändringar i **balansansvar**” till systembalansansvarig (dokument N2). Dessa ska bekräfta de nya uppgifter om balansansvaret som gasleverantören lämnat. Av kvittenserna framgår vilka summerade mätvärden som nätföretaget kommer att rapportera till berörda aktörer.
- 4 Sänd uppgift om förändringar i nätavräkningsområdet till systembalansansvarig senast den 22:a i månaden före ändringen ska träda i kraft.
- 5 Rapportera tillkommande balansansvariga efter den 22:a i månaden till systembalansansvarig. Skickas senast 3 dagar före leverantörbytesdagen.
- 6 Ta emot gasleverantörens och den balansansvariges eventuella reklamation av strukturkvittensen N1.
- 7 Ta emot strukturrapport från systembalansansvarig som innehåller uppgifter om den nya strukturen som ska gälla i nätavräkningsområdet och som är underlag för balansavräkningen. Kontrollera och sänd tillbaka den godkända rapporten till systembalansansvarig.

425 När balansansvarig hamnar på obestånd

Om en balansansvarig hamnar på obestånd, säger systembalansansvarig upp avtalet om balansansvar. Systembalansansvarig informerar berörda nätföretag om förändringen som i sin tur meddelar berörda leverantörer (7 kap 7 § i naturgaslagen).

En gasleverantör får bara leverera gas i uttagspunkter där det finns en balansansvarig, vilket framgår av bestämmelsen i 7 kap. 4 § naturgaslagen. Däremot finns det inte något undantag från leveransskyldigheten enligt naturgaslagen om man saknar en balansansvarig.

I och med att gasleverantören inte längre är aktör på gasmarknaden (då de saknar balansansvarig) upphör leveransplikten och anvisningsleverantören träder generellt in som ny gasleverantör från det datum då aktören upphör. Om det finns bekräftade framtida leveranser med avtalsstart efter tidpunkten då balansansvarsavtalet upphör ska de berörda nätföretagen annullera övertagandet av leverans med Z04C samt skicka en annullering av avslut med Z05C till tidigare gasleverantör.

Beskriven situation uppstår ofta med mycket kort varsel. Denna situation kan dock undvikas genom att gasleverantören omedelbart tecknar ett avtal med en annan balansansvarig.

Ett annat sätt att lösa denna situation är att sälja kundstocken till en annan gasleverantör. Denna gasleverantör ska då begära övertagande av leverans med Z03L samt meddela berörda nätföretag för att säkerställa att övertagandet godkänns även om sista dagen för anmälan har passerat. Både den föregående och den nya gasleverantören har därefter ansvar att meddela kunden vad som gäller, medan nätföretagen skickar bekräftelse på byte till gasanvändaren enligt vanliga rutiner.

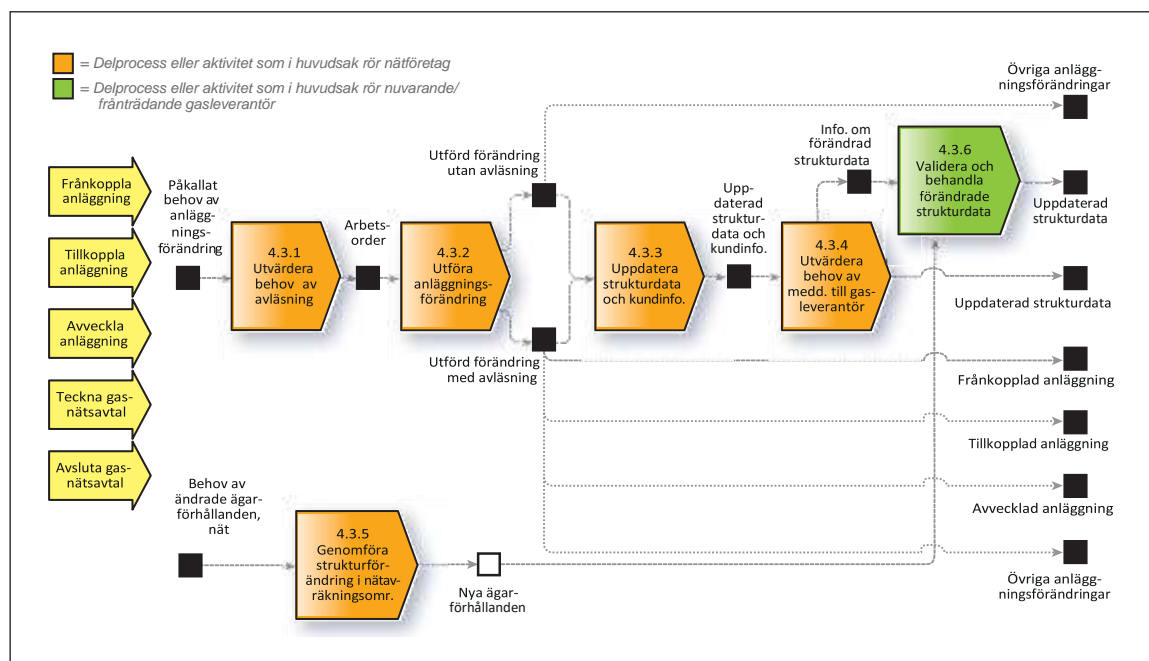
426 Anmälan om tillkommande eller upphörande av balansansvarsåtagande

Strukturanmälan gällande förändring av strukturen i ett nätavräkningsområde dvs vilka balansansvariga som är representerade i nätavräkningsområdet ska anmälas till systembalansansvarig. Anmälan ska gälla både för tillkommande balansansvariga och balansansvariga där åtagandet upphör i ett nätavräkningsområde.

Anmälan om strukturförändring ska ske senast tre dagar innan den ska gälla. Skickas den samma dag som förändringen avser innebär det att den kommer gälla för en tidpunkt som ligger tre dagar senare. Det är ingen skillnad på om anmälan gäller övertagande eller påbörjande av gasleverans. Efter anmälan skickar systembalansansvarig ut en ny strukturrapport till nätföretaget och den tillkommande/upphörande balansansvarige. Nätföretaget ska sedan rapportera enligt giltigheten i den nya strukturrapporten.

Ändringar av avräkningsstrukturen som skett under leveransmånaden justeras i beräkningen av slutliga fördelningstal då de grundar sig på leveransmånadens faktiska leveransstruktur och uppmätta energivolymer. Gällande strukturanmälan av månadsvis timavräkning, se avsnitt 7.2.

4.3 Förändra anläggning

När uppgifter om anläggningen förändras skickas de nya uppgifterna, inklusive från när de börjar gälla, med PRODAT till berörda parter, Z06 och/eller Z10. Dessa PRODAT-meddelanden kan dock inte annulleras i samma format, eftersom undertypen C inte finns här. Det innebär att om en Z06 (oavsett undertyp) eller Z10 innehåller fel uppgifter, eller inte skulle skickats alls, måste detta meddelas de berörda gasleverantörerna på annat sätt, förslagsvis via e-post och sedan eventuellt sändas om med korrekta uppgifter.

Undantagna från PRODAT-rapportering är händelser när nätföretaget ändrar anläggnings-id eller nätavräkningsområde i sitt kundinformationssystem. Då ska nätföretaget istället sända en uppdaterad information till berörda aktörer på lämpligt sätt. Detta görs eftersom det inte finns PRODAT-meddelande för dessa typer av förändringar.

När förändringar sker i strukturen av ett nätavräkningsområde, såsom byte av ombud för rapportering av mätvärden, förändringar i ägarskap, sammanslagning av nätavräkningsområden osv, ska nätföretaget **anmäla detta via blanketten N3 "Strukturanmälan nätområdesförändringar" till systembalansansvarig.** Vid väsentliga sammanslagningar eller delningar av nätavräkningsområden tas nya områdes-id ut. När förändringar av uppgifter som berör gasleverantörer och balansansvariga sker bör nätföretaget ta kontakt med parterna i god tid före införandet.

Vid större förändringar som medför att anläggningen upphör och en ny/flera nya startas upp kan anläggnings-id behöva förändras.

4.3.1 Utvärdera behov av avläsning

Mätaravläsning ska ske när en gasleverans påbörjas eller avslutas. Vid nyanslutning, permanent frånkoppling eller mätarbyte ska mätaren avläsas på plats via mätarens display eller räkneverk. Dessa ska registreras med avläsningstidpunkt för det närmaste tidskiftet.

4.3.2 Utföra anläggningsförändring

Med ett mätarbyte menas att en annan mätare med ny identitet (nummer) sätts upp på anläggningen. Det kan antingen innebära att den byts ut fysiskt eller att befintlig mätare byter nummer. Man kan också göra förändringar på en befintlig anläggning utan att byta mätare, som till exempel ändring av mätarkonstant, mätmetod eller installationsstatus, se mer i kapitel 2.

Informera kunden: Mätarbyte

Om nätföretaget avser att byta mätare ska, om inte särskilda skäl föreligger, konsumenten i god tid innan informeras om orsak och tidpunkt för bytet. Om man behöver avisera för åtkomst bör detta göras i god tid. Även annan lämplig information t ex om mätarens funktion ska enligt författning lämnas i samband med installation av nya mätare.

Tillkoppling med mätarbyte

Om nätföretaget vid tillkopplingstillfället även utför ett mätarbyte ska både Z10 och Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till gasleverantören.

4.33 Uppdatera strukturdata och kundinfo - nätföretag

För att nätföretaget själva ska ha, och även kunna skicka, korrekt information till berörda aktörer måste kundinformationssystemet uppdateras med de förändringar som genomförts.

4.34 Utvärdera behov av meddelande till gasleverantörer

Det finns tre alternativ för uppdatering av anläggning/mätare.

- 1 Uppdatering av anläggning/mätarinformation med mätarbyte (Z10).
 - Avläsning krävs alltid.
- 2 Uppdatering av anläggning/mätarinformation utan mätarbyte men med avläsning (Z06F). Avläsning krävs vid ändring av
 - konstant
 - sifferkapacitet
 - rapporteringsfrekvens
 - avräkningsmetod
 - produktkod (om avläsning kan skickas)
 - värmevärdesområde
- 3 Uppdatering av anläggning/mätarinformation utan mätarbyte och utan avläsning (Z06G). Avläsning krävs inte vid ändring av
 - anläggningsadress
 - sifferkapacitet om mätarens räkneverk inte har varvat
 - rapporteringsfrekvens.

Frånkoppling pga. väsentligt avtalsbrott mot nätföretaget

Nätföretaget sänder en Z06F med giltighetsdatum för frånkopplingen, installationsstatus stängd (closed) samt tillhörande avläsning till gasleverantören. När anläggningen tillkopplats ska Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till gasleverantören med tillhörande avläsning. Z06F bör skickas samma dag som registrering sker.

Till eventuellt framtida gasleverantör skickas endast Z06F, dock innehållande giltighetsdatum för leveransstart, uppdaterad installationsstatus, men utan avläsning eftersom det faktiska datumet för frånkopplingen avser ett datum före den framtida gasleverantörens leveransstart.

Om även tillkoppling sker före det framtida leverantörsbytet ska inga mätvärden avseende frånkoppling/tillkoppling skickas till den tillträdande gasleverantören, utan det första som skickas är ordinarie mätvärdesrapportering, dock med ärendereferens P, då det finns flera prodätären den knutna till leveransstartdatumet.

Inkommande meddelanden på anläggningen under tiden anläggningen är frånkopplad ska hanteras enligt ordinarie meddelandehantering men med installationsstatus stängd (closed). När anläggningen tillkopplats ska Z06F med installationsstatus aktiv (active) skickas till samtliga berörda gasleverantörer. Se mer i avsnitt 2.2 och 2.3.

Frånkoppling pga. väsentligt avtalsbrott mot gasleverantören

Om anläggningen är frånkopplad i mer än två vardagar bör nätföretaget registrera frånkopplingen och Z06F med installationsstatus stängd (closed) och avläsning skickas till gasleverantören.

Om gasanvändaren byter gasleverantör under tiden anläggningen är frånkopplad, ska nätföretaget svara i Z04L att installationsstatus är aktiv (active). Anläggningen ska därmed återinkopplas på leverantörs-bytesdagen.

Har anläggningen hunnit bli registrerad som frånkopplad innan tillkoppling begärs, bör registrering av tillkopplingen ske inom två vardagar. PRODAT Z06F skickas med installationsstatus aktiv (active) till den gasleverantör som begärt tillkopplingen. Se mer i avsnitt 2.2 och 2.3.

4.3.5 Genomföra strukturförändringar i nätavräkningsområde

Nätföretaget utfärdar en strukturanmälan när förändringar skett i nätavräkningsområdesstrukturen. En förändring i strukturen kan vara orsakad av exempelvis sammanslagning eller uppdelningar av nätavräkningsområden, byte av nätföretag, anmälan av nätavräkningsområde osv.

Vid varje förändring i nätavräkningsområdet sänder nätföretaget in en anmälan till systembalansansvarig (blankett N3). När systembalansansvarig tagit emot anmälan från nätföretaget registreras uppgiften.

Delning, sammanslagning eller nyetablering av nätavräkningsområde

Vid delning eller sammanslagning av nätavräkningsområden kan ett nytt nätavräkningsområde etableras. Vid dessa förändringar måste systembalansansvarig informeras i god tid innan ändringen träder i kraft.

För att få en samstämmig bild av nätet och dess avgränsning till andra nätavräkningsområden kommer nätföretaget överens med de nätföretag som innehar angränsande nät, om vilka definitioner och beteckningar som ska gälla för gränspunkterna och vilket av företagen som ska vara ansvarig för mätning i respektive gränspunkt. Den som är ansvarig för mätningen är också kvalitetsansvarig för denna.

Det nätföretag som är ansvarigt för mätningen specificerar vilka mätpunkter som bygger upp summerade värden för det angränsande nätavräkningsområdet. Identiteterna på mätpunkterna meddelas till det mottagande nätföretaget. Till systembalansansvarig används blankett N3 och i den meddelas endast namnet på det angränsande nätavräkningsområdet.

Förändringar i strukturen av ett eller flera nätavräkningsområden

Det är giltighetsdatum som är avgörande för vilket nätavräkningsområde som ska anges i PRODAT-meddelandet samt i rapporteringen av mätvärden. Det är viktigt att information om kommande förändring når gasleverantörerna i så god tid att alla parter har möjlighet att uppdatera i sina system. Nedanstående checklista beskriver vad ett nätföretag bör göra vid förändringar i strukturen av ett eller flera nätavräkningsområden.

- Kontakta systembalansansvarig för att beskriva önskad ändring och komma överens om ändringsdatum.
- Anmäl strukturförändring/-förändringar till systembalansansvarig i god tid innan förändringen (blankett N3).
- Publicera information på EDIEL-portalen.
- Informera berörda gasanvändare om kommande förändring.
- Informera gasleverantörerna om kommande förändring i god tid innan förändring genomförs i nätföretagets system:
 - Giltighetsdatum för nytt områdes-ID.
 - Vilka nätavräkningsområden som påverkas och hur förändringen ser ut.
 - Kontaktperson för eventuella frågor.
 - Vilket datum ändringen kommer att införas i nätföretagets system.

Strukturrapport från systembalansansvarig

Efter att förändringar i nätavräkningsområdet registrerats sänder systembalansansvarig en strukturrapport till nätföretaget på vilka uppgifter som nu ligger till grund för balansavräkningen. Det är mycket viktigt att nätföretaget kontrollerar att rapporten stämmer med den anmälan som sänts in. Det är också viktigt att rapportering av mätvärden sker enligt strukturrapporten.

Strukturen för timmätvärden och schablonleveranser

Rutinerna vid rapporteringen av fördelningstal beskrivs närmare i kapitel 7.

Strukturförändringar i nätavräkningsområde vid förvärv

Ett förvärv/sammanslagning kan ske avseende både nätföretag och gashandelsföretag, men det är endast vid ett förvärv av ett nätföretag som en strukturförändring sker. Om en gasleverantör slås samman med en annan gasleverantör ska ordinarie rutiner för leverantörsbyte följas, se avsnitt 4.1.

Nedanstående checklista beskriver vad nätföretaget bör göra vid uppköp och förändringar i nätavräkningsområdet som påverkar strukturen.

- Säkerställa att avräkningsmetoden är korrekt på alla anläggningar.
- Kontakta systembalansansvarig för att beskriva önskad ändring och komma överens om ändringsdatum.
- Anmäla strukturförändring/-förändringar till systembalansansvarig (blankett N3).
- Publicera information på EDIEL-portalen snarast efter godkännande från Svenska kraftnät.
- Informera berörda gasanvändare om kommande förändring.
- Informera alla berörda gashandelsföretag om kommande förändring i god tid innan förändring genomförs i nätföretagets system:
 - Giltighetsdatum för nytt områdes-ID.
 - Vilka nätavräkningsområden som påverkas och hur förändringen ser ut.
 - Kontaktperson för eventuella frågor.
 - Vilket datum förändringen kommer att införas i nätföretagets system.
- Sänd så tidigt som möjligt en lista för avstämning till gasleverantörer som har kunder i berörda nätavräkningsområden, helst 1–2 månader före en förändring i strukturen kommer att ske. En motsvarande lista ska också skickas strax före ändringen görs för att eliminera så många fel som möjligt.
- Ställ om i system.
 - Vid förvärv av (del av) nätavräkningsområde – ladda kunddata i kundinformationssystemet.
 - Vid förvärv av nätföretag: Det är inte alltid nödvändigt att konvertera kundinformationssystem vid ett övertagande, ibland kan tidigare nätföretagets kundinformationssystem behållas.

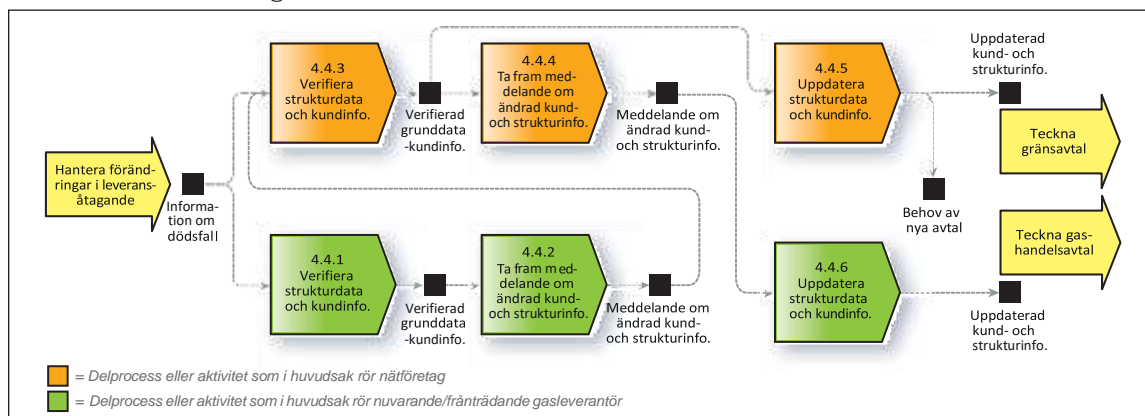
Informera kunden: Förändring av nätavräkningsområde

Nätföretaget rekommenderas att vid förändring av områdes-id informera kund om anläggningens nya områdes-id samt från när förändringen är giltig.

4.3.6 Validera och behandla förändrade strukturdata - gasleverantör

När gasleverantören mottagit meddelanden om förändrad struktur måste dessa meddelanden valideras, behandlas och uppdateras i gasleverantörens kundinformationssystem för att ha korrekt information som överensstämmer med nätföretagets.

4.4 Hantera förändring av kundinformation

Den vanligaste orsaken till att en förändring av kundinformation behöver genomföras är att kunden avlidit, men kundinformation kan även behöva förändras om till exempel personnummer ändras.

Dödsfall

Enligt ärvdabalken tar dödsboet över den avlidnes samtliga skulder och fordringar. Det betyder att gasnäts- och gashandelsavtal övertas av dödsboet. En kontakt bör tas med företrädare för dödsboet för att ta reda på vem som i fortsättningen ska stå för gasnäts- och gashandelsavtalen. Om avtalen ska fortsätta i dödsboets namn bör avtalsvillkoren för näringsidkare tillämpas. För att villkoren ska börja gälla måste villkoren skickas till dödsboet. Om den efterlevande däremot vill stå för avtalen ska ett byte av gasanvändare ske i uttagspunkten. Som ny kund får då även den efterlevande två nya avtal. Detta förutsätter att dödsboet säger upp sina avtal för anläggningen och att den efterlevande anmäler sig som ny gasanvändare i uttagspunkten till nätföretaget och gasleverantören. Det hanteras då som en flytt, se avsnitt 4.1.

Om gasleverantören vill, kan leverantören låta den efterlevande överta gashandelsavtalet från dödsboet. En sådan överlåtelse bör vara skriftlig. Eftersom nätföretaget normalt endast använder de allmänna avtalsvillkoren blir en överlåtelse inte intressant här eftersom villkoren ändå är desamma. Därför bör detta hanteras som en ny gasanvändare.

Den administrativa hanteringen vid dödsbo skiljer sig åt mellan olika företag. En del företag har automatisk uppdatering via exempelvis Svensk Person och Adressregister (SPAR) vilket innebär att fakturorna efter ett dödsfall automatiskt ställs till dödsboet. I de flesta fall krävs dock att den efterlevande själv tar kontakt med sitt nätföretag och sin gasleverantör.

När en gasanvändare avlider är det viktigt att det finns rutiner kring hur gasnäts- respektive gashandelsavtalet ska hanteras så att de efterlevande inte behöver uppleva obehag av säljbrev adresserade till den avlidne. Eftersom gasnäts- respektive gashandelsavtal gäller två olika företag är det viktigt att kontakt tas med båda företagen. För att underlätta för dödsboet kan dock den aktör som först kontaktas erbjuda sig att meddela den andra aktören som därefter i sin tur får kontakta dödsboet. Om dödsboet vill att en aktör ska sköta kontakten med den andra aktören krävs fullmakt från dödsboet. Kommunikationen mellan nätföretagen och gasleverantören bör ske via PRODAT-meddelanden enligt nedan.

Förändring av kundidentitet

En gasanvändares personnummer kan behöva ändras, till exempel när ett kund-id ändras till ett samordningsnummer eller personnummer, när ett samordningsnummer ersätts av ett riktigt personnummer, eller om gasanvändaren byter kön. I dessa fall ska ändringen genomföras utan att det hanteras som en flytt, det vill säga gasanvändarens avtalsförhållanden ska kvarstå orörda.

4.4.1 Verifiera strukturdata och kundinformation - gasleverantör

Om gasleverantören får information om dödsfallet först, bör de informera nätföretaget. Eftersom det är nätföretaget som utför själva uppdateringen kan gasleverantören nu bara vänta på inkommande och bekräftande meddelanden.

4.4.2 Ta fram meddelande om ändrad kund- och strukturinformation

Gasleverantören kan skicka en Z09E till nätföretaget för att informera om att gasanvändaren avlidit. Alternativt tar gasleverantören personlig kontakt med nätföretaget.

Z09E används enligt gällande anvisning endast för dödsfall. Fältet kundstatus ska vara med och ska vara ifyllt med koden för dödsfall. Finns inte denna uppgift med i meddelandet ska det avisas med negativt APERAK. Dock finns en möjlighet att använda Z09E för andra ändamål efter bilateral överenskommelse mellan aktörer. Det måste därför vara möjligt att markera att man har en överenskommelse med en viss aktör om man vill utbyta dessa meddelanden. Observera att det inte finns något tvång att göra en bilateral överenskommelse.

Om man väljer att kunna hantera Z09E från en aktör innebär inte det per automatik att man har en överenskommelse med alla aktörer. Gentemot de aktörer man inte har någon överenskommelse med ska meddelandet fortfarande avisas.

En Z09E ska besvaras med en Z06E som är nätföretagets information om att kunden avlidit, alternativt en Z06E och en Z05LK om gasnätsavtalet ska avslutas direkt. Koden för dödsfall i fältet kundstatus ska anges även i Z06E.

4.4.3 Verifiera strukturdata och kundinformation - nätföretag

Nätföretaget får reda på dödsfallet och gasnätsavtalet ska avslutas

Om dödsboet vill avsluta gasnätsavtalet sänder nätföretaget en Z05LK till gasleverantören, men det är också väldigt viktigt att nätföretaget kommunicerar till gasleverantören att det rör sig om ett dödsfall, dvs skickar en Z06E. Anledningen till att denna information är så viktig är för att förhindra att gasleverantören sänder ut ett nytt avtalsförslag till en avlidne person.

Nätföretaget får reda på dödsfallet och gasnätsavtalet ska stå i dödsboets namn

Om nätföretaget får reda på dödsfallet först, och gasnätsavtalet inte ska avslutas direkt, måste nätföretaget informera gasleverantören om detta när det är en förändring av kunduppgifter.

Z06E används enligt gällande anvisning endast för dödsfall. Fältet kundstatus ska vara med och ska vara ifyllt med koden för dödsfall. Finns inte denna uppgift med i meddelandet ska det avisas med negativt APERAK. Dock finns en möjlighet att använda Z06E för andra ändamål efter bilateral överenskommelse mellan aktörer. Det måste därför vara möjligt att markera att man har en överenskommelse med en viss aktör om man vill utbyta dessa meddelanden. Observera att det inte finns något tvång att göra en bilateral överenskommelse.

Om man väljer att kunna hantera Z06E från en aktör innebär inte det per automatik att man har en överenskommelse med alla aktörer. Gentemot de aktörer man inte har någon överenskommelse med ska meddelandet fortfarande avisas.

4.44 Ta fram meddelande om ändrad kund- och strukturinformation

När nätföretaget får reda på dödsfallet först, ska de informera gasleverantören om detta via en Z06E, när detta är en förändring av kunduppgifter. För de nätföretag som använder sig av folkbokföringsregister bör en bevakning av förändringar av kunduppgifter på grund av dödsfall införas och knyts till skapande av Z06E. Om dödsboet vill avsluta avtalen sänder nätföretaget en Z05LK med kundstatus "avliden" till gasleverantören.

4.45 Uppdatera strukturdata och kundinformation - nätföretag

Oavsett om dödsboet har tagit över gasnätsavtalet eller om det är ny kund på anläggningen måste nätföretaget uppdatera sina system så att rätt kund finns registrerad på anläggningen. Detta är viktigt för att till exempel kommande utskick ska hamna hos rätt juridisk mottagare och kommande leverantörsbyten ska fungera.

4.46 Uppdatera strukturdata och kundinformation - gasleverantör

Gasleverantören måste också uppdatera sitt system med hänsyn till de meddelanden som inkommit. Har det kommit en Z06E har dödsboet tagit över gashandelsavtalet, och nya avtalsvillkor gäller i och med att ett dödsbo är näringsidkare. Har det inkommit en Z06E och en Z05LK ska gashandelsavtalet avslutas och slutdebiteras. Även här måste man se till att eventuella utskick hamnar hos rätt juridisk mottagare och inte innehåller information som kan anses vara stötande.

4.5 Spisgaskunder

4.5.1 PRODAT-hantering

Samtliga gaskunder, inkl. spisgaskunder, har sedan 2007-07-01 rätt att välja gasleverantör. När det gäller spisgaskunder finns det dock vissa undantag i hanteringen som beskrivs i detta kapitel.

Då en spisgaskund vänder sig till en gasleverantör åligger det denna gasleverantör att ta kontakt med berört nätföretag för att på så sätt erhålla uppgifter om korrekt anläggningsid och områdesid. Detta för att kunna skicka en Z03:a för att initiera leverantörsbytet. Rapporteringen i samband med leverantörsbytet sker i likhet med övriga leverantörsbyten vid EDIEL. Däremot finns det vissa avvikelser i innehållet i PRODAT (se tabell i 4.5.3).

4.5.2 Mätvärdeshantering och avräkning

Då mätning saknas på spisgasanläggningar finns det således varken mätarnummer eller uppmätt förbrukning. I syfte att erhålla historik för spiskundernas förbrukning tilldelas varje spisgaskund en fiktiv mätare där mätarnumret är samma som spisgaskundens anläggnings-id.

En spisgaskund anses förbruka 480 kWh_g per år och den anses vara jämnt fördelad under året, dvs 40 kWh per månad. Det är även denna summa som avräknas för spisgaskunderna.

När det gäller spisgaskunder ska inga periodiska MSCONS skickas. Däremot ska det skickas MSCONS i samband med start och/eller slut av en leverans. Dessa MSCONS aviker till viss del från övriga MSCONS (se tabell i 4.5.3) och då mätning saknas ska dessa mätarställningar beräknas enligt nedan:

- Alla befintliga spisgaskunders fiktiva mätarställning är 0 (noll) per den 1 januari 2007, för att därefter kontinuerligt stiga med 40 kWh per månad, oavsett om spiskunden väljer att byta gasleverantör eller ej.
- Fram till en spisgaskunds första leverantörsbyte är anläggningens senaste fiktiva mätarställning alltid den **samma som per den 1 januari 2007, dvs "0"**.
- Den fiktiva mätarställningen vid tidpunkten för en spisgaskunds första leverantörsbyte blir den samma som förbrukningen sedan den 1 januari 2007, d.v.s. antal passerade månader fr o m 2007-01-01 * 40 kWh/ månad.
- Fr o m en spisgaskunds första leverantörsbyte är anläggningens senaste fiktiva mätarställning alltid den samma som den fiktiva mätarställningen vid tidpunkten det senaste leverantörsbytet.
- För att beräkna fiktiva mätarställningar vid andra tidpunkter än månadsskiften (t ex vid flyttar), används aktuell procentsats av innevarande månad multiplicerat med överenskommen schablonförbrukning (40 kWh/månad).
- För tillkommande anläggningar gäller att den fiktiva mätarställningen sätts till 0 (noll) vid det första månadsskiftet efter tidpunkten för anslutning.

4.5.3 Avvikelser i PRODAT och MSCONS

När det gäller spigaskunder finns det vissa avvikelser i innehållet i PRODAT och MSCONS.

Avvikelserna för PRODAT visas i tabellen nedan.

Meddelande	Fält	Avvikelse
Z03	-	Inga avvikelser
Z04	214, konstant	Alltid 1
	218, antal siffror	Alltid 9
	259, räkneverkskod	Alltid 800
	224, mätarnummer	Alltid samma som anläggningsid
Z05	224, mätarnummer	Alltid samma som anläggningsid
Z06	Ej tillämpbar, fiktiv mätare	
Z08	224, mätarnummer	Alltid samma som anläggningsid
Z09	-	Inga avvikelser
Z10	Ej tillämpbar, fiktiv mätare	

MSCONS	Mätarnummer	Alltid samma som anläggningsid
	Mätarkonstant	Alltid 1
	Antal siffror	Alltid 9
	Räkneverkskod	Alltid 800
	Mätaravläsare	Alltid 1 (Nätföretag)
	367, Fg mätarställning	Alltid QTY: 137 (uppskattad)
	368, Senaste mätarställning	Alltid QTY: 138 (uppskattad)

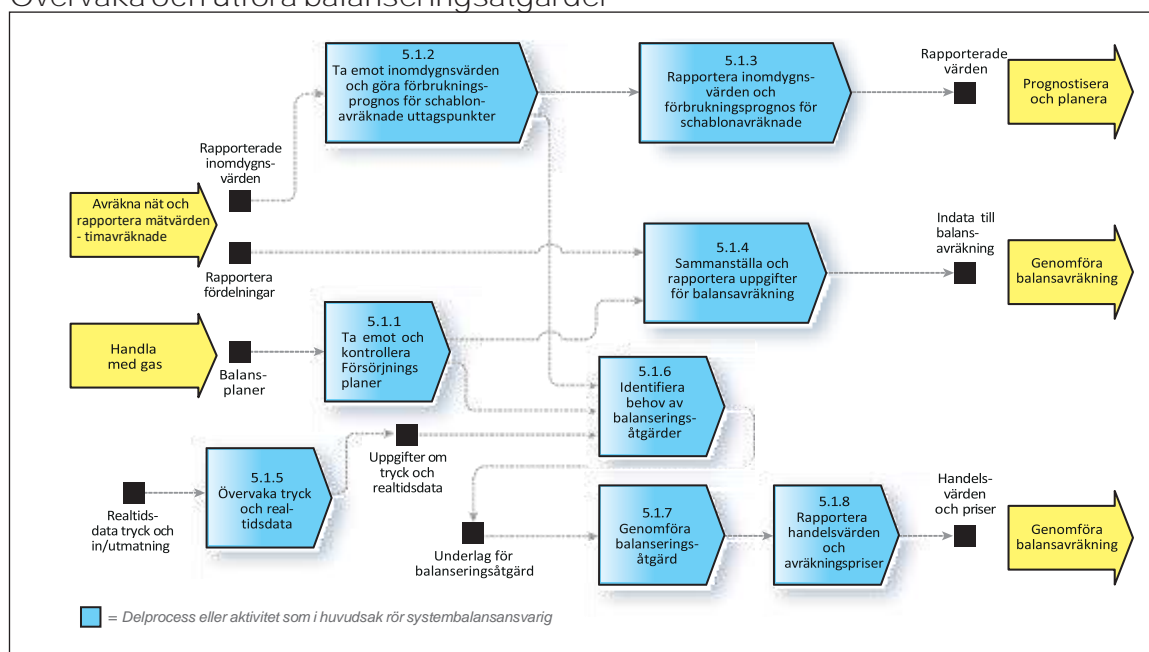
5 Upprätthålla balans

Detta kapitel beskriver processen Upprätthålla balans med tillhörande delprocesser, samt de aktiviteter som ingår.

Viktiga utgångspunkter

- Systembalansansvarig ansvarar för att upprätthålla tillräcklig balans mellan inmatning och uttag i gassystemet.
- Balansansvariga ansvarar för att balansera sina kunders uttag genom att tillföra lika stor mängd gas till systemet som de förbrukar.
- Balansansvarigas uppdrag är definierat i balansansvarsavtalet.
- Sverige ingår i Joint Balancing Zone (JBZ), vilket är en gemensam balanseringszon för Sverige och Danmark.
- För JBZ finns en övergripande funktion som utför balanseringsåtgärder på uppdrag av systembalansansvariga i Sverige och Danmark. Denna funktion heter Balancing Area Manager (BAM).

5.1 Övervaka och utföra balanseringsåtgärder

Vid starten på varje timme kommunicerar BAM ut ASB (Accumulated System Balance) samt de gränser inom vilket systemet anses vara i balans, gränserna beräknas på det sätt som anges i Balansansvarsavtalet. Så länge systemet är i balans inträder inga balanseringsåtgärder. I de fall som systemet förväntas gå utanför de kommunicerade gränserna kan BAM utföra lämpliga balanseringsåtgärder inom de ramar som balansansvarsavtalet föreskriver. Råder det stor obalans i systemet påkallar systembalansansvarig berörd myndighet för att utlysa lämplig nivå av krisläge.

5.1.1 Ta emot och kontrollera Försörjningsplaner samt handel

De balansansvariga rapporterar försörjningsplaner till systembalansansvarig avseende lageranvändning samt prognoser för produktion och förbrukning. Rapporterad handel som balansansvarig rapporterat med motpart i annat gassystem ska på liknande sätt stämmas av (matchas) med motsvarande data hos det företag som ansvarar för det andra gassystemet. Detta görs av BAM. BAM kontrollerar att de totalt inrapporterade försörjningsplanerna inte medför att systemet hamnar utanför systemets balansgräns.

5.1.2 Ta emot inomdygnsvärden och göra förbrukningsprognos för schablonavräknade uttagspunkter

Systembalansansvarig tar emot inomdygnsrapportering varje timme (XX.20) för anläggningar i inmatningspunkt, gränspunkt, lagerpunkt samt i uttagspunkt med en årsförbrukning större än eller lika med 3,0 GWh_u alternativt med ett högsta månadsuttag större än 0,5 GWh_u. Nätföretagen kan även inomdygnsrapportera anläggningar som inte uppfyller kraven för inomdygnsrapporteringen. Dessa ska då estimeras. Rapporteringen sker per balansansvarig och skickas av nätföretagen.

- IDM6104
- IDM6135
- IDM6101

Systembalansansvarig beräknar sedan en residual (schablon) per nätområde för varje timme.

Enligt EU-förordningen om balansering ska systembalansansvarig också ta fram en prognos för dygnsförbrukningen hos schablonavräknade uttagspunkter. Denna prognos omfattar de anläggningar som ej ingår i inomdygnsrapporteringen. Prognosen uppdateras löpande 5 gånger per dygn.

5.13 Rapportera inomdygnsvärden och förbrukningsprognos för schablonavräknade uttagspunkter

Systembalansansvarig aggregerar inrapporterade inomdygnsvärden samt beräknad residual per balansansvarig och rapporterar de aggregerade värdena till BAM varje timme XX.30. BAM sammanställer respektive balansansvarigs position och publicerar IASB (Individual Accumulated Shipper Balance) XX.40.

5.14 Sammanställa och rapportera uppgifter för balansavräkning

Prognoserna som kommit in från de balansansvariga samt avstämda handelsvärden lagras som underlag för systembalansansvarigs balansavräkning. Avstämda handelsvärden rapporteras till de balansansvariga så som de föreligger. Systembalansansvarig rapporterar de aggregerade serierna per balansansvarig till BAM.

5.15 Övervaka tryck och realtidsdata

Systembalansansvarig övervakar trycket och balansen mot omgivande system. Trycket ska vid normala driftförhållanden ligga inom det intervall som erfordras för säker drift av nät inom gassystemet.

5.16 Identifiera behov av balanseringsåtgärder

Utifrån prognostiserad förbrukning, övervakade realtidsdata och tryckförändringar i transmissionsnätet tar systembalansansvarig fram behov av balanseringsåtgärder.

5.17 Genomföra balanseringsåtgärd

BAM köper och säljer normalt balanseringsåtgärder på gasbörs. Det finns ett undantag när nationell balansering råder, då ska systembalansansvarig handla med de enskilda balansansvariga. För bestämmelser kring handel från begäran till genomförande hänvisas till balansansvarsavtalet.

5.18 Rapportera handelsvärden och avräkningspriser

Priser som erhållits vid balanseringsåtgärder ligger till grund för prissättning av gas som utbyts med balansansvarig i samband med slutlig balansavräkning. BAM rapporterar prisuppgifter till balansansvariga i sådan form att de balansansvariga har möjlighet att beräkna samtliga avräkningspriser som kan beröra dem.

6 Hantera mätvärden, värmevärden och nätavstämningssdifferens

Detta kapitel innehåller beskrivningar och förklaringar av nätföretagets ansvar för hantering av mätvärden, värmevärden och nätavstämningssdifferens.

Viktiga utgångspunkter

- De olika nätanslutningarna har följande mätpunkter:
 - gränspunkter för angränsande nät
 - inmatningspunkter för produktionsanläggningar och
 - uttagspunkter för förbrukningsanläggningar
- Mätvärden som nämns i detta kapitel avser volym om inget annat anges.
- Vid beräkning av en mätarställning ska faktiska avläsningar före och efter tidpunkten användas och beräkningen ska göras proportionellt utifrån en linjär fördelning.

Nätföretagets ansvar avseende mätning och rapportering framgår av naturgaslagen och mätföreskriften. Ansvaret avser mätarnas noggrannhet, drift och underhåll. Nätföretaget kan låta ett annat företag, ett så kallat mätombud, sköta insamling av mätvärden men det är nätföretaget som har det yttersta ansvaret för verksamheten.

Enligt mätföreskriften ska avläsning av mätaren ske efter en leveransperiods slut. Med leveransperiod avses vanligtvis för månadsmätta och timmätta schablonavräknade uttagspunkter en månad och för timmätta dygnsavräknade ett dygn. Avläsning ska dessutom ske den dag en gasleverans övertas, påbörjas eller avslutas. Vid nyanslutning, permanent fränkoppling eller mätarbyte ska mätaren avläsas på plats via mätarens display eller räkneverk.

6.1 Mätning och beräkningar

6.1.1 Enheter

Mätning av gasflöden sker primärt med utrustning där den volym som passerar mätstället (driftvolymen) kan bestämmas. Då driftvolymen är beroende av tryck och temperatur så omvandlar man den till motsvarande mängd vid ett bestämt tryck och en bestämd temperatur. I Sverige omvandlas driftvolymen till ett så kallat normaltillstånd (atmosfärstryck och 0 °C). Den omvandlade driftvolymen i kubikmeter (m³) benämns då normalkubikmeter (Nm³).

Det kan nämnas att det internationellt förekommer att driftvolym i stället omvandlas till så kallat standardtillstånd (atmosfärstryck och 15 °C) med förkortningen Sm³. Det skiljer ca 5 % mellan volym angiven i Sm³ och volym angiven i Nm³ vilket den som vill jämföra utländska volymuppgifter med svenska bör känna till.

Energiinnehållet i gas beror av den molekylära sammansättningen. Enbart mätning av den volym som passerar ett mätställe för gas ger inte svar på hur gasen är sammansatt och därmed inte heller hur mycket energi som kan utvecklas vid förbränning. Energibestämning kan ske med annan typ av mätutrustning som av kostnadsskäl endast finns på ett fåtal platser i gassystemet. Med ledning av energivärde i sådana punkter kan omvandlingsfaktorer för omräkning av volym till energi (värmevärden) fastställas.

Vid förbränning av gas bildas huvudsakligen koldioxid och vattenånga. Normalt evakueras rökgasen direkt till atmosfär med det förekommer att man tar vara på ytterligare energi i gasen genom kondensering av vattenångan innan evakuering till atmosfär sker. Därför finns det två sätt att uttrycka energiinnehållet i gas beroende på om man medräknar möjligheten att kondensera vattenånga i rökgasen eller ej. Tas kondenseringsmöjligheten med får gasen ett högre värmevärde som kallas det övre värmevärdet eller det kalorimetriska värmevärdet. Bortses från kondenseringsmöjligheten fås ett lägre värmevärde som kallas det undre värmevärdet eller det effektiva värmevärdet.

I internationella sammanhang anges vanligen gasens energiinnehåll baserat på det övre värmevärdet. Av anpassningsskäl används därför övre värmevärde i balansräkningen. Gentemot slutanvändare har man i Sverige beräknat energi med hjälp av det undre värmevärdet. Det förklarar varför skilda värmevärden förekommer vid omvandling av volym till energi.

Som minsta enhet för energi används normalt kWh (kilowattimmar).

6.12 Mätningstränser och avläsningsfrekvens

Följande tillämpningar ska gälla:

- Timavläst
 - Uttagspunkt med en årsförbrukning större eller lika med 3,0 GWh_u alternativt med ett högsta månadsuttag större än 0,5 GWh_u, ska vara timavläst.
- Dygnsavläsning
 - Uttagspunkt med en årsförbrukning större eller lika med 0,3 GWh_u ska minst vara månadsavläst. Det är tillåtet att mäta förbrukningen per timme under schablongrängen. Nätföretaget kan på eget initiativ och på egen bekostnad göra detta och sedan läsa av den en gång per dygn.
- Månadsavläsning
 - Uttagspunkt med en årsförbrukning större eller lika med 0,3 GWh_u ska minst vara månadsavläst.
- Årsavläsning
 - Uttagspunkt med en årsförbrukning upp till 0,3 GWh_u ska minst vara årsavläst.
- Uttagspunkt som enbart avser spiggas för hushållsändamål är befriad från mätningstränser.
- Alla avbrytbara leveranser, produktionsanläggningar och lager ska vara timmätta och timinsamlade.

För månads- och årsavlästa gaskunder gäller att nätföretaget vid övertagande och påbörjande av leverans ska läsa av mätaren samma dag eller senast fem vardagar efter leverantörs-/kundbytesdagen. Värdet ska omräknas så att det representerar aktuell bytesdag. Tidpunkt är kl. 06:00 aktuell tid. Om ingen avläsning har kunnat göras inom föreskriven tid till följd av omständigheter som ligger utanför nätföretagets kontroll, kan nätföretaget beräkna förbrukningen för bytesdagen.

Storlek	Mätning = Avläsning	Insamling	Avräknings- typ	Rapportering	Inomdygn	Preliminär	Slutlig
Under 3 GWh	Månadsmätt/ Årsmätt	Månads- insamlad	Schablon ÅR/MÅNAD	Schablon- avräknad		6105	6114/6115
Under 3 GWh	Timmätt = Timavläst	Dygns- insamlad	Schablon ÅR/MÅNAD	Schablon- avräknad		6105	6114/6115
Under 3 GWh	Timmätt = Timavläst	Dygns- insamlad	TIM	Estimeras 1 värde varje timme	IDM6104/ IDM6135	6104/6135	6110/6140
Över 3 GWh	Timmätt = Timavläst	Tim- insamlad	TIM	Timavräknad = IDM = 1 värde varje timme	IDM6104/ IDM6135	6104/6135	6110/6140

6.13 Praxis vid självavläsning

Ett nätföretag kan använda gasanvändaren som ombud vid mätaravläsningen (självavläsning) förutsatt att mätaren är tillgänglig för gasanvändaren och att mätaren är av sådan typ att den lätt kan avläsas. Även en sådan avläsning måste göras enligt mätföreskriften vilket gör att nätföretaget måste ha inrapporterad mätarställning från gasanvändaren i så god tid att nätföretaget själv kan göra avläsningen inom fem vardagar om så behövs. Om nätföretaget inte kan göra avläsningen pga. omständigheter utanför nätföretagets kontroll, och inte heller har erhållit självavläsning från gasanvändaren, måste nätföretaget beräkna förbrukningen.

Gas användare kan även på eget initiativ utföra självavläsningar mellan ordinarie avläsningstillfällen. Nätföretaget vidarebefordrar samtliga självavläsningar till gasleverantören.

6.14 Rätt till timmätning under schablongrängen

Det är tillåtet att mäta förbrukningen per timme under schablongrängen. Nätföretaget kan på eget initiativ och på egen bekostnad göra detta. Väljer nätföretaget att tillhandahålla mätsystem som inte går utöver kraven i mätföreskriften kan merkostnader för gasanvändares önskemål om timmätning under schablongrängen debiteras gasanvändaren.

6.15 Anläggningars egenförbrukning

En anläggning, exempelvis en mät- och reglerstation (MR-station), kan förbruka gas s.k. egenförbrukning. Denna ska betraktas som en uttagspunkt och följaktligen mätas enligt ovan.

6.16 Framtagande av beräknad årsförbrukning

Årsförbrukningen för en anläggning kan baseras på den faktiska förbrukningen från föregående tolv-

månadsperiod. Detta görs genom att uppmätt månadsförbrukning under en enskild månad används för att uppskatta förbrukningen under samma månad kommande år. Om det till exempel i juli år 2016 förbrukades 100 Nm³ på en anläggning A blir den uppskattade förbrukningen för juli år 2017 också 100 Nm³.

Den uppskattade årsvolymen för en schablonavräknad anläggning kan beräknas genom att summera de föregående tolv månadernas uppmätta förbrukning som kan användas som de kommande tolv månadernas beräknade förbrukning. Vid varje månadsskifte påbörjas en ny tolv månadersperiod, vilket innebär att beräknad årsvolym uppdateras varje gång ett nytt månadsvärde inkommer.

För en nyansluten anläggning finns inte någon tidigare uppmätt förbrukning. Därför måste förbrukningen uppskattas för de kommande tolv månaderna med en tillförlitlig metod. Ett exempel på metod kan vara att jämföra med förbrukningen på en liknande anläggning och använda samma förbrukningsmönster för att fördela ut det beräknade årsbehovet över tolv månader.

6.1.7 Omvandling av volym till energi

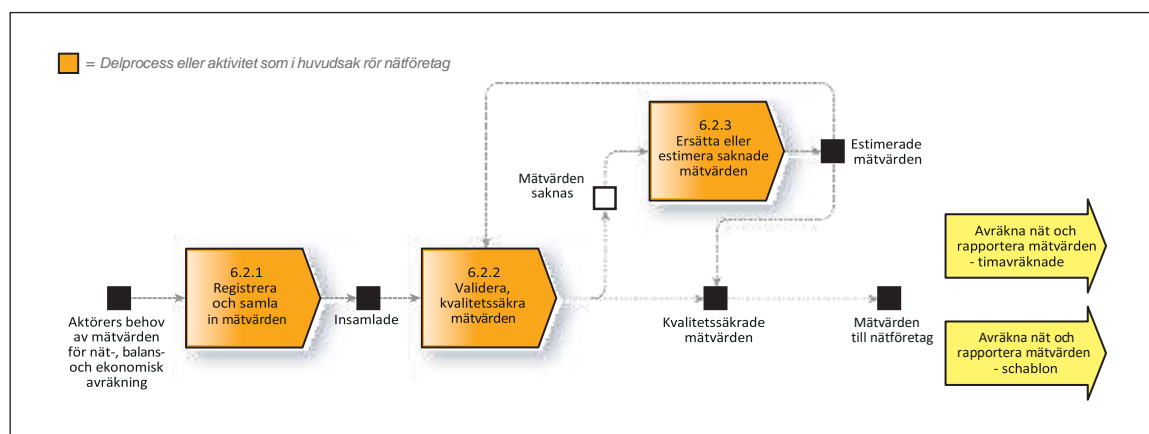
För alla enskilda punkter i gassystemet där volym behöver omräknas till energi ska värmevärden fastställas. Tillvägagångssättet beskrivs närmare i 6.6.

6.1.8 Rättning av mätvärden

Om mätvärden som ligger till grund för gasleverantörens fakturering är felaktiga ska rättade mätvärden sändas utan dröjsmål till berörd gasleverantör. För att korrigera ett värmevärde i efterhand måste felet vara större än $\pm 2\%$.

Rättning av timmätvärden som legat till grund för rapportering av slutliga avräkningsvärden kan föranleda bilaterala efterkorrigeringar som beskrivs närmare i kapitel 7.

6.2 Hantera mätvärden – timavlästa

6.2.1 Registrera och samla in mätvärden

Nätföretaget ska för en timinsamlad mätpunkt varje timme utföra mätvärdesinsamling snarast efter timmens slut och registrera mätvärden vid varje timskifte.

6.2.2 Validera och kvalitetssäkra mätvärden

I samband med att ett mätvärde samlas in och lagras ska det rimlighetsbedömmas. Detta kan ske genom att bevaka förbrukningsmönster för att hitta eventuella mönster.

Om ett mätvärde från en timinsamlad inmatnings-, uttags- eller gränspunkt inte anses rimligt ska eventuell avvikelse kontrolleras. Detta kan göras genom att i systemet kontrollera om det under andra perioder finns likartat mönster i uttaget. Exempel på sådana händelser är en industri med stora variationer i uttaget eller kraftproduktion som bara går under vissa perioder.

6.2.3 Ersätta eller estimerade saknade mätvärden

Om ett timmätvärde inte har kunnat samlas in direkt efter timmen ska det estimeras för att kunna användas i inomdygnsrapporteringen.

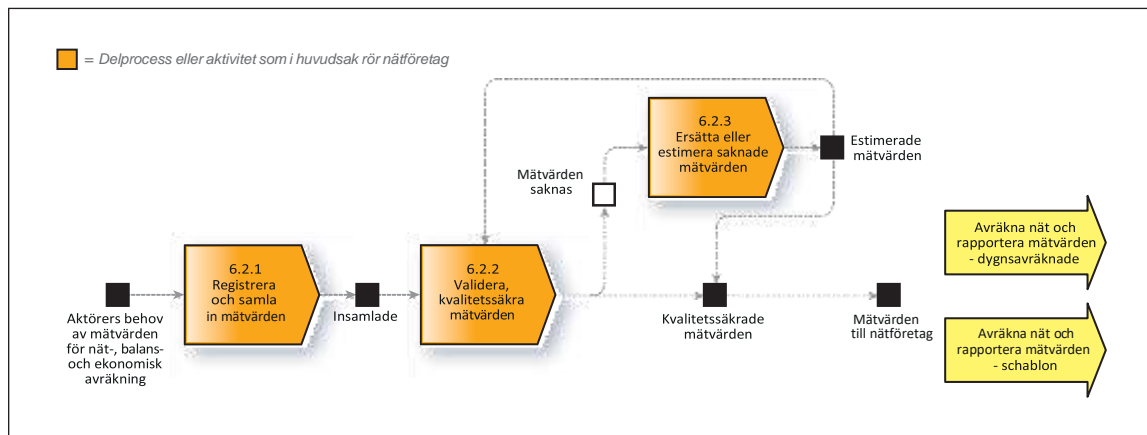
Estimeringen får endast göras av enskilda mätvärden. Samtliga enskilda mätvärden ska finnas innan summering utförs. Detta innebär att summerade värden inte får estimeras, däremot "ärvs" status från det enskilda mätvärde som har sämst kvalitet vid summeringen. För timavlästa mätvärden kan uteblivet mätvärde ersättas med föregående timmes mätvärde. Om mätarställning finns för tidpunkt både före och efter den tidperiod för vilken timvärden saknas kan saknade timvärden skapas via interpolering eller via annan profilmässig fördelning av energin mellan mätarställningarna.

Har ett estimerat värde skickats som ersättning för uteblivet eller felaktigt mätvärde så ska de korrekta

värdena skickas utan dröjsmål när nätföretaget tagit fram dessa. Det är sedan upp till mottagaren att ta ställning till lämplig åtgärd. I SGIX-meddelandet markeras mätvärdet som estimerat eller godkänt med statuskod.

Ett estimerat värde, mätvärde från kontrollmätare eller driftövervakningssystem kan efter noggrann bedömning fastställas som giltigt om det ordinarie mätvärdet inte kan erhållas. Denna metod kan vara aktuell om det uppstått fel på mätutrustningen eller exempelvis vid driftomläggningar i ledningsnätet.

6.3 Hantera mätvärden —dygnsavlästa

6.3.1 Registrera och samla in mätvärden

Nätföretaget ska för en dygnsavläst mätpunkt dagligen utföra mätvärdesinsamling snarast efter gasdygnets slut och registrera mätvärden vid varje tidskifte.

6.3.2 Validera och kvalitetssäkra mätvärden

I samband med att ett mätvärde samlas in och lagras ska det rimlighetsbedömmas. Detta kan ske genom att bevaka förbrukningsmönster för att hitta eventuella möt fel.

Om ett mätvärde från en dygnsavräknad inmatnings-, uttags- eller gränspunkt inte anses rimligt ska eventuell avvikelse kontrolleras. Detta kan göras genom att i systemet kontrollera om det under andra perioder finns likartat mönster i uttaget. Exempel på sådana händelser är en industri med stora variationer i uttaget eller kraftproduktion som bara går under vissa perioder.

6.3.3 Ersätta eller estimerade mätvärden

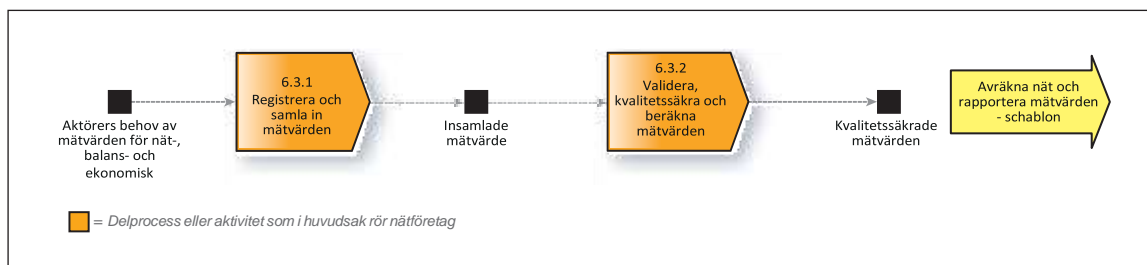
Om ett timmätvärde inte har kunnat samlas in direkt efter gasdygnet ska det estimeras för att kunna användas i den preliminära rapporteringen.

Estimeringen får endast göras av enskilda mätvärden. Samtliga enskilda mätvärden ska finnas innan summering utförs. Detta innebär att summerade värden inte får estimeras, däremot "ärvs" status från det enskilda mätvärde som har sämst kvalitet vid summeringen. För dygnsavlästa timvisa mätvärden kan uteblivet mätvärde ersättas med föregående timmes mätvärde. Om mätarställning finns för tidpunkt både före och efter den tidperiod för vilken timvärden saknas kan saknade timvärden skapas via interpolering eller via annan profilmässig fördelning av energin mellan mätarställningarna.

Har ett estimerat värde skickats som ersättning för uteblivet eller felaktigt mätvärde så ska de korrekta värdena skickas utan dröjsmål när nätföretaget tagit fram dessa. Det är sedan upp till mottagaren att ta ställning till lämplig åtgärd. I SGIX-meddelandet markeras mätvärdet som estimerat eller godkänt med statuskod.

Ett estimerat värde, mätvärde från kontrollmätare eller driftövervakningssystem kan efter noggrann bedömning fastställas som giltigt om det ordinarie mätvärdet inte kan erhållas. Denna metod kan vara aktuell om det uppstått fel på mätutrustningen eller exempelvis vid driftomläggningar i ledningsnätet.

6.4 Hantera mätvärden —schablon

6.4.1 Registrera och samla in mätvärden

Mätartyper

För mätning av gasförbrukning som inte hanteras som timvärden finns två typer av mätning:

- 1 Mätning utan volymvärdesomvandlare mäter driftkubikmeter på en gasmätare med ett verk. Via en fast omräkningsfaktor för anläggningen räknas förbrukningen om till normalkubikmeter vid behandling i mät- eller debiteringssystem. Omräkningsfaktor anges i konstantfältet i aktuellt SGIX-meddelande. Mer information finns i tekniska anvisningar för SGIX.
- 2 Mätning med volymvärdesomvandlare utgörs av:
Gasmätare som registrerar driftkubikmeter på ett verk och normalkubikmeter på ett annat verk. Verk 1 tar emot pulser från gasmätaren och registrerar driftkubikmeter.
Verk 2 registrerar normalkubikmeter genom omräkning av tryck, temperatur och kompressabilitet.
Endast verk 2 används för debitering och data för detta verk används därför i PRODAT och MSCONS.

Avläsning

Avläsning av månadsavlästa uttagspunkter ska göras kl. 06:00 aktuell tid den första kalenderdagen.

Avläsning av årsavlästa uttagspunkter bör ske som 12 månaders rullande.

Mätvärden ska läsas av den dag, kl. 06:00 aktuell tid, en gasleverans avslutas respektive påbörjas. Om avläsning inte kan ske då, ska den utföras högst fem vardagar efter att leveransen påbörjats eller avslutats och mätvärde för aktuell avsluts- respektive startdatum beräknas.

Mätarbyte

Vid mätarbyte ska mätarställning för både nedtagen och ny uppsatt mätare registreras.

6.4.2 Validera, kvalitetssäkra och beräkna mätvärden

I samband med att ett mätvärde samlas in och lagras ska det rimlighetsbedömmas. Detta kan ske genom att bevaka förbrukningsmönster för att hitta eventuella mötfel.

I de fall nätföretaget inte haft möjlighet att utföra avläsning, måste nätföretaget preliminärt beräkna förbrukning och mätarställning till/från tilltänkt avläsningsdatum.

6.5 Beräkna och fastställa nätavstämningssdifferens

Med nätavstämningssdifferens avses skillnaden mellan uttagen och inmatad gas minus tilläggsupplagring av gas i ledningssystemet. För distributionsnät som drivs med låga och i stort sett konstanta tryck är förändring av den gas som innesluts av ledningssystemet över en längre tidsperiod försumbar.

Nätavstämningssdifferens uppstår främst till följd av onoggrannheter i mätsystem och kan både vara positiva (gas verkar uppstå i ledningssystemet) och negativa (gas ser ut att förbrukas i ledningssystemet). Nätavstämningssdifferenser är gas som behövs för drift av ledningssystem varför nätföretaget säljer positiva nätavstämningssdifferenser och anskaffar negativa dito. Naturgaslagens krav för anskaffande av energi för drift av gasledning (3 kap. 8 S) bör gälla för nätföretagets transaktioner avseende nätavstämningssdifferenser.

Nätavstämningssdifferensen anses utgöras av nätförluster och mätavvikelser. Nätförluster är omätt gas som har läckt ut från gasledningen. Mätavvikelser utgörs av mätares felvisning mot verklig förbrukning.

Nätföretaget ska på förfrågan kommunicera sin slutliga månatliga nätavstämningssdifferens för den efterfrågade månaden. Informationen ska skickas via e-post eller på annat överenskommet sätt.

6.5.1 Distributionsnät

Om nätföretaget kan fastställa dygnsvisa avstämningssdifferenser kan nätavstämningssdifferensen behandlas som en dygnsavläst punkt i ledningssystemet. I annat fall får den beräknas på annat sätt.

Med de mätavvikelser som mätsystem för gas har så bör ett månadsvis fastställande av nätavstämningssdifferensens storlek föredras om den inte kan behandlas som en dygnsavläst punkt. Utifrån mätvärden för

dygnsavlästa punkter, månadsavlästa punkter och beräknad totalförbrukning under månaden för punkter som är årsavlästa eller omätta kan en månatlig nätavstämningssdifferens fastställas.

Nätföretaget ska enligt mätföreskriften årsvis i förväg, senast 15:e december innan årets början, rapportera nästkommande års uppskattade nätavstämningssdifferens till balansansvarig och gasleverantör. Nätavstämningssdifferensen redovisas i kWh_o per år. Information till berörd gasleverantör och balansansvarig skickas via e-post eller på annat överenskommet sätt.

6.5.2 Transmissionsnät

I transmissionsnät där trycket tillåts variera går det inte att bortse från förändringar i den gasmängd som innesluts i ledningssystemet vid fastställning av nätavstämningssdifferensens storlek. Mängden gas i ett transmissionsnät är inte direkt mätbar utan får beräknas med ledning av aktuella tryck och temperaturer. Med dygnsavläsning vid alla inmatnings-, uttags-, gräns- och lagerpunkter och registrering av aktuella tryck och temperaturer med samma frekvens kan dygnsvisa avstämningssdifferenser fastställas och nätavstämningssdifferensen behandlas som en dygnsavläst punkt i ledningssystemet.

Nätföretaget ska månadsvis i efterhand, i samband med ordinarie rapportering, rapportera sina slutliga nätavstämningssdifferenser för avslutad månad uttryckt i kWh_o. Information skickas via e-post eller på annat överenskommet sätt. Rapportering av månadsvisa nätavstämningssdifferenser ingår i slutlig förbrukning dygnsavlästa.

6.6 Beräkna och bestämma värmevärden

6.6.1 Preliminärt värmevärde

Systembalansansvarig fastställer preliminärt värmevärde i kWh_o/Nm³ att användas inom gassystemet för omräkning av volym till energi vid preliminär balansavräkning. Preliminärt värmevärde rapporteras till nätföretag som DELFOR-meddelande senast den 25:e i månaden innan leveransmånad.

6.6.2 Slutliga värmevärden

För samtliga punkter i gassystemet där mätvärde används som underlag för slutlig avräkning och/eller fakturering ska slutliga värmevärden för varje leveransmånad fastställas. I syfte att med god noggrannhet omhänderta lokala skillnader i energiinnehåll i gas som når kund åligger det varje nätföretag att placera sina uttagspunkter i värmevärdesområden. För varje värmevärdesområde ska slutliga övre och undre värmevärden beräknas av nätföretag för att användas vid framställning av underlag för slutlig avräkning och för vidarebefordran till gasleverantörer.

För varje inmatnings-, lager- och gränspunkt samt värmevärdesområde ska både slutliga övre och undre värmevärden bestämmas. Metoderna finns beskrivna i Energigas Sveriges rapport "**Branschgemensamma metoder för bestämning av värmevärde**" som finns på <http://www.energigas.se/publikationer/gasmarknadshandboken/>

7 Avräkna nät samt rapportera mät- och värmevärden

Detta kapitel, Avräkna nät samt rapportera mät- och värmevärden, innehåller en beskrivning av, och förklaringar till, nätföretagets ansvar kring rapportering av dessa värden.

Viktiga utgångspunkter

- I tabell och beräkningsformler som finns betecknas nätföretag med NF, gasleverantörer med GL, balansansvariga med BA, lagerföretag med LF och systembalansansvarig med SBA.
- De tider som anges i handbokens tabeller för rapportering av mätvärden baserar sig på mätföreskriften
- Alla mätvärden för avräkning och rapportering som nämns i detta kapitel avser energi i kWh_o om inget annat anges
- I mätvärdesbegreppet ingår periodiserade mätvärden och förbrukning

Rekommendationer

- Skriftliga avtal kan träffas om parterna är överens om att mätvärdesrapporteringen ska omfatta mer än vad som är föreskrivet i författning.

7.1 Regler för rapportering

7.1.1 Avräkningar

Nätföretaget utför i huvudsak följande avräkningar:

- Avstämning av energimätning
 - Nätföretaget ska kontrollera rimligheten hos insamlade mätvärden. Det viktigaste är att kontrollera att uppmätt uttag och utmatad energi från nätet motsvarar den uppmätta inmatade energin.
- Beräkning av nätavstämningssdifferens
 - Nätavstämningssdifferensen beräknas genom att ta fram differensen mellan inmatad energi och uttagen energi från nätet för en viss period. Beroende på avläsningsfrekvenser kommer noggrannheten vid denna beräkning att variera.
- Kostnadsberäkning och fakturering av nätavgifter
 - Nätföretaget utför slutligen en avräkning av respektive nätkund för att fakturera gasanvändaren för att denne utnyttjat nätet. Nätföretaget kan ha olika avgiftselement som ska avräknas. Mer om fakturering hittar du i kapitel 9.

7.1.2 Hur och när rapportering ska ske

Nätföretaget rapporterar enligt mätföreskriften som anger när/vid vilka tider insamling av mätvärden ska ske, samt hur de ska lagras och rapporteras.

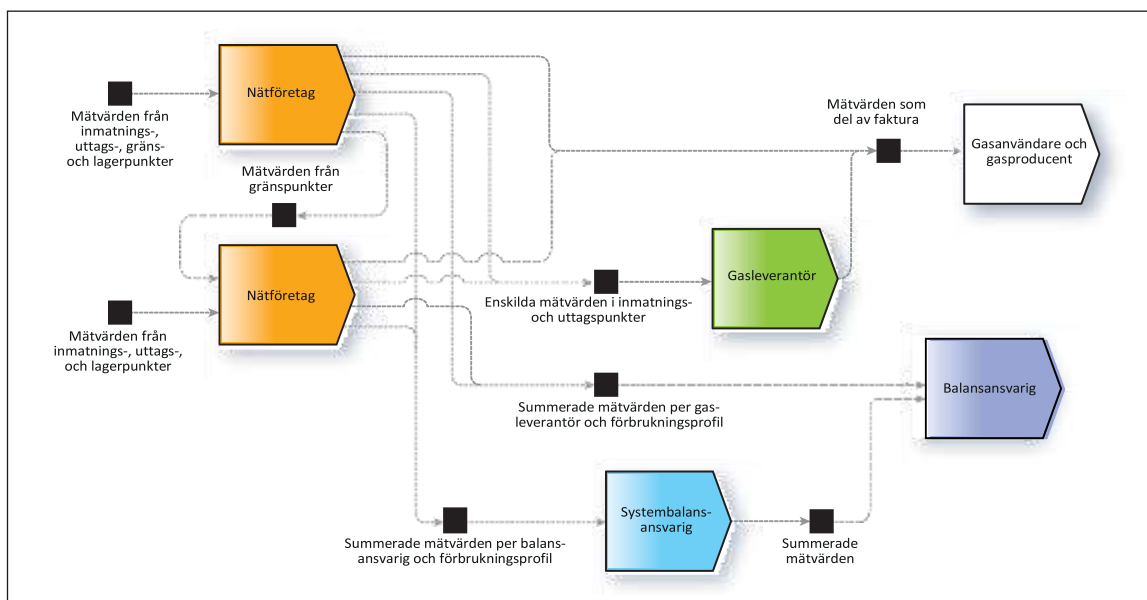
Saknas mätvärden är nät-företaget skyldigt att estimeras dessa.

Till uttagspunktens gasleverantör sänds förbrukning uttryckt i Nm³. Denna förbrukning är avsedd för fakturering.

Till övriga aktörer (balansansvarig, systembalansansvarig samt nätföretag med angränsande nät) sänds förbrukningen uttryckt i kWh_o. Rapportering som sker nät/nät används som underlag för fakturering.

Rapportering till angränsande nät, dvs mellan nätföretag, utförs av det nätföretag som utsetts att vara mätvärdesansvarig; normalt det som har mätutrustningen.

Rapporteringen av mätvärden från nätföretaget sker via EDIEL-formatet MSCONS till alla aktörer, med undantag för gasanvändaren och gasproducenten om dessa inte har begärt det. I rapporteringen används en kvalitetsmärkning för att tala om att mätvärdet antingen är avläst, beräknat, eller saknat. För tekniska data om obligatoriska uppgifter och liknande, se EDIEL-anvisningarna för MSCONS-meddelandet.

All rapportering av mätvärden och balansavräkningsresultat sker i normaltid men avser aktuell tid. Motivet för att rapportera i normaltid året om är att undvika tidsjusteringar vid övergång till och från sommartid i avräkningssystemen. Att rapportering sker i normaltid medför därmed att rapporterade värden under sommartid får en timmes förskjutning, se exempel:

- sommartid --> Normaltid = Aktuell tid – en Timme. Vid sommartid börjar gasdygnet kl. 5.00 (normaltid) vilket är kl. 6.00 aktuell tid.
- vintertid --> Normaltid = Aktuell tid. Vid vintertid börjar gasdygnet kl. 6.00

En förutsättning för att en gasleverantör ska kunna hantera mätvärdesmeddelanden med automatik är att företaget har uppgifter om hur mätning och avräkning sker för anläggningen. Dessa uppgifter skickas av nätföretaget vid påbörjande av en gasleverans eller när förändringar sker, till exempel vid mätarbyte. För att kunna rapportera dessa uppgifter till gasleverantören måste nätföretaget ha uppgifter om anläggning och mätare registrerade i sitt system och se till att de uppdateras när förändring skett.

De uppgifter som nätföretaget måste lagra är:

- anläggningsidentitet (anläggnings-id)
- anläggningsadress
- beräknad årsförbrukning
- mätaridentitet på den eller de gasmätare som är installerade i uttagspunkten
- identitet för mätvärden
- tidslängd på mätvärden (till exempel tim eller månad)
- frekvens för mätvärdesrapportering
- tidpunkter för anslutning, fränkoppling och återinkoppling
- avräkningsmetod
- områdesidentitet (områdes-id) till vilket nätavräkningsområde uttagspunkten tillhör
- gasanvändarens identitet (till exempel organisationsnummer eller personnummer) för uttagspunkten
- gasanvändarens namn och adress
- gasleverantörens identitet (EDIEL-id)
- balansansvarigs identitet (EDIEL-id)
- värmevärdesområde

7.13 Identifiering av tidsserier i meddelanden

All rapportering ska ske via EDIEL och mätvärdena måste sändas till den adress som mottagaren har registrerat på EDIEL-portalen. Rapporteringen ska komma i rätt tid och ha rätt noggrannhet, rätt tecken, rätt enhet och rätt identifiering enligt vad som beskrivs nedan.

För att identifiera avsändande nätföretag, gräns-, inmatnings- eller uttagspunkt används serie-id. Mätvärdestyp identifieras med hjälp av produktkoder. Lista med produktkoder finns att hitta på <https://www.ediel.se/Info/edielanvisningar>

Nätföretaget kan ge ett annat företag i uppdrag, ett så kallat mätombud, att sköta mätvärdesrapporteringen i nätföretagets ställe. Nätföretaget kan dock inte avtala bort sitt ansvar för rapporteringen

utan är alltid ansvarigt för att rapportering sker i enlighet med gällande föreskrifter.

Minsta antal decimaler vid rapportering är inga för kW och kWh, en för volym i Nm³, tre för värmevärden i kWh/Nm³ och fyra för fördelningstal i %. Generellt är det tillåtet att använda tre decimaler utom för fördelningstal i % där minst fyra decimaler gäller.

Rätt tecken innebär att för summerade värden så ska produktionsvärden och värden för gas överförd från angränsande nät rapporteras som positiva. Förbrukningsvärden och gas överförd till angränsande nät rapporteras som negativa. Däremot när det gäller mätvärden för enskilda mätpunkter rapporteras de alltid som positiva oavsett om det gäller produktion eller konsumtion.

Det är viktigt att komma ihåg att om mätserier rättas ska endast de leveransperioder som påverkas av rättningen rapporteras om. Leveransperioden är lägst ett dygn, vilket innebär att vid rättning av ett timvärde ska värden för hela dygnet rapporteras om.

7.14 Rapportering av förbrukning som inte mäts

Enligt mätföreskriften är spigaskunder undantagna från mätningsskrav. Dessa antas ha en genomsnittlig beräknad årsförbrukning på 480 kWh_u per år.

I all rapportering från nätföretaget behandlas dessa typer av anläggningar som vanliga förbrukningsanläggningar, dvs att gasleverantören och kunden ska få samma uppgifter som om energimängden var uppmätt med mätare. Vill nätföretaget upplysa om avtalad energi eller effekt får detta meddelas genom fakturan eller på annat sätt.

7.15 Statusmärkning av mätvärden

Vid rapportering av mätvärden finns en statusmärkning som används för att berätta om mätvärdet inte är avläst och därmed automatiskt anses som "Godkänt".

7.16 Ersättning av saknade eller felaktiga mätvärden

Ett saknat eller uppenbart felaktigt mätvärde måste ersättas med ett estimerat mätvärde. För dygnsavlästa timvisa mätvärden ska uteblivet mätvärde ersättas med föregående timmes mätvärde. Om bättre beräkningsgrund för ersättningsvärde, än föregående timvärde, finns så får denna användas.

Har ett estimerat värde skickats som ersättning för uteblivet eller felaktigt mätvärde ska de korrekta värdena skickas utan dröjsmål när nätföretaget tagit fram dessa. Det är sedan upp till mottagaren att ta ställning till lämplig åtgärd. I SGIX meddelandet markeras mätvärdet som estimerat eller godkänt med statuskod.

7.17 Korrigeringar

Ibland uppstår fel i de normala avräkningsrutinerna. Det kan finnas flera orsaker till att fel uppstår t ex mätfel, strukturfel och fel i rapporteringen från nätföretaget.

Felen kan leda till att en aktör (gasleverantör och/eller balansansvarig) drabbas av kostnader för en gasleverans som en annan aktör får intäkterna av. Exempelvis kan mätfel få konsekvenser för balansansvariga, gasleverantörer, nätföretag och slutkunder. Mätfel rättas löpande av nätföretag och de informerar kundens gasleverantör samt skickar uppdaterade mätvärden. Fakturan till kund kan korrigeras löpande. Balansansvarig för kund erhåller också denna information, men korrektion av balans sker vid förutbestämda tillfällen. Upprättning kan också ske i form av bilateral efterkorrigering.

Det är vanligt att nätföretagen får mindre korrektioner i efterhand då mer komplett data för de schablonavräknade kunderna erhålls senare än tidpunkten då slutavräkningen skickas in. Denna typ av ändringar korrigeras vid två tillfällen, fyra (också kallad M-4) och femton (också kallad M-15) månader efter leveransmånaden. Till skillnad mot de slutavräknade värdena som skickas in den 15:e efter leveransmånaden (också kallad M-1) så skickas korrektionerna in inom ett intervall med start den 1:e (ej innan gasdygnets start kl. 06:00) till och med den 5:e. Korrektionerna skickas in på samma tidsperioder som slutavräkningen skickas in men med intervallet för månaden som korrektionen avser. Möjligheten att korrigera värden började med införandet av Joint Balancing Zone, därmed var den första månaden som en M-4 korrektion kan göras i augusti 2019 och den första M-15 korrektion gjordes i juli 2020.

Exempel:

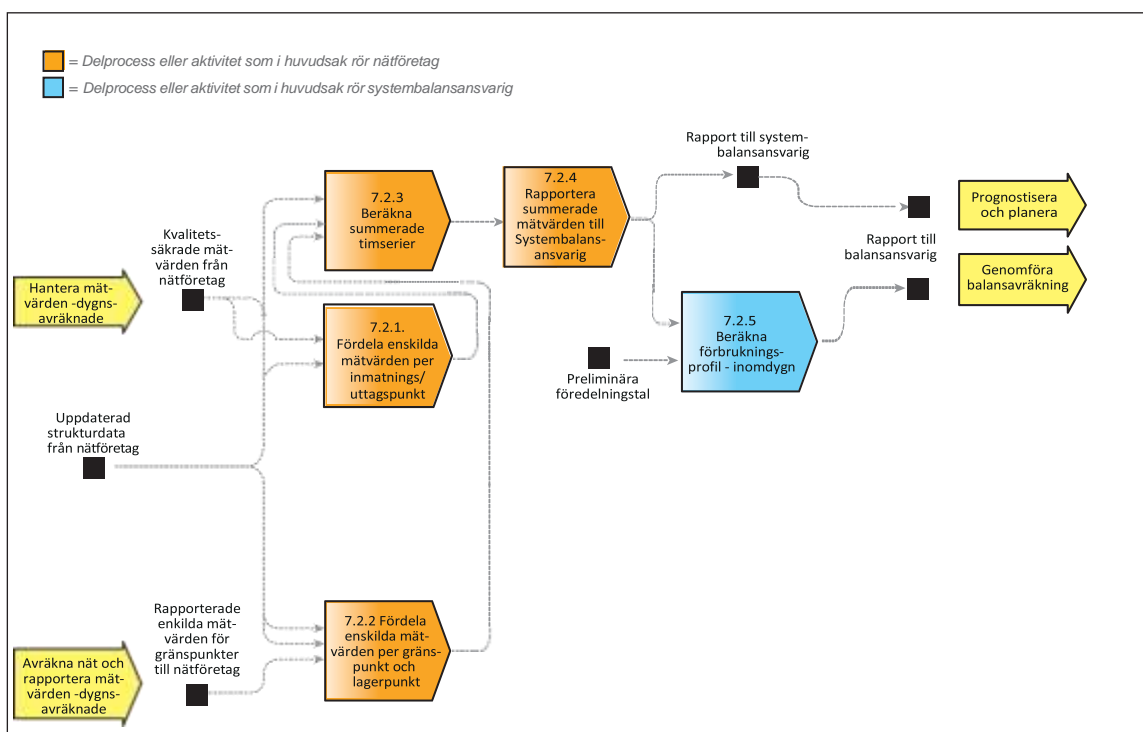
Ett nätföretag vill i juli 2020 skicka in korrektioner för april 2019 (M-15) och mars 2020 (M-4), mellan den 1:e och den 5:e juli. Nätföretaget skickar då meddelanden för två tidsperioder för berörda produktkoder. Rapporteringen för M-15 kommer då ha tidsperioden kl. 06:00 den 1 april 2019 till kl. 06:00 den 1 maj 2019 och för M-4 tidsperioden kl. 06:00 den 1:e mars 2020 till kl. 06:00 den 1:e april 2020.

För större fel ska en bilateral uppgörelse mellan parterna (kan innefatta gasleverantörer, balansansvariga och nätföretag) ses som en neutral justering i efterhand och bör efterlikna den riktiga avräkningen i stort, men ändå vara förenklad för att minska administrationen hos involverade aktörer.

Det huvudsakliga syftet med bilateral efterkorrigering är att ekonomiskt neutralisera de större fel som inträffat. Mindre fel (och i den mån det är möjligt större) hanteras av de schemalagda korrektionerna. I vissa

fall är det enligt lag eller allmänna avtalsvillkor inte möjligt att helt neutralisera de ekonomiska konsekvenser som felet inneburit. Den part som i dessa fall är orsak till felets uppkomst bör då bära de eventuella merkostnader som uppstått.

7.2 Avräkna nät och rapportera mätvärden — inomdygnsavräkning

I detta avsnitt beskrivs avräkning och rapportering av inomdygnsavräknade mätvärden. Avräkning och rapportering för enskilt leveransdygn sker varje timme under leveransdygn och därefter fyra gånger; en preliminär omedelbart efter avslutat leveransdygn och en slutlig för varje leveransdygn i avslutad leveransmånad samt korrektion fyra respektive femton månader efter leveransmånad, processer för dessa beskrivs i efterföljande avsnitt.

721 Fördela enskilda mätvärden per inmatnings-/uttagspunkt

Enskilda mätvärden per inmatnings-/uttagspunkt ska allokeras till berörd balansansvarig.

722 Fördela enskilda mätvärden per gränspunkt och lagerpunkt

Enskilda mätvärden per gränspunkt ska allokeras till berört nätföretag. Motsvarande enskilda mätvärden per lagerpunkt ska allokeras till berört lagerföretag.

723 Beräkna summerade timserier

Summerade timserier används i rapporteringen till systembalansansvarig. Detta innebär att olika typer av mätvärden summeras innan de rapporteras. Summerade timserier kan beräknas på olika sätt enligt följande:

- 1 Summerade mätvärden för inmatnings och uttagspunkter som ska inomdygnsrapporteras inom ett nätavräkningsområde uppdelat per förbrukningstyp för:
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 2 Summerade mätvärden för dygnsavräknade uttagspunkter inom ett nätavräkningsområde uppdelat per förbrukningstyp för:
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 3 Summerade mätvärden för inmatningspunkter inom ett nätavräkningsområde för:
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 4 Summerade mätvärden för gränspunkt i nätavräkningsområdet för:
 - Angränsande underliggande nät

724 Rapportera summerade mätvärden till Systembalansansvarig

Nätföretaget ska rapportera summerade preliminära timmätvärden i inmatningspunkt, gränspunkt, lagerpunkt samt i uttagspunkt med en årsförbrukning större än eller lika med 3,0 GWh_d alternativt med ett högsta månadsuttag större än 0,5 GWh_d och timvisa mätvärden avläsas varje hel timme.

Rapportera summerade gränspunkter och lagerpunkter

Nätföretaget ska senast 5 minuter efter leveranstimmen rapportera preliminära summerade timmätvärden för gränspunkter inom ett nätavräkningsområde uppdelat till:

- systembalansansvarig, som summan av den balansansvariges totala balansansvar.

Rapportera summerade inmatningspunkter

Nätföretaget ska senast 20 minuter efter leveranstimmen rapportera summerade timmätvärden inom ett nätavräkningsområde till:

- systembalansansvarig, som summan av den balansansvariges totala balansansvar.

Timmätvärden för dygnsavräknade inmatningspunkter rapporteras med produktkod IDM6135 i MSCONS-meddelande.

Rapportera summerade uttagspunkter

Nätföretaget ska senast 20 minuter efter leveranstimmen rapportera summerade timmätvärden inom ett nätavräkningsområde till:

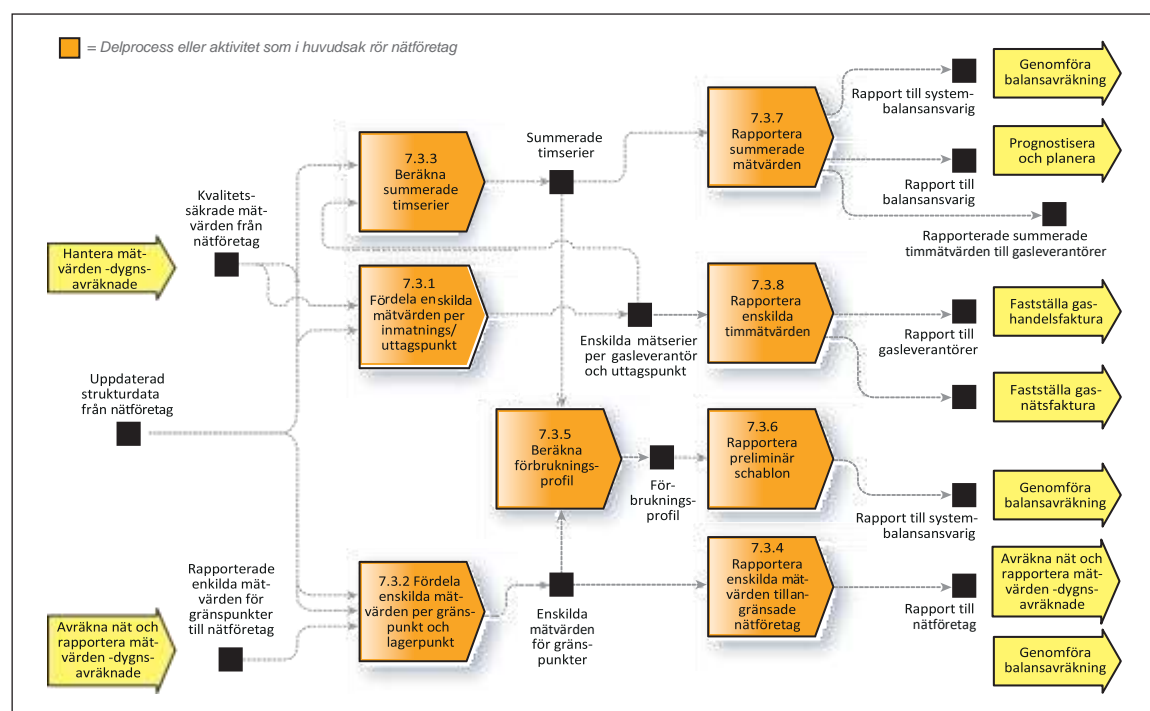
- systembalansansvarig, som summan av den balansansvariges totala balansansvar.

Timmätvärden för dygnsavräknade inmatningspunkter rapporteras med produktkod IDM6104 i MSCONS-meddelande.

7.25 Beräkna förbrukningsprofil —inomdygn (Residual)

Inomdygns förbrukningsprofil, även kallad Residual, beräknas av Systembalansansvarig för respektive nätavräkningsområde för distribution. Beräkning sker timvis i efterhand som total inmatning i nätavräkningsområdet minus uttag hos timavlästa och dygnsavlästa timavräknade (inklusive lager, producenter och förgasningsanläggningar). I residualen ingår därmed, månadsavlästa, årsavlästa, omätta och nätavstämnings-differenser. Residualen fördelas sedan per Balansansvarig i enlighet med inrapporterade preliminära fördelningstal.

7.3 Avräkna nät och rapportera mätvärden —preliminär och slutlig dygnsavräknade

I detta avsnitt beskrivs avräkning och rapportering av dygnsavräknade mätvärden. Avräkning och rapportering för enskilt leveransdygn sker varje timme under leveransdygn och därefter fyra gånger; en preliminär omedelbart efter avslutat leveransdygn och en slutlig för varje leveransdygn i avslutad leveransmånad samt korrektion fyra respektive femton månader efter leveransmånad. För de fyra sista avräkningarna ser delprocesserna huvudsakligen lika ut varför beskrivningarna gäller för samtliga avräkningar. I de fall skillnader förekommer anges det särskilt.

Avräkningen för ett nätavräkningsområde ska uppvisa balans mellan inmatad och uttagen gas. För gasuttag som inte dygnsavräknas kan en timserie kallad förbrukningsprofilen skapas. Fördelning av energin i förbrukningsprofilen sker enligt beskrivningarna i 7.2.3. Vid avräkning ges inmatning ett positivt värde (plus) medan uttag får ett negativt värde (minus).

7.31 Fördela enskilda mätvärden per inmatnings-/uttagspunkt

Enskilda mätvärden per inmatnings-/uttagspunkt ska allokeras till berörd gasleverantör och balansansvarig.

7.32 Fördela enskilda mätvärden per gränspunkt och lagerpunkt

Enskilda mätvärden per gränspunkt ska allokeras till berört nätföretag. Motsvarande enskilda mätvärden per lagerpunkt ska allokeras till berört lagerföretag.

7.33 Beräkna summerade timserier

Summerade timserier används i rapporteringen till systembalansansvarig, balansansvariga och gasleverantörer. Detta innebär att olika typer av mätvärden summeras innan de rapporteras. Summerade timserier kan beräknas på olika sätt enligt följande:

- 1 Summerade mätvärden för uttagspunkter som ska inomdygnsrapporteras inom ett nätavräkningsområde uppdelat per förbrukningstyp för:
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 2 Summerade mätvärden för dygnsavräknade uttagspunkter inom ett nätavräkningsområde uppdelat per förbrukningstyp för:
 - gasleverantören, uppdelat per balansansvarig.
 - balansansvarig, uppdelat per gasleverantör.
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 3 Summerade mätvärden för inmatningspunkter inom ett nätavräkningsområde för:
 - gasleverantören, uppdelat per balansansvarig.
 - balansansvarig, uppdelat per gasleverantör.
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.
- 4 Nätavstämningssdifferens för de nätavräkningsområden där samtliga uttagspunkter är dygnsavräknade för:
 - balansansvarig, respektive gasleverantör som är registrerat för nätavstämningssdifferensen.
- 5 Summerade mätvärden för uttagspunkter (förbrukningsprofil) som månadsvis ska dygnsavräknas inom ett nätavräkningsområde för:
 - gasleverantör, uppdelat per balansansvarig.
 - balansansvarig, uppdelat per gasleverantör.
 - balansansvarig, gällande det totala balansansvaret i nätavräkningsområdet.

7.34 Rapportera enskilda mätvärden till angränsande nätföretag

Nätföretaget ska rapportera enskilda preliminära timmätvärden för en gränspunkt till det angränsade nätets nätföretag senast kl. 09.00 aktuell tid dygnet efter leveransdygnet. Slutliga enskilda mätvärden i en gränspunkt ska sedan rapporteras senast den femte vardagen efter leveransmånaden till det nätföretag vars nätavräkningsområde gränsar till det egna nätavräkningsområdet. Enskilda preliminära timmätvärden rapporteras med MSCONS-meddelande med produktkod 6101/6106.

7.35 Beräkna förbrukningsprofil

Preliminär förbrukningsprofil (PFP) och slutlig förbrukningsprofil (SFP) beräknas av respektive nätföretag för dennes nätavräkningsområden för distribution. Beräkning sker dygnsvis i efterhand som total preliminär inmatning i nätavräkningsområdet minus preliminära uttag hos dygnsavlästa (inklusive lager, producenter och förgasningsanläggningar). I profilen ingår därmed månadsavlästa, årsavlästa, omätta och nätavstämningssdifferenser.

7.36 Rapportera preliminär schablon

Rapportera förbrukningsprofil

Nätföretaget ska för varje nätavräkningsområde rapportera den preliminära förbrukningsprofilen till balansansvariga och systembalansansvarig senast kl. 10.30 aktuell tid dagen efter leveransperioden. Den slutliga förbrukningsprofilen rapporteras senast den 15:e i månaden efter leveransmånaden. Förbrukningsprofil rapporteras med MSCONS-meddelande med produktkod 6103/6111.

7.37 Rapportera summerade mätvärden

Rapportera summerade dygnsavräknade uttagspunkter

Nätföretaget ska senast kl. 10.30 aktuell tid dagen efter leveransdygnet rapportera preliminära summerade timmätvärden inom ett nätavräkningsområde uppdelat till:

- balansansvariga, uppdelat per gasleverantör
- systembalansansvarig, som summan av den balansansvariges totala balansansvar.

Det rekommenderas också att samma uppgifter som skickas till den balansansvarige även sänds till gasleverantören för att denne ska kunna göra egna prognoser för sina gasleveranser vilka rapporteras till berörd balansansvarig.

Slutlig rapportering ska ske den 15:e i månaden efter leveransmånaden. I den slutliga rapporteringen ska även en summering per balansansvarig skickas till gasleverantören.

Timmätvärden för dygnsavräknade uttagspunkter rapporteras med produktkod 6104/6110 i MSCONS-meddelande.

Rapportera summerade inmatningspunkter

Nät företaget ska senast kl. 10.30 aktuell tid dagen efter leveransdygnet rapportera preliminära summerade timmätvärden inom ett nätavräkningsområde till:

- balansansvariga, uppdelat per gasleverantör
- systembalansansvarig, som summan av den balansansvariges totala balansansvar.

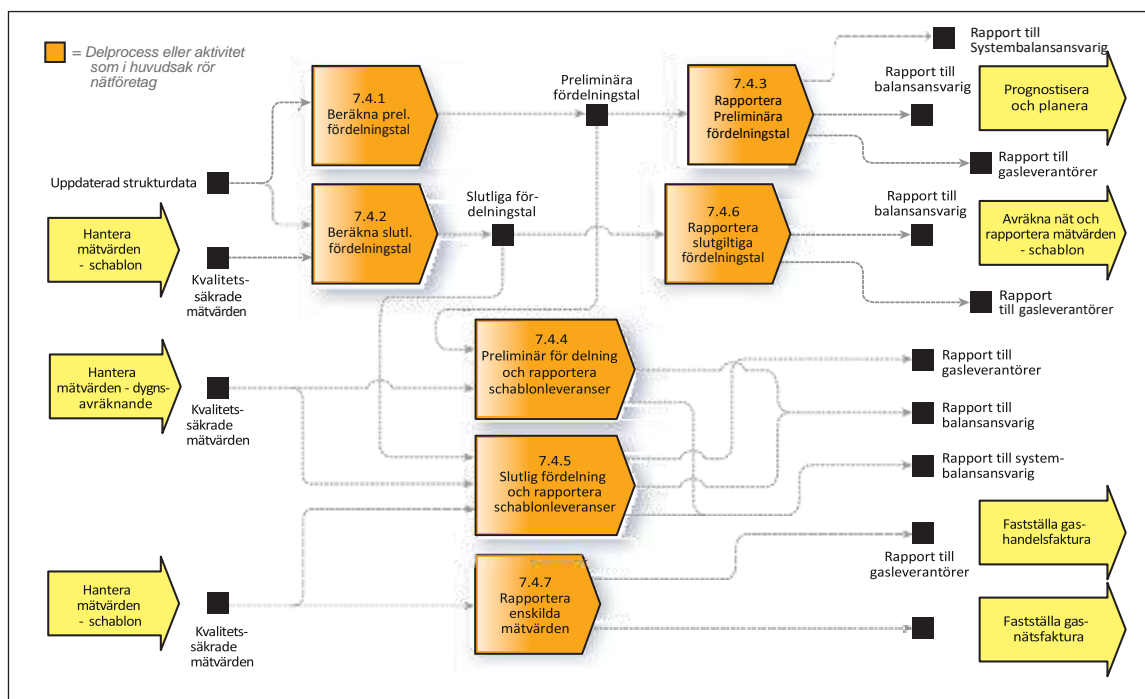
Slutlig rapportering ska ske senast den 15:e i månaden efter leveransmånaden.

Timmätvärden för dygnsavräknade inmatningspunkter rapporteras med produktkod 6135/6140 i MSCONS-meddelande.

7.38 Rapportera enskilda timmätvärden

Enskilda mätvärden för dygnsavräknade uttags- och inmatningspunkter ska enligt mätföreskriften rapporteras till gasleverantören i Nm³. Preliminära timvärden för föregående leveransdygn rapporteras senast kl. 10.30 aktuell tid dygnet efter. Slutliga timvärden för hel leveransmånad rapporteras inom fem vardagar efter leveransmånadens slut. Rapportering sker i MSCONS med meddelande där preliminära värden har produktkod 6102 och slutliga värden har produktkod 6109.

7.4 Avräkna nät och rapportera mätvärden — preliminär och slutlig schablon

I detta avsnitt beskrivs avräkning och rapportering av uttagspunkter som saknar avläsningsvärden som kan användas i balansavräkningen. Dessa punkter; månads- eller årsavlästa eller punkter utan mätning; avräknas i balansavräkningen schablonmässigt med hjälp av fördelningstal.

Fördelningstal används för att fördela (allokera) gasleveranserna till schablonavräknade uttagspunkter inom ett nätavräkningsområde för distribution på respektive balansansvarig och gasleverantör. Det finns preliminära och slutliga fördelningstal. Båda beräknas enligt liknade principer och rapporteras till gasleverantörer och balansansvariga. Skillnaden är dels att de preliminära är en prognos och att de slutliga är baserade på uppmätta värden samt dels att det fastställs slutliga fördelningstal för både månads, årsavlästa uttagspunkter och spigaskunder. Till gasleverantörerna rapporteras också antalet uttagspunkter som ligger till grund för fördelningstalen de får rapporterade till sig.

Schablonavräknade uttagspunkters och spigaskunders summerade volym inom ett nätavräkningsområde kallas förbrukningsprofil.

7.4.1 Beräkna preliminära fördelningstal

Preliminära fördelningstal beräknas av respektive nätföretag och beskriver balansansvarigas respektive gasleverantörers andel av leveranserna till schablonavräknade uttagpunkter samt nätavstämningss-differenser inom det aktuella nätavräkningsområdet (NO).

Första steget i beräkningarna är att summera schablonkundernas årsförbrukning per BA, per GL och totalt för nätet. Därefter beräknas de preliminära fördelningstalen för alla balansansvariga och leverantörer enligt:

$$PFT(BA, NO) = (AFB(BA, NO)) / (AFB(NO))$$

$$PFT(GL, NO) = (AFB(GL, NO)) / (AFB(NO))$$

där

PFT = Preliminärt fördelningstal

AFB = Årsförbrukning

7.4.2 Beräkna slutliga fördelningstal

Slutliga fördelningstal beräknas av nätföretaget för balansansvariga och gasleverantörer inom dess nätavräkningsområde (när kvalitetssäkrade avläsningsresultat för de dygns- och månadsavlästa uttagpunkterna är klara).

Första steget i beräkningarna är att summera schablonkundernas (SCH) totala månadsförbrukning för nätavräkningsområdet, vilket är detsamma som totala månadsenergin i den slutliga förbrukningsprofilen.

Nästa steg i beräkningarna är att summera de månadsavlästa schablonkundernas (MAN) månadsförbrukning totalt, per balansansvarig och gasleverantör.

Sedan beräknas de slutliga fördelningstalen för de månadsavlästa uttagpunkterna som: SFTMAN (BA,

$$NO) = (MFBMAN(BA, NO) / (MFBSCH(NO)))$$

$$SFTMAN(GL, NO) = (MFBMAN(GL, NO) / (MFBSCH(NO)))$$

där

SFTMAN = Slutligt fördelningstal för månadsavlästa MFBMAN = Månadsförbrukning för månadsavlästa MFBSCH = Månadsförbrukning för schablonavräknade

Nästa del i beräkningarna är att beräkna de årsavlästa uttagpunkternas andel av månadens förbrukningsprofil. Denna andel är lika med 1 minus de månadsavlästa uttagpunkternas andel:

$$ARSAND = 1 - [MFBMAN(NO) / (MFBSCH(NO))]$$

där

ARSAND = Årsavlästa uttagpunkters andel av månadsförbrukning

Därefter summeras de årsavlästa schablonkundernas årsförbrukning per balansansvarig, per gasleverantör och totalt för nätet. Om det under månaden förekommit läckage och tryckuppsättning av känd storlek ökas den periodiserade nätavstämningssdifferensen med den beräknade energin för dessa.

Slutligen beräknas de Slutliga Fördelningstalen för de årsavlästa uttagpunkterna som: SFTARS (BA,

$$NO) = ARSAND * (AFBARS(BA, NO) / (AFBARS(NO)))$$

$$SFTARS(GL, NO) = ARSAND * (AFBARS(GL, NO) / (AFBARS(NO)))$$

där

SFTARS = Slutliga fördelningstal för årsavlästa

AFBARS = Summa årsförbrukning per balansansvarig, gasleverantör och nätavräkningsområde för årsavlästa.

7.4.3 Rapportera preliminära fördelningstal

De preliminära fördelningstalen anges i procent och rapporteras till berörda balansansvariga (eget PFT om balansansvarig agerar som gasleverantör och PFT för andra gasleverantörer som balansansvarig tagit balansansvar för), systembalansansvarig samt till gasleverantörer (eget PFT). Preliminära fördelningstal rapporteras i DELFOR. De ska beräknas och skickas senast den 24:e inför varje månadsskifte.

7.4.4 Preliminär fördelning och rapportera schablonleveranser

Preliminär fördelning av förbrukningsprofilen görs av nätföretaget dygnsvis i efterhand per balansansvarig och gasleverantör med hjälp av de preliminära fördelningstalen enligt:

$$PALLSCH(BA, NO, t) = PFT(BA, NO) * PFP(NO, t) \quad PALLSCH(GL, NO, t) = PFT(GL, NO) * PFP(NO, t)$$

där

PALLSCH = Timserie för preliminärt fördelade gasleveranser till schablonkunder PFT = Preliminärt fördelningstal

PFP = Preliminär förbrukningsprofil

De preliminärt fördelade leveranserna rapporteras (MSCONS) senast klockan 10.30 aktuell tid dagen efter leverans till balansansvariga och systembalansansvarig.

7.45 Slutlig fördelning och rapportera schablonleveranser

Slutlig fördelning görs av nätföretaget månadsvis i efterhand sedan de slutliga fördelningstalen har fastställts.

För att erhålla de slutligt fördelade leveranserna till schablonkunder per balansansvarig och per gasleverantör används de slutliga fördelningstalen, varvid fördelningen görs per timme enligt:

$SALLSCHMAN (BA, NO, t) = SFTMAN (BA, NO) * SFP (NO, t)$ $SALLSCHMAN (GL, NO, t) = SFTMAN (GL, NO) * SFP (NO, t)$ $SALLSCHARS (BA, NO, t) = SFTARS (BA, NO) * SFP (NO, t)$ $SALLSCHARS (GL, NO, t) = SFTARS (GL, NO) * SFP (NO, t)$

där

SALLSCHMAN = Timserie för slutligt fördelade gasleveranser till månadsavlästa

SALLSCHARS = Timserie för slutligt fördelade gasleveranser till årsavlästa och omätta uttagpunkter

SFTMAN = Slutliga fördelningstal för månadsavlästa

SFTARS = Slutliga fördelningstal för årsavlästa och omätta uttagpunkter SFP = Slutlig

förbrukningsprofil

De slutligt fördelade leveranserna (månads- och resterande schablonkunder) rapporteras med MSCONS-meddelanden senast den 15:e i månaden efter leverans.

7.46 Rapportera slutliga fördelningstal

De slutliga fördelningstalen anges i procent och rapporteras till berörda balansansvariga (eget SFT om balansansvarig agerar som gasleverantör och SFT för andra gasleverantörer som balansansvar tagit balansansvar för) samt dels till gasleverantörer (eget SFT) senast den 15:e i månaden efter leveransen. De slutliga fördelningstalen använder nätföretaget månaden efter leverans för slutlig fördelning av gas på balansansvariga och gasleverantörer. Slutliga fördelningstal rapporteras i DELFOR.

7.47 Rapportera enskilda mätvärden

Rapporteringen till gasleverantören ska ske via SGIX. Nätföretaget är inte skyldig att informera gasleverantören om övriga förbrukningar som registreras.

Om avtalet mellan gasleverantören och gasanvändaren förändras så att en mätaravläsning är nödvändig, har nätföretaget skyldighet att, mot skälig ersättning, hjälpa till med detta.

- Uttagen energi i uttagpunkten rapporteras under given produktkod med negativa värden.
- Inmatad energi i inmatningspunkten rapporteras under given produktkod med positiva värden.

Rapportering efter avläsning

Vid ordinarie månads- respektive årsavläsning ska nätföretaget sända följande uppgifter senast 10 vardagar efter månadsskifte respektive 10 vardagar efter avläsning till gasleverantören och senast med nästföljande nätfaktura till gasanvändaren:

- Tidpunkt för avläsning
- Förbrukning mellan det aktuella och närmast föregående avläsningstillfället
- Mätarställning
- Identitet för nätavräkningsområde (områdes-ID)
- Anläggningsidentitet

Rapportering vid leverantörsbyte

Nätföretaget ska senast 10 vardagar efter leverantörsbyte sända följande uppgifter till den nye gasleverantören:

- Uppgift om förbrukning vid datum för påbörjad gasleverans, anges till 0 (noll).
- Uppgift om mätarställning vid datum för påbörjad gasleverans.
- Om avläsning sker efter leverantörbytesdag ska den avlästa mätarställningen registreras på ett sådant sätt att den går att ta fram om en kontroll av den beräknade mätarställningen behöver göras.

Nätföretaget ska senast 10 vardagar efter leverantörsbyte sända följande uppgifter till den tidigare gasleverantören:

- Uppgift om förbrukning mellan det aktuella och närmast föregående avläsningstillfället.
- Uppgift om mätarställning vid datum för avslut av gasleverans.
- Om avläsning sker efter leverantörbytesdag ska förbrukning och mätarställning beräknas.

Uppgift om årsförbrukning bör även rapporteras till den tidigare gasleverantören.

Nätföretaget ska sända följande information till gasanvändaren senast den sista dagen i den kalendermånad som gasleveransen påbörjas:

- Leverantörbytesdag
- Mätarställning
- Datum för avläsning
- Orsak till avläsningen

Rapportering vid flyttning

Nätföretaget ska senast 10 vardagar efter påbörjad gasleverans sända följande uppgifter till den nya gasleverantören:

- Uppgift om förbrukning vid datum för påbörjad gasleverans, anges till 0 (noll).
- Uppgift om mätarställning vid datum för påbörjad gasleverans.
- Om avläsning sker efter inflyttningsdag ska förbrukning mellan inflyttningsdag och avläsningsdag anges tillsammans med mätarställningar för respektive tidpunkt.

Nätföretaget ska senast 10 vardagar efter avslutad gasleverans sända följande uppgifter till den tidigare gasleverantören:

- Uppgift om förbrukning mellan det aktuella och närmast föregående avläsningstillfället.
- Uppgift om mätarställning vid datum för avslut av gasleverans.
- Om avläsning inte görs på utflyttningsdagen ska mätarställning beräknas. Den avlästa mätarställningen ska registreras för att kunna tas fram vid kontroll.

Vidare ska nätföretaget senast nästkommande faktura efter påbörjad leverans sända följande uppgifter till den nye gasanvändaren:

- Datum för start av gasleverans
- Mätarställning
- Datum för avläsning
- Orsak till avläsningen

7.5 Rapportera värmevärden

7.5.1 Preliminärt värmevärde

Systembalansansvarig fastställer det preliminära (övre) värmevärdet som ska gälla för hela nätet. Detta skickas ut den 25:e, månaden innan det ska börja gälla till nätföretag. Rapportering sker med DELFOR.

7.5.2 Rapportering av slutliga värmevärden för gräns- och lagerpunkter

Nätföretag som har mätansvaret för gräns- eller lagerpunkter rapporterar fastställda slutliga (övre och undre) värmevärden för dessa till berörda nät- och lagerföretag och gasleverantörer så snart som möjligt men senast 3:e vardagen efter månadsskifte. Rapportering sker i MSCONS.

7.5.3 Rapportering av slutliga värmevärden för inmatningspunkter och värmevärdesområden

Rapportering av fastställda slutliga (övre och undre) värmevärden till berörda gasleverantörer bör ske så snart som möjligt men senast den 8:e vardagen efter månadsskifte. Rapportering sker i MSCONS (inkl. produktkod), se tabell i kapitel 12.

7.6 Aktörernas kontroller - tim

Kvalitetssäkring av mätvärdesrapporteringen kan ske genom driftverksamhet enligt tidsplan och metoder för att kontrollera mätvärdeskvaliteten. Dessa processer griper in i varandra och ska därför inte ses som två skilda företeelser. Nätföretaget rapporterar före en viss tid och rapportmottagarna gör kvalitetskontroller för att säkerställa att mätvärdena håller fullgod kvalitet för fakturering. Rapporteringen och kvalitetskontrollen av mätvärden bör betraktas som en driftverksamhet med fasta rutiner inom respektive företag. Systembalansansvarig äger inte rättningsförfarandet. Om Systembalansansvarig påtalar en brist i rapporteringen till ett nätföretag så ska detta åtgärdas av nätföretaget.

7.61 Gashandelsföretagets kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Serier saknas.	Identifiera serier som inte har rapporterats.	Påtala brist till nätföretag.

7.62 Nätföretagets kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Serier saknas.	Identifiera serier som inte rapporterats till balansansvarig.	Rapportera saknade serier innan föreskriven tidpunkt.
Gashandelsföretag saknar serier som skulle ha rapporterats eller anser att rapporterade värden är orimliga.	Gashandelsföretag påtalar brist i rapportering.	Kontrollera mätvärden, kommunikationen och rapportera om vid behov.

7.7 Aktörernas kontroller - schablon

Eftersom förbrukningsprofilens hela energi ska fördelas på de slutliga fördelningstalen per månad bör resultatet kvalitetssäkras av nätföretaget innan det rapporteras till berörda aktörer. Summan av fördelad energi i kWh₀ för nätavräkningsområdet för en månad ska bli lika med förbrukningsprofilens energi för samma månad. Nedan beskrivs de olika kontroller som aktörerna bör göra för att kvalitetssäkra avräkningen av schablonkunderna.

7.7.1 Nätföretagets kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Fördelad energi överensstämmer inte med förbrukningsprofilens energi.	Kontrollera att den sammanlagda energin som fördelats med fördelningstal är lika med den aktuella förbrukningsprofilens energi.	Kontrollera att de uttagspunkter som ingår i fördelningstalsberäkningen motsvarar de uttagspunkter som ska schablonavräknats och därmed ingår i förbrukningsprofilen. Felsök i programmet för beräkning av fördelningstal.
Avvikelse mellan fördelad energi och mätvärdesunderlaget.	Påtald brist från systembalansansvarig att fördelad energi inte motsvarar den energi som enligt mätvärden ska fördelas.	Kontrollera mätvärden och beräkningar och rapportera om med rättade värden.

7.7.2 Balansansvarigas kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Fördelningstal saknas.	Kontrollera att alla fördelningstal rapporteras för alla nätavräkningsområden där balansansvar tagits.	Påtala brist till nätföretag som inte rapporterat fördelningstal.
Rapporterad energi stämmer inte med den som kan beräknas med fördelningstal och förbrukningsprofil.	Kontrollera att rapporterad energi för schablonkunder i nätavräkningsområden stämmer med motsvarande fördelningstal multiplicerat med förbrukningsprofilen.	Påtala brist till nätföretag.

7.7.3 Gasleverantörens kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Fördelningstal saknas.	Kontrollera att alla fördelningstal rapporteras för alla nätavräkningsområden där gasleveranser finns.	Påtala brist till nätföretag som inte rapporterat fördelningstal.
Rapporterad energi stämmer inte med den som kan beräknas med fördelningstal och förbrukningsprofil.	Kontrollera att rapporterad energi för schablonkunder i nätavräkningsområden stämmer med motsvarande fördelningstal multiplicerat med förbrukningsprofilen.	Påtala brist till nätföretag.
Antalet stämmer inte.	Kontrollera att antalet uttagspunkter som rapporteras samtidigt med fördelningstal stämmer med antalet i det egna kundregistret.	Kontrollera eget kundregister och begär antalskontroll hos nätföretag om ingen brist i eget kundregister finns.

8 Avräkna balans

Detta kapitel beskriver processen Avräkna balans med tillhörande delprocesser, samt de aktiviteter som ingår. För balansansvariga gäller General Terms and Conditions for Gas Transport som BAM har utfärdat. Där finns mer information om exempelvis Balansgas och Balanseringsåtgärder.

Viktiga utgångspunkter

- Balansering sker gemensamt med det danska gassystemet, (JBZ).
- Balansavräkningen regleras i balansansvarsavtalet mellan systembalansansvarig och balansansvariga.
- Rapportering mellan balansansvariga, systembalansansvarig och Balancing Area Manager (BAM) sker företrädesvis elektroniskt via Edigas.
- Balansavräkning och fakturering av obalanser utförs normalt av BAM med undantag för vissa försörjningskrisituationer där systembalansansvarig gör detta. De undantagna krisituationerna beskrivs inte närmare i denna handbok.
- Mätvärden som nämns i detta kapitel avser energi i kWh_o.

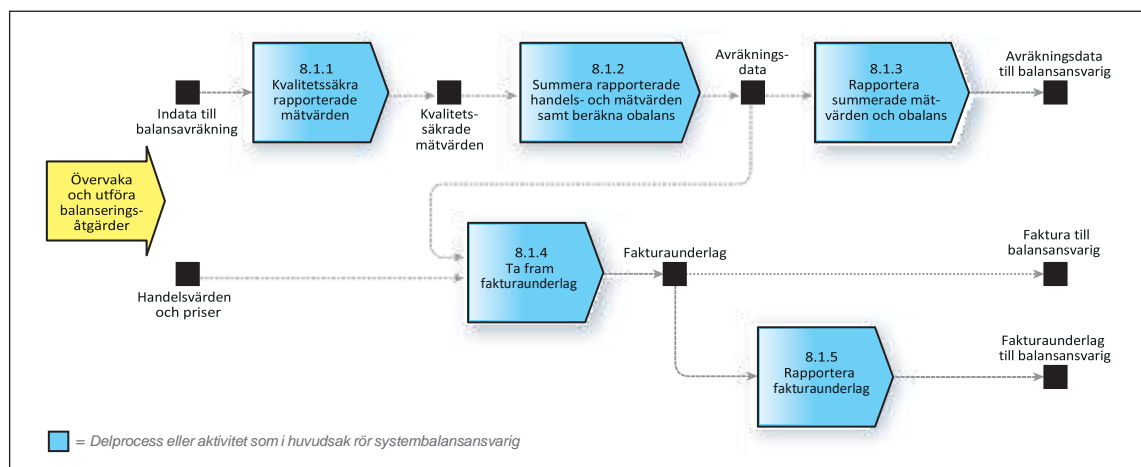
Rekommendationer

- För att kvalitetssäkra leveransåtaganden mellan balansansvarig och gasleverantör rapporterar den balansansvarige avräkningsunderlag och avräkningsresultat till gasleverantören. Gasleverantören kontrollerar därefter uppgifterna.

Genom balansavräkningen fördelar BAM kostnaderna för balanseringsåtgärder och eventuella obalanser mellan de balansansvariga företagen på gasmarknaden. I balansansvarsavtalet mellan systembalansansvarig och de balansansvariga finns närmare detaljer om hur balansavräkningen genomförs. Den balansansvarige gör sedan motsvarande beräkningar för kontroll mot BAM. Beroende på avtalsutformning mellan balansansvarig och gasleverantör kan eventuellt motsvarande avräkning göras även mellan dessa parter.

Avräkning och rapportering för enskilt leveransdygn sker fem gånger; inom dygn, en preliminär omedelbart efter avslutat leveransdygn och en slutlig för varje leveransdygn i avslutad leveransmånad, samt vid korrekationer fyra månader bakåt och 15 månader bakåt. Till stora delar ser delprocesserna lika ut varför beskrivningarna gäller för alla avräkningarna. I de fall skillnader förekommer anges de särskilt.

8.1 Genomföra balansavräkning

8.1.1 Kvalitetssäkra rapporterade mätvärden

Systembalansansvarig tar emot aggregerade mätvärden för varje balansansvarig rapporterade av nät-företagen och lagerföretag. Summan av mätvärdena skall motsvara den energi som netto flutit från transmissionsnät till distributionsnät och lager. Vidare kontrolleras att summan av rapporterad energi till schablonavräknade uttagspunkter i ett nätavräkningsområde stämmer med rapporterad förbrukningsprofil.

8.12 Summera rapporterade handels- och mätvärden samt beräkna obalans
Systembalansansvarig aggregerar för varje balansansvarig all lageranvändning, förbrukning och produktion inom dess balansansvar under ett leveransdygn för vidare rapportering till BAM.

Balansansvarigs skillnad mellan inmatad och uttagen gasmängd i den gemensamma dansk/svenska balanseringszonen, vilken beräknas av BAM, utgör dennes obalans under leveransdygnet.

8.13 Rapportera summerade mätvärden och obalans

För varje leveransdygn rapporterar systembalansansvarig till de balansansvariga dennes handel, lageranvändning, summerade mätvärden och beräknad obalans. Systembalansansvarig rapporterar även aggregerade serier per balansansvarig till BAM.

8.14 Ta fram fakturaunderlag

Med hjälp av beräknade obalanser och priser för balanseringsåtgärder kan fakturaunderlaget tas fram av BAM och rapporteras till balansansvariga.

8.15 Rapportera fakturaunderlag

BAM redovisar avräkningsunderlag och avräkningsresultat för slutavräkningen till balansansvariga. Dessa uppgifter använder balansansvarig sedan för att kvalitetssäkra sina egna beräkningar.

8.2 Kvalitetssäkring av avräkningsresultat

8.21 Balansansvarigas kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Skillnad i handelsvärden mellan återrapporterade värden från systembalansansvarig och egna uppgifter.	Kontrollera att handelsvärden från systembalansansvarig stämmer med egna uppgifter.	Tag kontakt med systembalansansvarig och/eller handelsmot-part för att reda ut skillnaden.
Ingen överensstämmelse mellan rapporterad energi från systembalansansvarig och nätföretag.	Kontrollera att rapporterad inmatning och förbrukning från systembalansansvarig stämmer med rapportering från nätföretag.	Ta kontakt med systembalansansvarig och nätföretag för att påtala bristande överensstämmelse.

8.22 Gasleverantörens kontroller

Kontroll	Utförande av kontroll	Åtgärd
Bristande överensstämmelse.	Kontrollera att det avräkningsresultat som balansansvarig rapporterar stämmer med rapportering från nätföretag.	Påtala brist till nätföretag som inte rapporterat fördelningstal.

9 Genomföra ekonomisk avräkning mot kund

Detta kapitel beskriver processen Genomföra ekonomisk avräkning mot kund med tillhörande aktiviteter.

Viktiga utgångspunkter

- Med kund avses i detta kapitel slutkund.
- Ett antal uppgifter på nätföretagets och gashandelsföretagets fakturor är reglerade i naturgaslagen (kap 7).
- I detta kapitel hänvisas till Energigas Sveriges allmänna avtalsvillkor gällande fakturering, säkerhet och betalning. Egna avtalsvillkor är möjliga att tillämpa och då ska dessa ta hänsyn till gällande lagar och förordningar.

Rekommendationer

- För att identifiera en leverans och underlätta vid leverantörsbyte är det viktigt att identitet för anläggningen (anläggnings-id), identitet för områdes-id och värmevärdesområde alltid finns med i gasanvändarens nätfaktura.
- Av gashandelsföretagets faktura bör avtalstyp framgå. Det minskar risken för dubbla avtal.

Inom gasbranschen är samfakturering vanligt förekommande. Samfakturering innebär att antingen nätföretaget, gashandelsföretaget eller ett ombud, dvs tredje part, fakturerar för samtligas räkning. Vid samfakturering ska varje företags ingående fordran identifieras med ett unikt löpnummer. Av fakturan ska det framgå att det finns ett avtal som innebär att en fordran överläts på den som har fakturerat. På så sätt kan en eventuell kravprocess drivas av den som ställt ut fakturan.

En kravprocess kan i värsta fall resultera i ett väsentligt avtalsbrott. För information om hur man hanterar hävning eller fränkoppling på grund av väsentligt avtalsbrott se kapitel 1 och 2.

För att underlätta kontakterna mellan gasanvändaren, gasleverantören och nätföretaget, rekommenderas att följande uppgifter finns med på gasanvändarens gasnätsfaktura och placeras så att de är lätta för gasanvändaren att hitta:

- anläggnings-id.
- områdes-id (treställig bokstavskod med versaler).
- värmevärdesområde
- kund-id (person- eller organisationsnummer).

Av gashandelsföretagets faktura bör det framgå vilken avtalstyp (1-årskontrakt, rörligt pris och så vidare) företaget avtalat med gasanvändaren. Om denna information tydligt framgår minskas risken att kunden tecknar dubbla avtal.

Informera kunden: Betalningssätt

Enligt de allmänna avtalsvillkoren ska nätföretaget informera konsumenten om vilka betalningssätt och faktureringsalternativ som erbjuds. Detta görs lämpligen via nätföretagets webbplats.

9.1 Allmänna krav på fakturor

Allmänna krav som ställs på alla fakturor finns i aktiebolagslagen, bokföringslagen och mervärdesskattelagen. Utöver detta finns myndighetsföreskrifter som medför ytterligare krav på hur fakturan ska specificeras.

Aktiebolagslagen (28 kap. 5 §) anger att ett aktiebolags fakturor ska innehålla bolagets firma, den ort där styrelsen har sitt säte samt bolagets organisationsnummer.

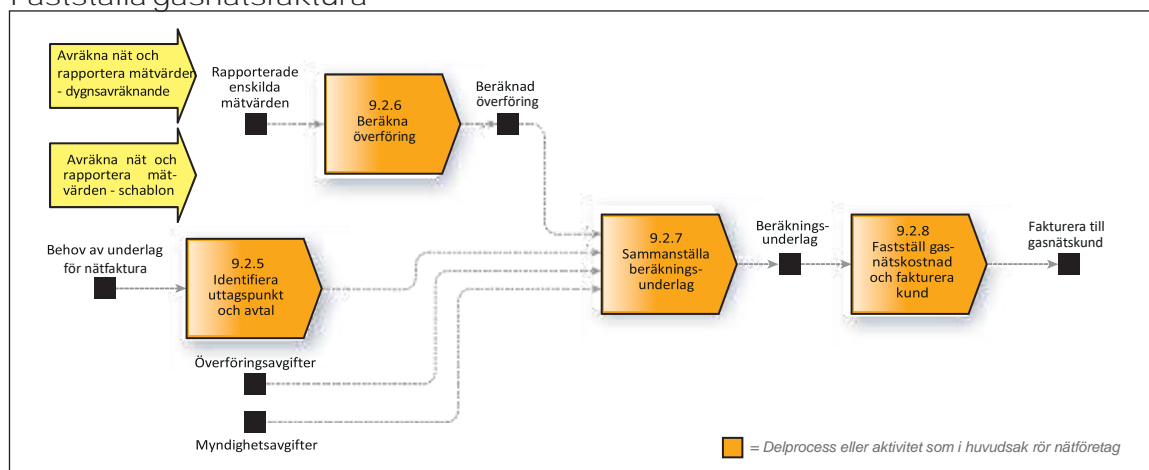
Bokföringslagen (5 kap. 6 §) säger att det ska finnas en verifikation för varje händelse. Lagen anger även att verifikationen ska innefatta uppgift om när den har sammanställts, när affärshändelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör (5 kap. 7 §).

Mervärdesskattelagen (11 kap. 8 §) anger att en faktura ska bl. a innehålla följande uppgifter:

- datum för utfärdandet
- ett löpnummer baserat på en eller flera serier, som ensamt identifierar fakturan
- säljarens registreringsnummer för mervärdesskatt
- kundens registreringsnummer för mervärdesskatt vid så kallad omvänd skattskyldighet (dvs i de fall när säljaren inte debiterar moms i fakturan utan köparen redovisar så kallad förvärvsmoms i sitt land)
- säljarens och köparens respektive namn och adress
- de omsatta varornas mängd och art eller de omsatta tjänsternas omfattning och art
- datum för när omsättning av varorna eller tjänsterna har utförts/slutförts eller när förskottsbetalning betalats
- beskattningsunderlaget för varje skattesats eller undantag, enhetspriset exklusive moms, samt eventuell prisnedsättning om denna inte är inkluderad i enhetspriset
- tillämpad mervärdesskattesats
- mervärdesskattebeloppet.

Det är tillräckligt att ange organisationsnumret förutsatt att det klart framgår att detta också avser momsregistreringsnumret. Upplysning om att F-skattebevis finns är inte nödvändigt att uppge om momsregistreringsnummer finns angivet.

9.2 Fastställa gasnätsfaktura

Informera gasanvändaren: Förbrukningsuppgifter

Enligt mätföreskriften ska nätföretaget, för månads- och årsavlästa uttagspunkter, senast vid fakturerings-tillfället tillhandahålla information till gasanvändaren om:

- mätarställning vid senaste avläsningstillfällen
- förbrukning under mätperioden

Förutom dessa uppgifter ska nätföretaget rapportera förbrukningsstatistik per månad i Nm³ för de senaste tretton månaderna eller innevarande leveranskontrakts löptid, om denna är kortare.

Informera kunden: Uppgifter om nättariffer

Nätföretaget ska på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sina tariffer. Nätföretaget ska också offentliggöra sina nättariffer (den del som avser avgifter och villkor för överföring av gas). Detta kan med fördel göras via respektive webbplats.

Informera kunden: Prisändring

Om inte annat avtalats får nätföretaget ändra sina priser. Vid sådana prisändringar ska nätföretaget underrätta konsumenten om ändringarna. Sådan underrättelse ska ske minst 15 dagar före ikraft-trädandet, antingen genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i dagspress och information på nätföretagets webbplats. Med dagspress avses den dagstidning som har störst spridning i den kommun där överföringen sker.

Prisändringar till följd av ändrade särskilda skatter eller av staten beslutade avgifter får ske och kan genomföras utan föregående underrättelse. Av efterföljande faktura ska tydligt framgå när prisändring skett samt dennas storlek.

Informera konsument: Konsumentens rättigheter och hantering av klagomål
Enligt naturgaslagen (8 kap 18§) ska ett nätföretag, som träffar avtal med konsument, på sin faktura presentera uppgifter om konsumentens rättigheter samt hur konsumenten ska gå tillväga för att lämna klagomål eller hur tvister ska hanteras samt information om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler. Detta kan göras med en hänvisning till nätföretagets webbsida. På konsumentens begäran ska nätföretaget även kunna tillhandahålla denna information på annat sätt.

921 Moms

Moms på nätavgiften beräknas på alla i gasnätsfakturan ingående delar.

922 Förskottsbetalningar och säkerhet - nätföretag

Förutsättningar för förskottsbetalning och säkerhet gällande gasanvändare styrs av de allmänna avtalsvillkoren. Om nätföretaget har skälig anledning att befara att gasanvändaren inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har nätföretaget rätt att begära godtagbar säkerhet eller förskottsbetalning för fortsatt anslutning och överföring. Om gasanvändaren ställer säkerhet ska den deponeras på räntebärande konto skilt från nätföretagets egna tillgångar.

Specifik hantering av konsument (Gasnät 2022 K)

- Säkerhet och förskottsbetalning: högst fyra månaders beräknade avgifter för anslutning till gasnät eller överföring av gas.
- Om ett nätföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning ska detta vara skäligt och baserat på den förväntade förbrukningen.

Specifik hantering av näringsidkare (Gasnät 2022 N)

- Säkerhet och förskottsbetalning: högst sex månaders beräknade avgifter för överföring av gas

923 Identifiera uttagpunkt och avtal

I samband med fakturering ska nätföretaget säkerställa vilka anläggningar som ska faktureras och hur. Nätföretagets systemstöd för kundhantering och fakturering hanterar vanligen detta med automatik.

924 Beräkna överföring

Fakturering av överföring till nätföretag och gasanvändare ska basera sig på faktiska mätvärden. Saknas mätvärden för fastställning av överföring får preliminär fakturering ske. Denna ska i så fall baseras på historiska värden om inte annan beräkningsgrund är mer rättvisande.

Ett exempel på en preliminär fakturering kan vara att en ny kund med ett helt annat förbrukningsmönster har tagit över anläggningen eller att värmesystemet bytts ut. Om ett avläst mätvärde inkommer ska man vid en sådan avstämning på en preliminärfakturerad kund ta hänsyn till prisskillnaden som kan ha skett under den preliminära perioden.

Mätvärden som rapporterats med status Godkänd eller Beräknad ska anses som debiteringsgrundande för både nätföretaget och gasleverantören. Fördelning av avläst energi ska periodiseras till månadsenergier mellan avläsningstillfällena. Periodiseringen görs månaden efter avläsningsmånaden baserat på förbrukningsprofilen, när förbrukningsprofilen för avläsningsmånaden är slutligt rapporterad.

Om nätföretaget finner att de rapporterade mätvärdena är felaktiga ska nätföretaget meddela detta till berörda parter, rapportera nya korrigerade mätvärden och det fakturerade beloppet ska justeras utan dröjsmål. Se kapitel 7 för mer information om rapportering av mätvärden.

Om avtalad fakturering har uteblivit och det beror på den fakturerande parten, till exempel vid fel i faktureringssystemet, har motparten rätt till en räntefri och kostnadsfri avbetalningsplan om denne begär det. Denna ska dock stå i relation till antal uteblivna fakturor.

925 Sammanställa beräkningsunderlag

De mätvärden som krävs för fakturering av nätavgiften används för att sammanställa de avgifter som ska faktureras. Hur den sammanställningen ser ut beror på vilken typ av gasnätsavtal som ska faktureras.

926 Fastställ gasnätskostnad och fakturera kund

Gasnätskostnaden sammanställs i ett fakturaunderlag som skickas till kunden.

Specifik hantering av konsument (Gasnät 2022 K)

Fakturering av konsument ska ske minst var tredje månad såvida inte parterna kommit överens om annat. Konsument har dock rätt att välja att få en faktura varje månad.

Konsumenten har rätt till en räntefri och kostnadsfri avbetalningsplan om preliminärfakturering skett utan särskild anledning. Antal delbetalningar ska stå i relation till den tid felaktig preliminär fakturering varat.

Preliminärfakturering får ske i högst 18 månader. Därefter har konsumenten rätt till en reduktion med 15 % på det belopp som skilljer mellan uppmätt och preliminär förbrukning om konsumenten begär det (om den uppmätta förbrukningen är högre än den preliminära).

Vid utebliven eller felaktig fakturering där detta beror på omständigheter inom nätföretagets kontroll har nätföretaget inte rätt att kräva betalning för fordringar äldre än 12 månader.

Vid fakturering av felaktiga mätvärden under avtalsperioden ska detta regleras av nätföretaget utan dröjsmål. Är beloppet litet kan det korrigeras i samband med nästa fakturering.

Vid slutfakturering av en konsument måste nätföretaget ha synnerliga skäl att inte fakturera efter uppmätt förbrukning.

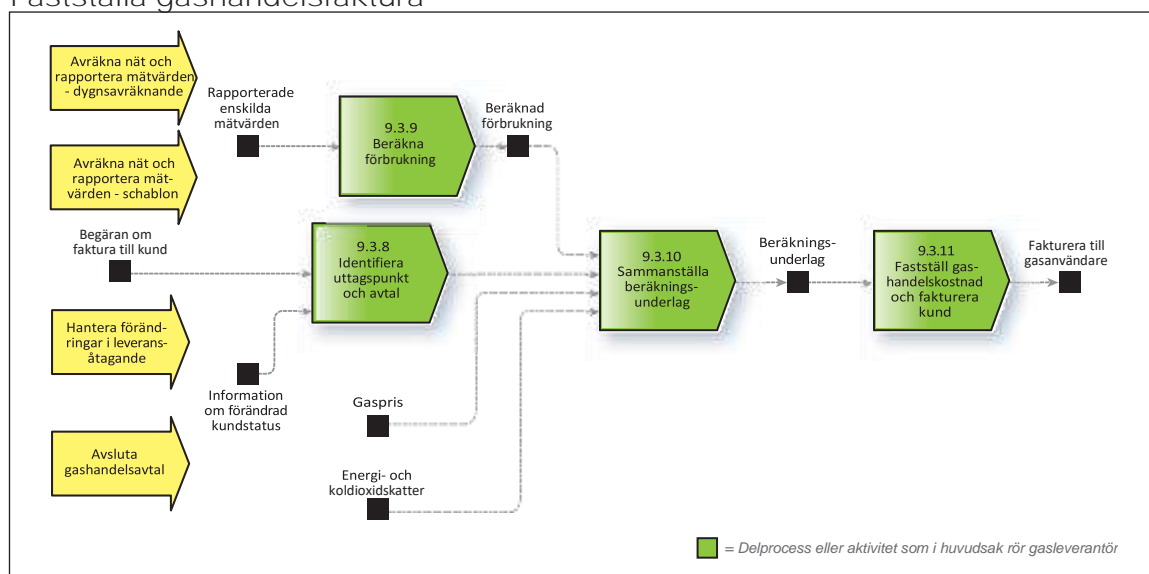
Då avtalsförhållandet upphör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då avtalet upphörde. Efter det att nätföretaget sänder en slutfaktura får ingen ytterligare fakturering ske.

Specifik hantering av näringsidkare (Gasnät 2022 N)

Fakturering grundad på mätvärden ska ske minst en gång per år samt då gasnätsavtal upphör (slutfakturering).

Beräkning av mätvärden vid felaktig mätutrustning får ej ske under längre period än tre år från den tidpunkt då felet blev känt av båda parterna.

9.3 Fastställa gashandelsfaktura

Gashandelsfakturan består bland annat av gaspris, energi- och koldioxidskatter samt moms. Dessa delar beskrivs nedan.

Informera kunden: Prisändring

Enligt naturgaslagen (8 kap 17§) ska gashandelsföretaget informera konsument (om prisändring skett) på nästkommande faktura från gashandelsföretaget. Det ska framgå när prisändringen trädde i kraft och hur priset ändrats.

Informera kunden: Konsumentens rättigheter och hantering av klagomål

Enligt naturgaslagen (8 kap 18§) ska en gasleverantör som träffat avtal med konsument, på sin faktura presentera uppgifter om konsumentens rättigheter samt hur konsumenten ska gå tillväga för att lämna klagomål eller hur tvister ska hanteras samt information om oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.

Detta kan göras med en hänvisning till gasleverantörens webbsida. På konsumentens begäran ska gasleverantören även kunna tillhandahålla denna information på annat sätt.

9.3.1 Slutfaktura

Enligt naturgaslagen (8 kap 19§) ska en konsument senast efter sex veckor från datum då avtalet avslutats få en slutfaktura från frånträdande gasleverantör.

9.3.2 Gaspris

Gasanvändaren tecknar ett avtal med sin gasleverantör om vilket gaspris som ska gälla när gasanvändarens förbrukade volym ska faktureras.

9.3.3 Energi- och koldioxidskatt

Nedanstående är en översikt över de regler som tillämpas vid beskattning av naturgas och biogas den 11 september 2022.

Lagen (1994:1776) om skatt på energi (LSE) reglerar skatter på bränslen och elektrisk kraft. Naturgas och biogas som förbrukas som bränsle för uppvärmning eller som motorbränsle är skattepliktiga bränslen.

Lagerhållare kan hantera naturgas eller gasformig biogas under skatteuppskov

Den som hanterar naturgas eller gasformig biogas kan godkännas som lagerhållare hos Skatteverket. Som lagerhållare betalar du skatt när gasen levereras till någon som inte är lagerhållare eller till ett eget försäljningsställe som inte är en depå. Du ska även betala skatt när du själv förbrukar bränslet.

Syftet med lagerhållarsystemet är att en lagerhållare ska kunna köpa gas från en annan lagerhållare, och sälja gas till en annan lagerhållare, utan att skattskyldighet för gasen inträder. Detsamma gäller om en lagerhållare säljer gas till en aktör som är registrerad hos Skatteverket som skattebefriad förbrukare.

En skattebefriad förbrukare är en förbrukare som får köpa in gas helt eller delvis utan skatt för förbrukning för vissa ändamål. Ingen fakturering av energiskatt och koldioxidskatt på naturgas eller biogas ska ske vid sådan försäljning.

En gasleverantör som är godkänd som lagerhållare kan köpa in gas utan att energiskatt eller koldioxidskatt tas ut på gasen. Skattskyldigheten inträder inte förrän leverantören levererar till en köpare som inte är godkänd lagerhållare, till ett eget försäljningsställe som inte är en depå eller om lagerhållaren själv förbrukar bränslet. Det är gasleverantören, i egenskap av lagerhållare, som är ansvarig för att varje månad lämna in en punktskattedeklaration till Skatteverket. I punktskattedeklarationen ska energiskatt och koldioxidskatt för den gas som levererats till kund som inte är godkänd lagerhållare redovisas eller om skattskyldighet inträtt genom leverans till försäljningsställe. Leverantören kan dock redovisa kostnaden för energiskatten och koldioxidskatten på fakturan till gasanvändaren. I deklarationen ska lagerhållaren också redovisa skatt på gas som eventuellt förbrukats av lagerhållaren själv.

Upplagshavare kan hantera flytande biogas under skatteuppskov

Flytande biogas hanteras enligt andra skatteförfaranderegler än gasformig biogas, gasformig naturgas och flytande naturgas. Detta beror på att flytande biogas är ett uppskovsbränsle enligt LSE. En aktör som är skattskyldig för flytande biogas kan därmed inte godkännas som lagerhållare för bränslet utan ska istället godkännas som upplagshavare för att kunna hantera bränslet under skatteuppskov. Skattskyldighet för biogas inträder dock inte när gasen övergår från flytande form till gasform om biogasen då hanteras av en lagerhållare. Inte heller inträder skattskyldighet när biogas övergår från gasform till flytande form om gasen då hanteras i ett skatteupplag.

Biogasens skattebefrielse

Ett skattepliktigt bränsle kan vara helt eller delvis befriat från energiskatt och koldioxidskatt. Enligt LSE är detta fallet avseende biogas som används som bränsle för uppvärmning eller som motorbränsle. Till följd av en dom i EU-tribunalen meddelade Skatteverket dock den 7 mars 2023 att skattebefrielse inte längre kan beviljas för biogas (eller biogasol), utom i de fall biogas sålts till en aktör som inte är stödmottagare (privatpersoner) som ska använda den för uppvärmning. I det enskilda fallet åstadkoms skattebefrielse även fortsättningsvis genom att den skattskyldige göra avdrag för energiskatten och koldioxidskatten i sin punktskattedeklaration.

Skattebefrielse av naturgas i vissa fall

Förbrukning av naturgas i metallurgiska processer, mineralogiska processer eller för framställning av energiprodukter ger rätt till full befrielse från energi- och koldioxidskatt. Förbrukning av naturgas i övriga tillverkningsprocesser i industriell verksamhet ger rätt till full befrielse från koldioxidskatten (men ingen rätt till nedsättning av energiskatten) under förutsättning att verksamheten omfattas av EU:s system för handel med utsläppsrätter (EU ETS). För att räknas som tillverkningsprocess ska gasen ha direkt samband med produktionsprocessen. Uppvärmning av huvudkontor, personalutrymmen etc. ger inte rätt till skattnedsättning. Den som är godkänd som lagerhållare hos Skatteverket gör avdrag i sin punktskattedeklaration för att få den lägre skatten. I annat fall sker ansökan om återbetalning för varje kalenderkvartal.

Förbrukning av naturgas i tillverkningsprocesser i industriell verksamhet som inte omfattas av EU ETS ger

inte längre rätt till skattebefrielse, med undantag från förbrukning i metallurgiska processer, mineralogiska processer eller för framställning av energiprodukter (se ovanstående stycke).

Den skattebefrielse som tidigare medgetts för yrkesmässig jordbruks- eller skogsbruksverksamhet, som bland annat omfattade skattebefrielse för naturgas som förbrukades vid växthusodling har slopats.

Stödmottagare

Stödmottagare är näringsidkare som bedriver industriell tillverkning, värmeproduktion eller förbrukar biogasen för uppvärmning. Privatpersoner är endast stödmottagare om personen bedriver näringsverksamhet.

Ansökan om återbetalning av energiskatt eller koldioxidskatt

Ansökan om återbetalning ska lämnas elektroniskt till Skatteverket. Mer information finns i Skatteverkets föreskrifter om elektronisk ansökan om återbetalning (SKVFS 2017:1, vilka ändrats genom SKVFS 2018:1). Ansökan om återbetalning ska omfatta en period om ett kalenderkvartal. Ansökan om återbetalning ska lämnas in till Skatteverket inom tre år efter utgången av kalenderkvartalet. Rätt till återbetalning ges endast när ersättningen per kalenderkvartal uppgår till minst 1000 kronor, men hela beloppet återbetalas, d.v.s. från första kronan, när gränsen 1 000 kronor uppnås.

Skattemässig fördelning av biogas och naturgas när de transporteras tillsammans i rörledning

Om både biogas och andra skattepliktiga gasformiga bränslen levereras via rörledning, ska skatt beräknas särskilt för vart och ett av bränslena. Gasleverantören kan utifrån avtal fördela vart och ett av bränslena mellan olika användningsområden (genom den s.k. gröngasprincipen). Bränslen som inte har fördelats utifrån avtal ska av gasleverantören fördelas mellan olika användningsområden i förhållande till den andel av de bränslen som tillförts rörledningen av gasleverantören.

Information om aktuella skattesatser och förekommande skattebefrielser för vissa kundkategorier finns på www.skatteverket.se.

9.3.4 Moms

Moms på gaskostnaden ska beräknas på alla i gashandelsfakturan ingående delar, förutom i de fall gasleverantören är en företagare i ett annat EU-land (så kallad omvänd betalningsskyldighet) Se mer på [Skatteverkets webbplats](#).

9.3.5 Betalningssäkerhet - gasleverantörer

Förutsättningar för säkerhet styrs av de allmänna avtalsvillkoren. Om gasleverantören har skälig anledning att befara att gasanvändaren inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har gasleverantören rätt att begära godtagbar säkerhet för fortsatt försäljning.

Specifik hantering av konsument (Gas 2022 K)

- Säkerhet: högst fyra månaders beräknade avgifter för gashandel.

Specifik hantering av näringsidkare (Gas 2022 N)

- Säkerhet: högst sex månaders beräknade avgifter för gashandel.

9.3.6 Identifiera uttagpunkt och avtal

I samband med fakturering ska gashandelsföretaget säkerställa vilka anläggningar som ska faktureras och hur. Gashandelsföretagets systemstöd för kundhantering och fakturering hanterar vanligen detta med automatik.

9.3.7 Beräkna förbrukning

Fakturering av en gasanvändares förbrukning ska basera sig på faktisk förbrukning. Vid särskilda skäl, om mätvärden saknas, kan fakturering dock ske med hjälp av preliminära mätvärden. Denna preliminära fakturering ska baseras på anläggningens historiska förbrukning, dvs gasanvändarens faktiska förbrukning under det gångna året samt övriga omständigheter som kan påverka mängden överförd gas. Ett exempel på detta kan vara att en ny kund med ett helt annat förbrukningsmönster har tagit över anläggningen. Rekommendationen är att använda uppmätta mätvärden för samma period föregående år om inte kunden uppgivit annat. När ett avläst mätvärde inkommer ska man vid avstämning av preliminärdebiteringen ta hänsyn till prisskillnaden som kan ha skett under den preliminära perioden. Fördelning av avläst energi ska periodiseras till månadsenergier mellan avläsningstillfällena. Periodiseringen görs månaden efter avläsningsmånaden baserat på förbrukningsprofilen, när förbrukningsprofilen för avläsningsmånaden är slutligt rapporterad.

Mätvärden som rapporterats med status Godkänd eller Beräknad ska anses som debiteringsgrundande för både nätföretaget och gasleverantören. Finner nätföretaget att de rapporterade mätvärdena är felaktiga ska detta rapporteras till berörda parter och det fakturerade beloppet justeras utan dröjsmål. Se kapitel 7

för mer information om rapportering av mätvärden.

Om mätvärden inte finns tillgängliga t ex på grund av fel i mätaren eller i insamlingsutrustningen, kan nätföretaget vid behov beräkna ett mätvärde som fakturorna kan baseras på.

Om en avtalad fakturering har uteblivit och det beror på den fakturerande parten, till exempel vid fel i faktureringsystemet, har motparten rätt till en räntefri och kostnadsfri avbetalningsplan om denne begär det. Denna ska stå i relation till antalet uteblivna fakturor.

9.38 Sammanställa beräkningsunderlag

De mätvärden som krävs för fakturering av gashandelskostnaden används för att sammanställa de avgifter som ska faktureras. Hur den sammanställningen ser ut beror på vilken typ av gashandelsavtal som ska faktureras.

9.39 Fastställa gashandelskostnad och fakturera kund

Gashandelskostnaden sammanställs i ett fakturaunderlag som skickas till gasanvändaren.

Specifik hantering av konsument (Gas 2022 K)

Fakturering av konsument ska normalt ske minst var tredje månad såvida inte parterna kommit överens om annat. För särskilda anläggning kan fakturering ske minst en gång per år. Konsument har dock rätt att välja att få en faktura varje månad.

Konsumenten har rätt till en räntefri och kostnadsfri avbetalningsplan om preliminärfakturering skett utan särskild anledning. Antal delbetalningar ska stå i relation till den tid felaktig preliminär fakturering varat.

Preliminärfakturering får ske i högst 18 månader. Därefter har konsumenten rätt till en reduktion med 15 % på det belopp som skiljer mellan uppmätt och preliminär förbrukning om konsumenten begär det (om den uppmätta förbrukningen är högre än den preliminära).

Vid utebliven eller felaktig fakturering där detta beror på omständigheter inom gashandelsföretagets kontroll har gashandelsföretaget inte rätt att kräva betalning för fordringar äldre än 12 månader.

Vid fakturering av felaktiga mätvärden under avtalsperioden ska detta regleras av gashandelsföretaget utan dröjsmål. Är beloppet litet kan det korrigeras i samband med nästa fakturering.

För särskild anläggning får fakturering ske enligt schablon enligt särskild överenskommelse med konsumenten.

Vid slutfakturering av en konsument måste gasleverantören ha synnerliga skäl att inte fakturera efter uppmätt förbrukning.

Då avtalsförhållandet upphör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då avtalet upphörde. Efter det att gashandelsföretaget sänt en slutfaktura får ingen ytterligare fakturering ske.

10 Kommunikation

Detta kapitel beskriver hur en stor del av informationen i gasbranschen kommuniceras mellan aktörerna.

Viktiga utgångspunkter

- Avsändaren ska använda aktuellt för tidpunkten gällande EDIEL-id oavsett meddelandets giltighetsdatum.
- För att kunna agera som aktör på gasmarknaden måste man ha genomfört tester för att kunna kommunicera via EDIEL och därmed godkänts som EDIEL-aktör.
- Rapportering med EDIEL sker med kommunikationsprotokollet SMTP.
- Identifikation av marknadsaktör som nyttjar EDIG@s är EIC-kod.
- Rapportering med EDIG@s sker med kommunikationsprotokollet AS/4.
- Meddelanden innehållande kundinformation (PRODAT) ska krypteras när meddelandet skickas över internet.
- Avsändaren av ett EDIEL-meddelande ska uppmärksamma mottagaren om APERAK och/eller CONTRL antingen saknas, är negativt eller inte kommer inom föreskriven tid.

Rekommendationer

- Om det blir fel i kommunikationen ska berörda aktörer kontakta varandra via telefon/e-post för vidare felsökning och överenskommelse om åtgärd.
- Vid förändringar i EDIEL-adressering eller andra förändringar som påverkar informationsutbytet så bör den aktör som initierar förändringen meddela detta på EDIEL-portalen minst 14 dagar innan förändringen träder i kraft. Gäller även vid planerade driftstopp i inkommande eller utgående EDIEL-trafik.
- Vid förändringar och uppdateringar av AS/4 Adressering etc. annonseras även detta via EDIEL-portalen.

10.1 SGIX — gasbranschens system för meddelandehantering

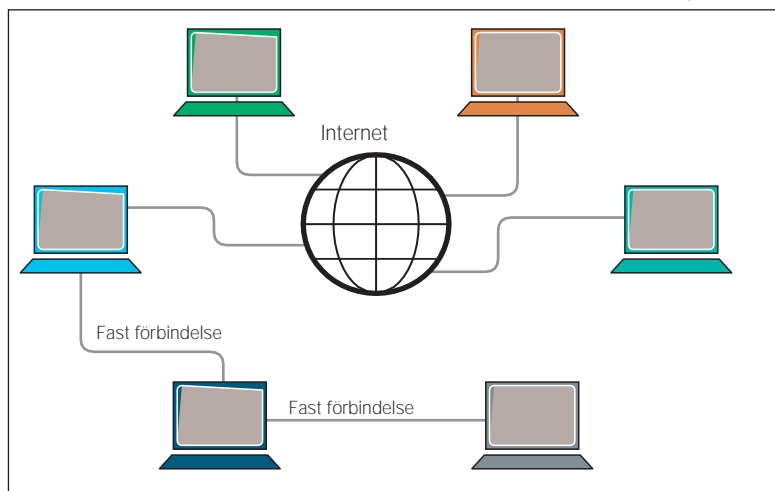
En förutsättning för att praktiskt tillgodose behovet av datautbyte mellan aktörer på gasmarknaden är elektroniskt datautbyte, EDI (Electronic Data Interchange). EDI innebär att standardiserade elektroniska meddelanden skickas från en dator till en annan, dvs hela kedjan är elektronisk.

Detta ställer stora krav på en standard som är oberoende av leverantör. För elbranschen utvecklade Svenska kraftnät ett gemensamt EDI-system med namnet EDIEL. Gasbranschen har valt att använda EDIEL som utgångspunkt och gjort få men nödvändiga anpassningar. Detta regelverk kallas SGIX (Swedish Gas Information Exchange).

Det gemensamma standardiserade meddelandeformatet som används kallas EDIFACT och överföringen av meddelanden sker med kommunikationsprotokollet SMTP. SMTP användas bl a för e-post för internet, men det är även möjligt att använda SMTP-protokollet för att skicka EDIFACT-meddelanden över internet och även privata nätverk. I SMTP-standarden placeras meddelanden i ett elektroniskt kuvert med adress till mottagaren angiven enligt ett standardiserat format (i gasbranschen EDIEL-standardformatet).

EDIG@s utvecklas av easygas och informationsutbyte sker via AS/4 vilket innebär kryptering och utbyte av certifikat hos respektive aktör. EDIG@s nyttjas mellan Energinet, Swedegas och Balansansvariga.

Inom EDIEL och EDIG@s sker kommunikationen över internet om inte annat avtalats mellan parterna. Vissa aktörer kan avtala om att ha en fast förbindelse istället för att kommunicera över internet. Aktörer som använder ombud är fria att själva välja kommunikationsmetod med ombuden. Inte heller intern kommunikation inom organisationen är reglerad. Det är dock aktörernas eget ansvar att denna kommunikation sker på ett sätt som är tillfredsställande ur säkerhetssynpunkt.

Bilden visar mycket mycket schematiskt hur SGIX-meddelanden sänds. De flesta aktörer utväxlar EDIEL-meddelande över internet. Vissa aktörer har avtalat om att använda en fast förbindelse.

10.1.1 All rapportering via SGIX

Alla mätvärden från nätavräkningsområden ska rapporteras via SGIX. Även strukturdata vid leverantörsbyte ska sändas via SGIX. Rapporteringen sker såväl till systembalansansvarig, som till balansansvariga och gasleverantör.

Avsändaren av ett meddelande ansvarar för att kontrollera att det som skickas kommer fram till mottagaren.

SGIX ska kunna hantera all information som inte är av realtidskaraktär. Exempelvis ska SGIX kunna användas för mätvärden, ekonomisk avräkning, prognosvärden, sälj- och köpinformation mm. SGIX baseras på internationella standarder så att tillgång till programprodukter och tjänster garanteras långsiktigt.

Den information som skickas via SGIX är strukturerad i form av standardiserade EDIFACT-meddelanden och finns idag för avräkning/mätarställningar (MSCONS), prognoser/andelstal (DELFOR), strukturdata vid leverantörsbyte (PRODAT), kontrollmeddelanden (CONTRL) samt applikationskvittenser (APERAK).

Det finns två typer av MSCONS; MSCONS-tim respektive MSCONS-sch (schablon). MSCONS-sch används företrädesvis för rapportering av års- och månadsavlästas mätvärden.

DELFOR -meddelandet har kompletterats för att kunna hantera gasbranschens fördelningstal.

Meddelanden för faktura (INVOIC), anbud på köp/försäljning (QUOTES), handelsresultat (SLSRPT) finns framtaget, men används inte inom SGIX.

SGIX, tillsammans med EDIEL, utvecklas fortlöpande för att kunna hantera flera typer av meddelanden, erbjuda fler tjänster och för att skydda information mot manipulering och obehörigt utnyttjande.

EDIG@s Version 5.1 används för att hantera nomineringar (NOMINT/NOMRES), vilket motsvarar försörjningsplan och dess bekräftelse (DELFOR), Allokeringar (MARSIT) och Inomdygnsmätnvärden (METRED). ACKNOW utgör kontrollmeddelande för samtliga ovanstående meddelanden. För mer utförlig dokumentation se <https://www.edigas.org/version-5/>.

10.1.2 SGIX-meddelanden som används i olika verksamhetsskeden

Skede	Info-utbyte	Meddelande-typ SGIX	Kontrollmeddelande
Upphandling/ etablering	Företagsinfo Definition av balansansvar	Blanketter via e-post (blanketter N2a)	-
Strukturering	Strukturinfo	PRODAT	APERAK
Handel och driftplanering	Prel. fördelningstal	DELFOR	APERAK
	Preliminärt värmevärde	DELFOR	APERAK
	Bilateral handel	DELFOR	APERAK
	Produktionsprognoser	DELFOR	APERAK
	Förbrukningsprognoser	DELFOR	APERAK
Drift			
Mätvärdesrapp. - Timvärden	Timmätvärden	MSCONS-tim	APERAK
Mätvärdesrapp. Schablonavr. RV	Mätarställning/ förbrukning/ värmevärdesområde	MSCONS-sch	APERAK
Värmevärdesområde	Värmevärde	MSCONS-sch	APERAK
Avräkning - Timvärden	Avräkningsresultat	MSCONS-tim	APERAK
Avräkning	Slutliga fördelningstal	DELFOR	APERAK

Bilden visar en sammanfattning av alla de SGIX-meddelanden som används i olika verksamhetsskeden. RV = räkneverk.

10.13 EDIG@s-meddelanden som används i olika verksamhetsskeden

Skede	Info-utbyte	Meddelandetyper SGIX	Kontrollmeddelande
Handel och driftplanering	Bilateral handel	NOMINT/NOMRES	ACKNOWLEDGE
	Produktionsprognoser	NOMINT/NOMRES	ACKNOWLEDGE
	Förbrukningsprognoser	NOMINT/NOMRES	ACKNOWLEDGE
Drift			
Mätvärdesrapport - Timvärden Aggregerade	Timvärden	METRED	ACKNOWLEDGE
Uppdaterad systemförbrukningsprognos	Timvärden	METRED	ACKNOWLEDGE
Avräkning	Avräkningsresultat	MARSIT	ACKNOWLEDGE

10.14 EDIEL portalen

EDIEL-portalen är en webbaserad lösning för att testa EDIEL-meddelanden. Tester utförs i flera faser. Först testas systemleverantörerna och därefter aktörerna. I EDIEL-portalen framgår vilka meddelanden som har godkänts för aktörerna. Webbadressen till EDIEL-portalen är www.ediel.se.

Via EDIEL-portalen hittas aktörsinformation. Alla aktörer ska använda sig av den information som publiceras för att kommunicera med eller stämma av uppgifter mot varandra. Förändringar i adressering av meddelanden ska göras med god framförhållning (minst 14 dagar) så att alla aktörer har en chans att uppdatera sina sändlistor. EDIEL har en egen kundtjänst som svarar på frågor om EDIEL.

Kontaktinformation till EDIELs kundtjänst finns på EDIEL-portalens **under "Kontakt/Öppettider"**. Information om EDIEL finns på EDIEL-portalens www.ediel.se

10.15 Vid fel i kommunikationen

Företag som har omfattande och störningskänslig trafik via SGIX- och EDIG@s meddelar om driftstörningen genom att informera på EDIEL-portalens samt via e-post. Om längre driftavbrott skulle inträffa används e-post som reserv.

10.16 Sätt att rapportera via SGIX

Det finns följande sätt att rapportera via SGIX:

- Använd ett standardsystem som har ett gränssnitt som klarar kommunikation med SGIX.
- Komplettera befintligt eget system med en EDI-front anpassad till SGIX.
- Anlita ett ombud som erbjuder tjänster för SGIX-rapportering.

10.17 Anslutning till SGIX

Alla aktörer på gasmarknaden ska teckna ett EDIEL-avtal med Svenska kraftnät. Information om vad som krävs för att få ansluta sig till EDIEL finns på Svenska kraftnäts webbplats <https://www.svk.se/aktorsportalen/elmarknad/ny-pa-elmarknaden/anvanda-EDIEL/>

10.18 Adressering och identifiering inom SGIX

Svenska kraftnät har tagit fram en anvisning som beskriver hur adresseringen och identifieringen av EDIEL-ID ska göras inom Sverige. Här kommer en kort sammanfattning av dokumentet.

Varje juridisk person på gasmarknaden i Sverige ska ha en identitet för kommunikation via SGIX. Det kan jämföras med ett organisationsnummer. Dotter- och systerbolag har egna identiteter.

Rapporteringen via SGIX kan göras av aktören själv eller via ett ombud.

Idag finns det ett antal företag som har rollen både som balansansvarig och som gasleverantör. När det finns behov att dela upp rollerna inom företaget så att meddelanden som rör de olika rollerna separeras, kan det göras genom att adressera meddelandet till ett internt ombud med en extrabrevlåda om inte aktören har ett system som internt skiljer på meddelandena.

För meddelanden som avser timserier gäller att korrigeringar av ID-begreppen görs vid strukturförändringar. Till Svenska kraftnät görs detta i strukturanmälan och till övriga aktörer enligt de rekommendationer som tas upp i den här handboken.

För meddelanden som avser information om schablonleveranser gäller att förändringarna bör göras när nya system införs för schablonavräkning. Det är alltid de korrekta uppgifterna om ID som ska kommuniceras ut

externt till andra aktörer. All eventuell omformning av gamla eller felaktiga ID:n måste ske internt eftersom allt utdata ska innehålla de korrekta uppgifterna.

Alla förändringar av ID-begrepp måste alltid meddelas rapportmottagarna innan rapporteringen startar.

10.1.9 Regler för att knyta EDIEL-ID till organisationsnummer

Svenska kraftnät tilldelar företag på gasmarknaden ett EDIEL-ID, som knyts till företagets organisationsnummer. När ett företag uppgår i ett nytt t ex genom företagsförvärv, avregistreras företagets EDIEL-ID. Svenska kraftnät har rutinen att om företaget får ett nytt organisationsnummer, ska företaget också ha ett nytt EDIEL-ID för att behålla knytningen till en viss juridisk person.

Erfarenheten har dock visat att även interna organisationsförändringar som innebär ett nytt organisationsnummer, resulterar i omfattande administrativt arbete (exempelvis förändringar i databaser) på grund av att EDIEL-ID ändras. De regler som gäller är:

Företag som genomför en intern organisationsförändring - som inte medför någon ändring av företagets åtaganden på gasmarknaden - kommer att få möjlighet att behålla sitt gamla EDIEL-ID, trots nytt organisationsnummer. Huvudmannen ska vara densamma och företagets åtaganden får inte delas upp på olika juridiska personer.

Företaget ska göra en ansökan till Svenska kraftnät om överföring av EDIEL-ID, vilken ska innehålla en beskrivning av organisationsförändringen och en kopia av registreringsbevis. Svenska kraftnät prövar varje ansökan för sig. En förutsättning för att genomföra överföringen är att det tidigare och det nya företaget tecknar ett avtal med Svenska kraftnät om överföring av EDIEL-avtal. Om företaget är balansansvarigt ska avtal även tecknas med systembalansansvarig om överföring av balansavtal. Om så erfordras gör systembalansansvarig i samband med detta en förnyad kreditprövning av företaget.

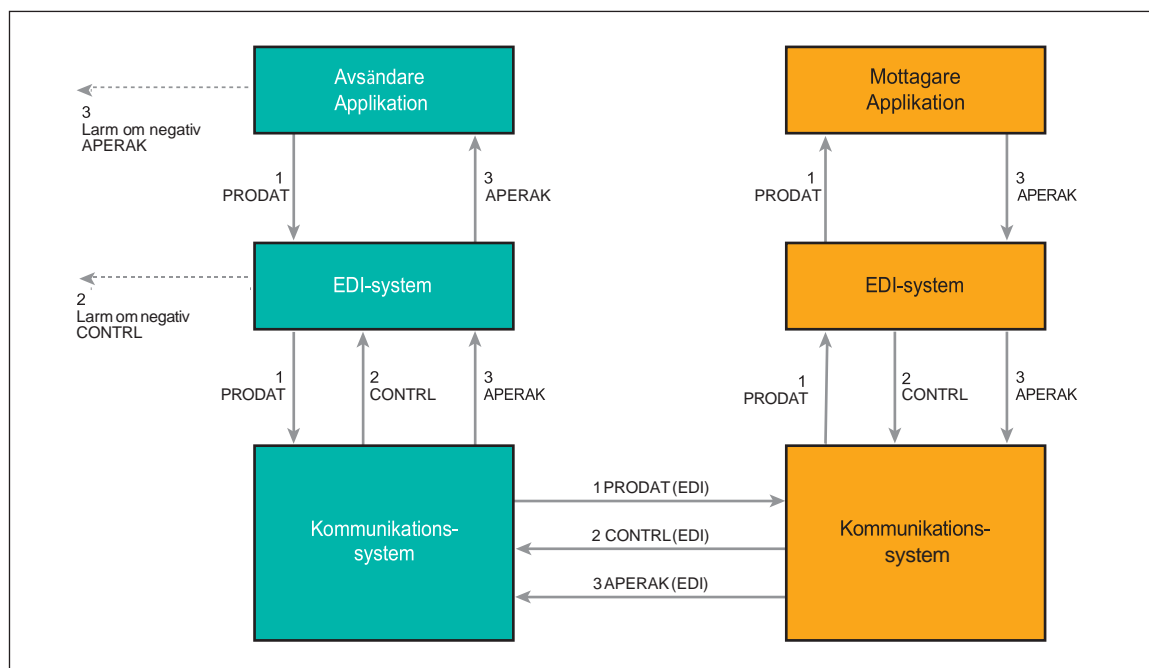
10.1.10 Kvittensnivåer för EDIEL

I EDIEL-standarden finns två olika kvittensmeddelanden:

- CONTRL-meddelande (syntaxkontroll)
- APERAK-meddelande (applikationskontroll)

Bilden nedan visar ett exempel på ett meddelandeflöde för PRODAT inklusive de två kvittensnivåerna.

1. Avsändaren skickar PRODAT från sin applikation. PRODAT-meddelandet ska skickas hela vägen till mottagarens applikation.
2. När PRODAT-meddelandet nått mottagarens EDI-system skickas ett CONTRL-meddelanden från mottagarens EDI-system till avsändarens EDI-system. Om avsändaren får ett negativt CONTRL, ska detta larmas automatiskt för felsökning och vidare åtgärd.
3. När PRODAT-meddelandet nått mottagarens applikation skickas ett APERAK-meddelande från mottagarens applikation tillbaka till avsändarens applikation. Om avsändaren får ett negativt APERAK, ska detta larmas automatiskt för felsökning och vidare åtgärd.

Bilden visar meddelandeflödet för PRODAT med två kvittensmeddelanden

10.1.11 När är ett EDIEL-meddelande mottaget?

Ett EDIEL-meddelande (EDIFACT-fil) är "mottagaren tillhanda" när avsändaren fått tillbaka ett positivt (godkänd) CONTRL från mottagaren. Det är CONTRL som är "beviset" för att meddelandet har levererats.

Avsändaren/mottagaren kan vara avsändaren/mottagaren själv eller dennes ombud.

10.1.12 Produktkoder

Uppgift om produktkoder återfinns i kapitel 12 och på Energigas Sveriges hemsida

<http://www.energigas.se/publikationer/gasmarknadshandboken/>

Gasmarknaden använder egna produktkoder som börjar med siffran 6.

Produktkoderna talar om innehållet i en rapportering, t ex vilken typ av förbrukning eller produktion som en mätserie innehåller samt villkor för rapporteringen (som vilka meddelandefält som ska vara ifyllda, giltighetstid mm). Se **kapitel 12 "Lista över produktkoder"**

10.1.13 Ombud för att rapportera via SGIX

Om företaget inte själv har system för att rapportera/ta emot via SGIX kan företaget anlita ett ombud för detta. Det finns ett antal företag på marknaden som tillhandahåller denna typ av tjänst.

Den som anlitar ombudet har det formella ansvaret att rapporteringen fungerar enligt föreskrifterna. Därför är det viktigt att man noga reglerar det tekniska ansvaret.

10.2 EDIEL-meddelanden

10.2.1 PRODAT ~~för~~ strukturdata

EDIEL-meddelandet PRODAT används för att rapportera data om strukturen i en uttagspunkt.

Kvittensmeddelandet är APERAK. PRODAT används för:

- Övertagande av gasleverans (leverantörsbyte).
- Påbörjande av gasleverans (inflyttning och nyanslutning).
- Nätavtals upphörande (utflyttning).
- Underhåll av grunddata under löpande avtal – t ex byte av balansansvarig för ett antal anläggningar i ett nätavräkningsområde.
- Mätarbyte.

Om inte meddelandet har kunnat sändas inom föreskriven tid bör kontakt tas med mottagaren på annat sätt (gäller alla meddelandetyper i PRODAT).

Funktion	Under-typ	Sändare	Mottagare	Användningsområde	Tidsfrist
Z01		Potentiell ny leverantör	Nätföretag	Förfrågan om kundidentitet.	Vid behov.
Z02		Nätföretag	Potentiell ny leverantör	Svar på förfrågan om kundidentitet.	Senast 30 minuter efter att Z01 har kommit in.
Z03	L	Ny gasleverantör	Nätföretag	Leverantörsbyte.	Senast 14 dagar före leveransstart. Max 14 månader före leveransstart.
Z03	LK	Ny gasleverantör	Nätföretag	Inflyttning med annan leverantör än den som tidigare levererat i uttagspunkten. Inflyttning med leverantör som tidigare levererat i uttagspunkten.	Senast inflyttningsdagen. Max 14 månader före leveransstart.
Z03	C	Ny gasleverantör	Nätföretag	Återtagande av leverantörsbytesanmälan.	Z03L: Senast 4 dagar före leveransstart. Z03LK: Senast inflyttningsdagen.
Z04	L	Nätföretag	Ny gasleverantör	Bekräftelse på leverantörsbyte Z03L.	Senast tre dagar efter inkommen Z03L.
Z04	LK	Nätföretag	Ny gasleverantör	Svar på Z03LK.	Senast tre dagar efter inkommen Z03LK.
Z04	A	Nätföretag	Anvisad gasleverantör	Talar om att leveransen har startat med anvisad gasleverantör.	Inom tre dagar efter att gasuttaget påbörjats.
Z04	C	Nätföretag	Ny gasleverantör	Bekräftelse av leverantörsbyte återtas.	Senast tre dagar efter att Z03C kommit in. Alternativt snarast efter att uppgift om ändrat/felaktigt inflyttningsdatum inkommit.
Z05	L	Nätföretag	Nuvarande gasleverantör	Uppgift om att gasleveransen upphör pga. leverantörsbyte. Sänds samtidigt som Z04L skickas till ny gasleverantör.	Senast tre dagar efter att Z03L inkommit. Senast tre dagar efter att Z08H inkommit.

Funktion	Under-typ	Sändare	Mottagare	Användningsområde	Tidsfrist
Z05	LK	Nätföretag	Nuvarande gasleverantör	Uppgift om att gasleveransen upphör och anledning till detta. Sänds samtidigt med Z04LK när Z03LK inkommit.	Senast tre dagar efter att Z03LK inkommit. Alternativt utan dröjsmål efter avslut av nätavtal.
Z05	C	Nätföretag	Tidigare gasleverantör	Uppgift om att gasleveransen upphör återtas. Sänds samtidigt som ev Z04C sänds till ny gasleverantör.	Ska skickas snarast, men bör dock skickas före ursprungligt slutdatum.
Z06	E	Nätföretag	Gasleverantör	Uppdatering av kundinformation.	Så fort informationen är känd.
Z06	F	Nätföretag	Gasleverantör	Uppdatering av anläggning/mätarinformation utan måtarbyte, med avläsning.	Senast 10 dagar efter ändring. Vid frånkoppling/ tillkoppling senast samma dag som registrering sker.
				Byte av värmevärdesområde.	Får endast ske vid månadsskifte och ska meddelas Gasleverantören senast 8 dagar efter månadsskiftet.
Z06	G	Nätföretag	Gasleverantör	Uppdatering av anläggning/mätarinformation utan måtarbyte, utan avläsning.	Senast 10 dagar efter ändring. Anm: om en ändring inte rapporterats inom denna tidsfrist, rapportera i så fall så snart som felet upptäcks.
				Byte av värmevärdesområde.	Får endast ske vid månadsskifte och ska meddelas Gasleverantören senast 8 dagar efter månadsskiftet.
Z08	LK	Gasleverantör	Nätföretag	Används för att informera om att ett avtal avslutats vid flyttning.	Senast utflyttningsdagen.
Z08	H	Gasleverantör	Nätföretag	Uppgift om att gasleverantören häver avtalet med kunden och att det går över till anvisningsleverantören.	Senast samma dag hävningen skall träda ikraft.
Z09	B	Gasleverantör	Nätföretag	Information om att ett byte av balansansvarig kommer att ske vid nästa månadsskifte.	Senast 1 månad före byte av balansansvarig.
Z09	E	Gasleverantör	Nätföretag	Information om att kund avlidit.	När dödsfall är känt för Gasleverantör.
Z10		Nätföretag	Gasleverantör	Används för att informera om måtarbyte (dvs. då mätarnummer ändras).	Senast 10 vardagar efter måtarbytet.

APERAK-kvittenser ska alltid skickas och avsändaren av PRODAT ska därför alltid begära APERAK (i BGM-segmentet), detta gäller dock inte PRODAT Z01/Z02 där begäran om APERAK inte är obligatoriskt.

1022 MSCONS för att rapportera mätvärden

All rapportering av förbrukning som timmävärden och mätarställningar ska ske med meddelandet MSCONS. Kvittensmeddelandet är APERAK.

Rapporteringen omfattar för schablonavräknade uttagpunkter normalt föregående och aktuell mätarställning, förbrukning mellan avläsningstillfällena samt uppskattad årlig förbrukning. Rapportering görs vid leverantörsbyte, flyttning, mätarbyte, byte av balansansvarig (efter överenskommelse) samt en gång per månad eller en gång per år under löpande avtal. En kod "Anledning till mätaravläsning" anger vad rapporteringen avser. För detta används MSCONS-sch.

Nedanstående koder används vid rapportering med MSCONS:

Kod	Betydelse	Tidsfrist (hos mottagaren)
1. Periodical.	Den vanligaste koden som används vid normala regelbundna avläsningar.	Senast 1 månad efter avläsning.
2. Change of supplier.	Används vid leverantörsbyte och/ eller inflyttning. Koden används också när en anläggning kopplats in eller ifrån.	Senast 10 vardagar efter leverantörsbytet.
3. Control reading.	Används om nätföretaget eller gasanvändaren själv har gjort en avläsning utöver de periodiskt återkommande avläsningarna, t ex om nätföretaget gör en kontrollavläsning. Koden används också om gasanvändaren begär en extra mätaravläsning. Koden kan också användas när mätarställningar rapporteras efter strukturförändringar, t ex efter att nätavräkningsområdesstrukturen har ändrats.	Senast 10 dagar efter avläsning.
4. Change of meter (last reading old meter).	Används vid mätarbyte. Ange mätarställningen på gamla mätaren som tas ned.	Senast 10 vardagar efter att mätaren monterats ned.
5. Change of meter (first reading new meter).	Används vid mätarbyte. Ange mätarställningen på nya mätaren som sätts upp.	Senast 10 vardagar efter att mätaren monterats.
6. Correction of meter reading.	Koden för korrigering används både om det gäller korrigering av avlästa och beräknade mätarställningar.	Snarast efter korrigering. Anm: Snarast efter korrigering men senast inom 30 dagar. Om felet upptäcks senare än 30 dagar, ta manuell kontakt med gasleverantören för att diskutera konsekvenserna.
7. Change of balance responsible.	Används vid byte av balansansvarig. Rekommenderas!	
9. Update of master data, metering point, requiring meter reading.	Används vid avläsning pga ändrade grunduppgifter som kräver avläsning, dvs efter en ZO6F.	Senast 10 vardagar efter ändringen.

För att identifiera ett mätvärde används anläggnings-ID, ID för nätavräkningsområde (områdes-ID), produkt samt tidstariff (räkneverkstyp). En kod, statuskoden, anger om värdet avser mätarställning, förbrukning eller uppskattad årlig förbrukning.

Mätvärden i rapporteringen av timavräknade uttagpunkter identifieras av serie-ID. För detta används MSCONS-tim.

1023 MSCONS för att rapportera värmevärden.

All rapportering av slutliga värmevärden för ett värmevärdesområde ska ske med meddelandet MSCONS. Kvittensmeddelandet är APERAK.

För att identifiera ett värmevärde används värmevärdesområde och produktkod, www.ediel.se/Info/edielanvisningar

1024 DELFOR för att rapportera fördelningstal och handelsvärden

EDIEL-meddelandet DELFOR används för att rapportera preliminära fördelningstal, bilateral handel, produktionsprognoser, preliminära värmevärden och förbrukningsprognoser. Kvittensmeddelandet är APERAK.

1025 APERAK ←kvittensmeddelande för PRODAT och DELFOR

APERAK är ett kvittensmeddelande för PRODAT och DELFOR. På ett PRODAT-meddelande kan ett APERAK återsändas i form av en positiv eller negativ kvittens enligt tabellen nedan och ska skickas inom 30 minuter:

PRODAT	Positivt APERAK	Negativt APERAK
Z01	Ej obligatoriskt att begära APERAK.	Nätföretaget har ej godkänt meddelandet och avbryter processen.
Z02	Ej obligatoriskt att begära APERAK.	Gasleverantören har inte godkänt meddelandet. Ett nytt Z02 förväntas.
Z03	Nätföretaget har mottagit meddelandet utan anmärkning och gasleverantören kan förvänta sig ett Z04. OBS! datum kan ändras av nätföretaget.	Nätföretaget har ej godkänt meddelandet och avbryter processen. Ett nytt korrekt Z03 måste sändas och innehålla ett nytt ärende-referensnummer.
Z04	Gasleverantören har mottagit meddelandet utan anmärkning och kommer att starta leveransen från angivet datum i Z04.	Gasleverantören har inte godkänt meddelandet. Ett nytt Z04 förväntas.
Z05	Gasleverantören har mottagit meddelandet utan anmärkning och kommer att avsluta gasleveransen från angivet datum.	Gasleverantören har inte godkänt meddelandet. Ett nytt Z05 förväntas.
Z08	Formellt riktigt meddelande mottaget.	Formellt felaktigt meddelande, avisas.
Z06	Formellt riktigt meddelande mottaget.	Formellt felaktigt meddelande, avisas.
Z09B	Balansansvarsbytet kommer att genomföras på angivet datum i Z09B.	Formellt felaktigt meddelande, avisas.
Z10	Formellt riktigt meddelande mottaget.	Formellt felaktigt meddelande, avisas.
Z0xC	Formellt riktigt meddelande mottaget.	Formellt felaktigt meddelande, avisas.

Mottagaren av ett Z05 får inte skicka ett negativt APERAK även om gasanvändaren fortfarande har ett avtal med gasleverantören. Detta får istället redas ut med gasanvändaren på annat sätt.

Ett negativt APERAK för Z04 får inte sändas om nätföretaget har väntat längre än fastställd tidsgräns för en Z04.

APERAK kan användas på två olika nivåer:

- 1 Meddelandenivå (kvitterar att avsänt meddelande är mottaget i mottagarens applikation).
- 2 Detaljnivå (kvitterar att respektive transaktion/anläggning etc. är inläst och godkänd i mottagarens applikation).

10.3 Edig@s - meddelande

Inom JBZ (Joint Balancing Zone) används Edig@s XML 5.1. för meddelandeutbyten mellan Balansansvariga och Systembalansansvariga.

- NOMINT NOMination INTention
- NOMRES NOMomination RESponse
- METRED METer REaDings
- MARSIT MARket SITuation
- ACKNOW ACKNOWledge

Mellan svenska Balansansvariga och Systembalansansvarig används de meddelandetyper som beskrivs nedan för att kommunicera.

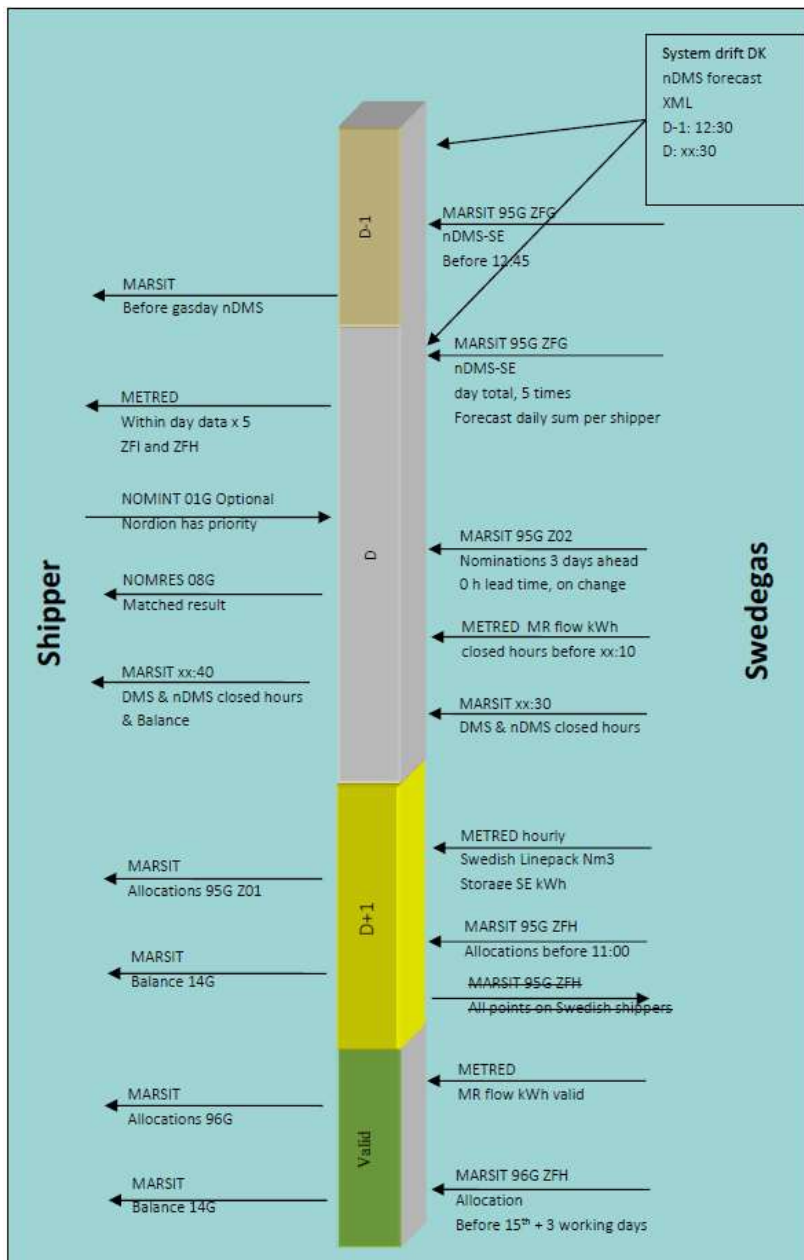
Meddelandetyper	Beskrivning
NOMINT 01G	Nominering ska skickas innan kl. 14:00 dagen innan de ska börja gälla. BA får skicka nya nomineringar fram till 2h innan de ska börja gälla.
NOMRES 08G	Efter att ha mottagit NOMINT från BA kommer SBA svara med ett NOMRES 08G till BA
ACKNOW 294	Systembalansansvarig skickar ACKNOW som svar på alla mottagna meddelanden. Systembalansansvarig förväntar sig ett ACKNOW till svar på alla meddelanden som skickas ut.

Nedan visas de portföljer som Balansansvariga kan nominera mot inom Sverige och i vilken fas de används.

Description	Day before 13:00	Within day 5 times nDMS	Hourly MR flow during gas day All closed hours xx:10 ASB	Hourly during gas day All closed hours xx:30 IASB	Nomina-tion	Non valid allocation	Valid allocation
Swedish portfolios on JEZ							
nDMS-SE: Consumption Per shipper GSRN: 571515198310700078	Yes Forecast Daily sum	Yes Forecast Daily sum	no	yes	yes	yes	yes
DMS-SE: Consumption DMS Per Shipper GSRN: 571515198310700030	no	no	no	yes	yes	yes	yes
STORAGE-SE Skallen Storage exit/entry GSRN: 571515198310700047	no	no	no	yes	yes	yes	yes
RES Entry SE: Swedish RES production GSRN: 571515198310700054	no	no	no	yes	yes	yes	yes

På nästa sida ges en schematisk bild av de meddelandeutbyten som sker mellan Balansansvarig, Systembalansansvarig och BAM. BAM använder nedan olika meddelandetyper för att kommunicera med Balansansvariga.

- NOMINT NOMination INTention
- NOMRES NOMination RESponse
- METRED METer REaDings
- ALOCAT ALOCATions
- ACCSIT ACCount SITuation
- MARSIT MARket SITuation
- ACKNOW ACKNOWledge

11 Lista över begrepp

I detta kapitel finns en ordlista över de begrepp som på något sätt berör innehållet i handboken. Alla begrepp som listas i ordlistan skrivs med stor bokstav under definition.

BEGREPP	DEFINITION
Aktuell tid (dygn)	Dygn som avser kl. 00.00-24.00 och som justeras en Timme framåt under sommarperioden. Kl. 01.00 aktuell tid under sommaren är lika med kl. 00.00 svensk Normaltid. Aktuell tid och svensk Normaltid är lika under vinterperioden.
Aktör	Marknadens Aktörer kan delas upp i: Gasanvändare (inbegripet Gaskunder och Nätkunder), Gashandelsföretag, Lagerföretag, Gasproducenter, Nätföretag (Ledningsinnehavare) och Systembalansansvariga. Gashandelsföretaget kan ha en eller flera av följande roller: Balansansvarig, Gasleverantör.
Angränsande nät	Nät som är fysiskt kopplade till varandra genom Gränspunkt.
Anläggning	Anläggning som ägs av en Gasproducent för produktion och inmatning av gas i ett Gassystem eller en Gasanvändare för förbrukning och uttag av gas från Gasledning. Med Anläggning avses såväl Nätföretags ledningar och stationer som Gasproducentens och Gasanvändarens gasanläggningar.
Anläggnings-ID	Identifikationsnummer för Anläggning eller del av Anläggning med väl definierade gränser.
Anslutning av Anläggning	Med anslutning av Anläggning avses nyanslutning eller återinkoppling av en befintlig Gasledning, ändring av den Avtalade effekten/kapaciteten i Anslutningspunkten samt ändring av tidpunkt för Överföringen. Med återinkoppling avses såväl fysisk som avtalsmässig återinkoppling.
Anslutnings- och överföringsavtal	Avtal mellan Nätföretag och Nätkund. I det fall även Nätkunden utgörs av ett Nätföretag, benämns avtalet Nät/nät-avtal.
Anslutningsavgift	Den avgift ett Nätföretag debiterar för att antingen ansluta/återansluta en Nätkund till sitt nät eller för att administrera ändring av Avtalad effekt/kapacitet eller avtalstid.
Anslutningspunkt	Den punkt där Nätföretags Gasledningar ansluts till varandra eller Gasanvändarens gasanläggning ansluts till Nätföretagets Gasledning och till vilken Överföring av gas kan ske i båda riktningar.
Anvisad gasleverantör	Gasleverantör som, efter anvisning av Nätföretag, förser Gasanvändare utan ordinarie Gasleverantör med gas. Regleras i Naturgaslagen.
Applikationskvittens (APERAK)	En kvittens som anger om ett meddelande har accepterats av mottagande system eller inte. Positiv Applikationskvittens innebär att data godkänts för lagring. Negativ kvittens innebär att data inte godkänts för lagring. Vid negativ Applikationskvittens anges felorsak. I EDIEL kan Applikationskvittenser rapporteras med meddelandet APERAK.
Avbrytbar leverans	En Avbrytbar leverans omfattar överenskommelse om att Nätföretaget har rätt att avbryta eller begränsa leveransen, antingen själv eller på uppdrag av Gasleverantören.
Avräkning	Beräkning av en Aktörs åtaganden såsom volymer och kostnader baserade på ett på förhand avtalat avräkningspris. I Avräkningen ingår kvalitetssäkring av volymer och framtagande av faktureringsunderlag. Balansavräkning ingår som en del av den Avräkning som bedrivs inom ett Gassystem. Se även begreppet Schablonavräkning.

BEGREPP	DEFINITION
Avtalad effekt/kapacitet (kWh/h eller Nm ³ /h)	Utgör den högsta effekt eller kapacitet, uttryckt i kWh/h eller Nm ³ /h, som Nätkund har rätt att ta ut i Anslutningspunkten, om detta specificerats i Anslutnings- och överföringsavtal.
Avveckla anläggning	Avser att gasleveransen till anläggningen fysiskt bryts och att mätaren monteras ner.
Balansansvar	Ekonomiskt ansvar för att ett Gassystem tillförs lika mycket gas som tas ut, enligt Balansavtal med Systembalansansvarig.
Balansansvarig	Den som har ingått avtal om Balansansvar med Systembalansansvarig. Den Balansansvariges Balansansvar omfattar Inmatnings- och Uttagpunkter för den eller de Gasleverantörer som tecknat avtal med den Balansansvarige.
Balansansvarsavtal	Avtal mellan Balansansvarig och Systembalansansvarig.
Balansavräkning	Systembalansansvarigs beräkning av Balansansvarigs Obalans och resulterande ekonomiska uppgörelse.
Balanseringsåtgärd	Den tillförsel och det övertagande av gas som Systembalansansvarig gör mot Balansansvarig eller annan motpart.
Balansgas	Tvingande gashandel mellan Systembalansansvarig och Balansansvarig med anledning av i den slutliga Balansavräkningen fastställd Obalans.
BAM	Balance Area Manager – En funktion utsedd av systembalansansvariga i Sverige och Danmark (i och med JBZ) för att utföra balanseringsåtgärder och balansavräkning med tillhörande fakturering och betalning.
Bar	Enligt ISO 1000 anges definition av Megapascal (MPa). 1 Bar utgör 0,1 MPa. Enheten Bar kan uttryckas som övertryck (Bar ö) eller absolut tryck (Bar a).
Beräknad årsförbrukning	Av Nätföretag uppskattad årsförbrukning hos Gasanvändare (kWh/år eller Nm ³ /år).
Bilaterala gasavtal	Avtal som reglerar bilateral handel.
Biogas	Gas som bildas vid syrefri nedbrytning av organiskt material. Huvudbeståndsdelarna är metan och koldioxid.
Brevlåda	Varje Aktörs del i det elektroniska postverket med specifik adress där alla inkommande och utgående meddelanden till den enskilda Aktören passerar.
Dag	Kalenderdag.
Daglig avräkning	Innebär att Gasdygnets 24 timmar avräknas dygnet efter. Balansavräkningen är en Daglig Avräkning.
Delad leverans	Innebär att fler än en Gasleverantör levererar till en Gasanvändare eller fler Balansansvariga levererar till en Gasleverantör.
DELFOR-meddelande	EDIEL-meddelande som används för att rapportera Preliminära och Slutliga Fördelningstal, bilateral handel, planer och prognoser.
Distribution	Överföring av gas med funktionen att förse Gasanvändare med gas.
Distributionsledning	Gasledning avsedd att förse Gasanvändare med gas.
Distributionsnät	System av Gasledningar avsedda att förse Gasanvändare med gas.
Driftkubikmeter	Mått som anger faktisk volym och således ej är omräknat till Normalkubikmeter.
Dygnsavräknad	Uttagpunkt med en årsförbrukning större eller lika med 3,0 GWh _u alternativt med ett högsta månadsuttag större än 0,5 GWh _u ska vara Dygnsavräknad. Rapportering sker av 24 Timvärden av Uppmätt förbrukning under Gasdygnet kl. 06:00 till 06:00 aktuell tid.
Dygnsmedeleffekt	Uttagen eller inmatad mängd gas i kWh under ett Gasdygn dividerat med 24.
Dygnsserie	Timserie som avser 1 Gasdygn. Innehåller ett värde för varje Timme på Gasdygnet. En Dygnsserie består alltså normalt av 24 värden.

BEGREPP	DEFINITION
EDIEL	En standard för elektroniskt informationsutbyte inom elbranschen. EDIEL standardiserar utformningen av meddelandet (med hjälp av standarden för utformning av meddelanden = EDIFACT) och hur et sänds. Med EDIEL sänds bl a avräkningsunderlag till Balansansvarig och Återrapportering av kontrollvärden till Nätföretag.
EDIEL-avtal	Avtal mellan Svenska kraftnät och Aktör som är ansluten till EDIEL eller SGIX.
EDIEL-ID	EDIEL-ID består av fem siffror och används för att adressera ett elektroniskt meddelande och för att tala om vem som är avsändare och mottagare av meddelandet. En juridisk person kan erhålla ett eget ID genom att teckna EDIEL-avtal med Svenska kraftnät. Följande Aktörer måste ha EDIEL-ID: Systembalansansvarig, Balansansvariga, Gasleverantörer, Nätföretag och Ombud.
EDIFACT	Internationell standard för utformning av elektroniska meddelanden (t ex faktura, beställning, tulldeklaration).
Energigas Sverige	Den samlade branschorganisationen för energigaser i Sverige.
Energiinnehåll	Uttrycks i kWh/Normalkubikmeter och baseras på gasens sammansättning, se även Värmevärde.
Energimarknadsinspektionen	Tillsynsmyndighet enligt Naturgaslagen för den svenska gasmarknaden som bl a tar beslut om Intäktsram.
Ersättningsvärde	Mätvärde från kontrollmätare – eller annan Gasmätare som inte är ordinarie Gasmätare. Används då ordinarie värde saknas eller är felaktigt.
Estimerad förbrukning	All förbrukning som inte mäts och rapporteras inom Månaden, utan istället beräknas.
Estimerat värde	Uppskattat mätvärde. Ersätter Mätvärde då både värde från ordinarie Gasmätare och Ersättningsvärde saknas. Uppskattningen kan göras genom att t ex multiplicera volymmätarens värde med beräknad faktor. Se även Ersättningsvärde.
Frånkoppling	Gastillförsel till Gasanvändare stängs av genom att stänga ventil i mottagningsskåp eller brunn (vid leveransgräns).
Fysisk obalans	Då gastrycket i Gasnätet inte befinner sig inom stipulerade gränsvärden.
Förbrukningsprofil	Summan av all den förbrukning inom ett Nätavräkningsområde som inte dygnsavräknas och som därmed ska schablonavräknas, dvs summan av all inmatning i området, minus den förbrukning som timmäts. Spisgaskundernas förbrukning ingår också. Nätavstämningssdifferensen ingår i Förbrukningsprofilen.
Fördelningstal	Den relativa andel (%) av en Förbrukningsprofil som varje Balansansvarig eller Gasleverantör har. Fordelningstalen beräknas av Nätföretaget för varje Nätavräkningsområde i två steg: Preliminära fördelningstal och Slutliga fördelningstal.
Föreskrifter	Regler utfärdade av myndigheter.
Förordning	Regler utfärdade av regeringen.
Försörjningsplan	Sammanfattande benämning på de åtgärder varigenom Balansansvarig meddelar Systembalansansvarig hur stor energimängd (Övre Värmevärde) som denne avser att mata in respektive ta ut under ett Gasdygn.
Gasanvändare	Användare (Förbrukare av gas). Kan vara Näringsidkare eller Konsument (privatperson). Se även Förbrukare, Gaskund, Kund, Slutkund och Nätkund.
Gasbörs	Kommersiell marknadsplats för gasaffärer.
Gasdygn	Gasdygnet löper från kl. 06:00-06:00, Aktuell tid.
Gashandelsavtal	Avtal mellan Gasleverantör och Gaskund.
Gashandelsföretag	Företag som köper och säljer gas. Ett Gashandelsföretag kan ha rollen som: Gasleverantör och Balansansvarig.
Gaskund	Aktör som tecknat Gashandelsavtal för köp av gas. Innefattar Gasleverantör och de Kunder (såväl Näringsidkare som konsumenter) som tecknat avtal med Gashandelsföretag.

BEGREPP	DEFINITION
Gaslager	Koncessionspliktig Anläggning för lagring av gas i gasfas, ansluten till ett Gassystem. Kallas i vissa sammanhang endast för "lager". Kallas i naturlaglagen för naturgaslager.
Gasledning	Med Gasledning avses rörledning, mät- och reglerstation, linjeventilstation, rensdonsstation och kompressorstation.
Gasleverans	Försäljning av gas, inbegripet LNG, till Gasanvändare.
Gasleverantör	Gasleverantören köper gas i syfte att sälja denna till Gasanvändare. Se även Gashandelsföretag.
Gasmätare	Mätare för mätning av gasvolym.
Gasnät	Ett ledningssystem som bland annat omfattar Uttagpunkter, mät- och reglerstationer, lager, LNG-anläggningar och kompressorstationer.
Gasproducent	Aktör som producerar gas för överföring i ett Gassystem. Se Produktionsanläggning.
Gassystem	Ett sammanhängande system av Gasledningar.
Gasutbyte	Gas som överläts från en Balansansvarig till annan i samband med upprättande av Försörjningsplan. Gasutbyte kan endast ske i samband med detta. Vid utbyte mellan Balansansvariga ska bägge parter som överenskommit om ett Gasutbyte informera Systembalansansvarig om utbytesenergin i samband medrapportering av Försörjningsplan.
Gränspunkt	Den punkt där ett ledningsnät för skilda Nätföretag ansluter till varandra. För varje gashandel i internationell Gränspunkt ska det finnas en Balansansvarig för införd energimängd
Gröngasprincipen	Innebörden av Gröngasprincipen regleras i skattelagstiftningen (2 kap 2a §) och ger konsumenterna anslutna till ett Gasnät, där Biogas och Naturgas blandas, möjlighet att genom avtal bestämma vilken biogasandel som ska levereras. Biogasandelen följer därmed avtalet istället för den fysiska molekylens. På det sättet kan biogaskonsumenterna vid ett Gasnät få skattebefrielse från energi- och koldioxidskatt för biogas som matas in på ett Gasnät och samdistriberas med Naturgas.
Inmatningspunkt	En punkt där gas förs in i ett Gassystem. För varje Inmatningspunkt ska det finnas en Balansansvarig.
Intäktsram	Det högsta belopp som ett Nätföretag får ha som intäkter under en given reglerperiod. Beslutas av Energimarknadsinspektionen
JBZ	Joint Balancing Zone – Balanseringsområde som täcker Sverige och Danmark
Kilowattimme, undre (kWh _u)	Energimängd baserad på det undre Värmevärdet.
Kilowattimme, övre (kWh _o)	Energimängd baserad på det övre Värmevärdet.
Konsument	Med Konsument avses en fysisk person till vilken Naturgas överförs eller levereras huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.
Kontrollmeddelande (CONTRL)	Meddelande som bekräftar huruvida ett SGIX-meddelande är korrekt mottaget eller ej.
Kund	Benämns beroende på sammanhang Gasanvändare, Gaskund, Nätkund eller Slutkund. Gaskund och Nätkund anknyter till Kundens respektive avtalsrelationer.
Kund-ID	Organisationsnummer för samtliga firmaformer. Personnummer används för enskild firma och Konsument.
Kvalitetsspecifikation	Specifikation av kvalitet hos gas som får överföras i ett Gassystem.
Lagerföretag	Innehavare till en Anläggning som lagrar gas åt Aktörerna.
Lagerkund	Marknadsaktör som via Balansansvarig köper lagertjänster från Lagerföretag.
Lagerpunkt	Den punkt där gas tas ut till eller matas in från en lagringsanläggning för gas.
Ledningsinnehavare	Med Ledningsinnehavare avses innehavare av, såväl koncessionspliktigt som ej koncessionspliktigt nät för anslutning och Överföring av gas i ett Naturgassystem. Se även Nätföretag.

BEGREPP	DEFINITION
Leveransadress	Gasanvändares postadress för leverans av gas. En och samma leverans-adress kan ha fler än en Uttagspunkt.
Leveransdygn	Gasdygn då en bestämd (i avtal) fysisk leverans av gas sker.
Leveransmånad	Den Månad då en bestämd leverans av gas sker.
Leveransstruktur	Information om vem som är Gasleverantör och Balansansvarig i varje Uttagspunkt i ett Gassystem.
Leveranstimme	Den kalendertimme då en bestämd (i avtal) fysisk leverans av gas sker.
LNG-anläggning	LNG —Liquified Natural Gas. Förgasningsanläggning för kondenserad Naturgas.
Matchning	Systembalansansvarigs kontroll av Balansansvarigs handel i Försörjningsplan överensstämmer med motsvarande handel anmäld av Balansansvarigs handelsmotparter.
MR-station	Mät- och reglerstation; en station där både den genomströmmande gasvolymen mäts och trycket reduceras till en lägre nivå.
MSCONS-meddelande	EDIEL-meddelande för att rapportera Timvärden, mätarställningar och avräkningsresultat.
Månad	Tidsrymd som börjar kl. 06:00 aktuell tid den första Dagen i en kalendermånad och löper till kl. 06:00 aktuell tid den första Dagen i närmast påföljande kalendermånad.
Månadsavläst	Uttagspunkt med en årsförbrukning större eller lika med 0,3 GWh _u ska minst vara Månadsavläst. Slutlig rapportering sker av gasförbrukning under hel månad räknat från kl. 06:00 aktuell tid den 1: a i Månaden.
Mätavvikelse	Mätarens felvisning i procent jämfört mot mätutrustning (i ackrediterade laboratorier eller riksmätplatser) med garanterad spårbarhet
Mätperiod	Mellan Nätföretag och Nätkund avtalad period för mätning.
Mätpunkt	Gemensamt begrepp för de punkter i gasnätet där Nätföretaget är skyldig att utföra mätningar, dvs i Gränspunkt, Inmatningspunkt, Uttagspunkt och Lagerpunkt.
Mätserie	En serie av Mätvärden, exempelvis en Timserie.
Mätsystem	Sammanfattande benämning på utrustning som erfordras för mätning av gas.
Mätvärde	Det av Gasmätare registrerade volymflödet per tidsperiod, som i samband med rapportering kan omvandlas till energi- eller normalvolymflöde per tidsperiod.
Mätvärdesrapportör	Ansvarig för att rapportera Mätvärden till berörda Aktörer. Rapportören kan vara Nätföretaget självt eller företag som Nätföretaget har anlitat. Se även Ombud.
Naturgas	Brännbar gas- och varje fysiskt tillstånd i vilket sådan brännbar gas kan bringas genom t ex kompression eller kylning -som har ett innehåll av metan som vid 1 Bar utgör minst 75 volymprocent av gasens brännbara komponenter och som antingen: a) utvunnits direkt från mark eller havsbotten och dess underlag b) utvunnits indirekt från mark eller havsbotten och dess underlag såsom associerad gas vid produktion av råolja, eller c) producerats genom extraktion eller koncentration på annat sätt av under eller b) nämnd gas.
Naturgaslagen	Naturgaslag; Svensk författningssamling (SFS) 2005:403
Naturgasföretag	Varje fysisk eller juridisk person, med undantag för slutförbrukare, som bedriver åtminstone en av följande verksamheter: produktion, Överföring, Distribution, leverans, köp eller lagring av Naturgas, inbegripet LNG, som svarar för kommersiella och tekniska arbetsuppgifter och/eller underhåll i samband med dessa verksamheter.

BEGREPP	DEFINITION
Normalkubikmeter	En Normalkubikmeter avser 1 m ³ vid trycket 1,01325 Bar och temperaturen 0 °C
Normaltid (dygn)	Dygn som avser kl. 00.00 - 24.00 och där klockan inte justeras till sommartid, dvs: kl. 00.00 enligt Normaltid är kl. 01.00 enligt sommartid. Se även begreppet Aktuell tid (dygn).
Nyansluta anläggning	Avser den första inkopplingen som görs när anläggningen har uppförts.
Näringsidkare	Kund som inte är Konsument
Nätavräkning	Avräkning som görs av Nätföretaget. Den består i huvudsak av följande Avräkningar: avstämning av energimätning, beräkning av Nätavstämningssdifferens, beräkning och fakturering av Överföringstariff.
Nätavräkningsområde	Avgränsning av ledningsnätet avsedd för Avräkning av överförd gas, huvudsakligen genom energimätning och beräkning av Nätavstämningssdifferens. Ett Nätavräkningsområde avgränsas mot ett annat i Gränspunkt. Ett Nätavräkningsområde kan omfatta flera fysiskt åtskilda ledningsnät om dessa innehas av samma Nätföretag.
Nätavstämningssdifferens	Den mängd gas som måste tillföras alternativt uttas ur Nätavräkningsområde för att det ska råda balans mellan fastställd inmatad mängd gas, fastställd uttagen mängd gas och skillnaden i den mängd som beräknats vara lagrad i Nätavräkningsområdes gasledning. Nätavstämningssdifferensen anskaffas alternativt försäljs av Ledningsinnehavaren. Utgörs av Nätförluster och Mätavvikelse.
Nätföretag	Med Nätföretag avses innehavare av, såväl koncessionspliktigt som ej koncessionspliktigt nät för anslutning och Överföring av gas i ett Gassystem.
Nätförluster	Gas som försvinner från Gasledning genom läckage till luft. Ingår i Nätavstämningssdifferensen.
Nätkoncession	Särskilt tillstånd från regeringen för att bygga eller driva koncessionspliktiga Gasledningar.
Nätkoncessionshavare	Det Nätföretag som innehar Nätkoncession.
Nätkund	Aktör som tecknat Anslutnings- och Överföringsavtal med Ledningsinnehavare. Nätkund innefattar Kund, Nätföretag, Gaskund och Gasproducent.
Nät/nät-avtal	Anslutnings- och överföringsavtal mellan två Nätföretag. Kan tecknas som två separata avtal eller som ett sammanhållet.
Ombud	En Aktör kan avtala med ett Ombud om att rapportera eller sköta viss tjänst. Ombudet kan vara Nätföretag, Gashandelsföretag eller en helt fristående juridisk enhet.
Områdesbalans (OB)	Summa av rapporterad inmatning till och uttag (inkl. Nätavstämningssdifferens) från ett Nätavräkningsområde. Summan är vid korrekt rapportering lika med noll.
Områdes-ID	ID för ett Nätavräkningsområde.
Omräkningsfaktor	Faktor för omräkning mellan Övre och Undre Värmevärde, eller omräkning mellan Driftkubikmeter och Normalkubikmeter.
Periodisering av avläst energi	Fördelning av avläst energi till månadsenergier mellan avläsningstillfällena. Periodiseringen görs Månaden efter avläsningssmånaden baserat på Förbrukningsprofilen, när Förbrukningsprofilen för avläsningssmånaden är slutligt rapporterad.
Preliminära fördelningstal	Den andel av en Förbrukningsprofil som beräknas före Leveransmånaden. Preliminära fördelningstal för Leveransmånaden baseras på: historiska Mätvärden för Förbrukningsprofilen, årsförbrukning hos Gasanvändaren som ska schablonavräknas, de Gasanvändares-/leverantörsrelationer som gäller den aktuella Leveransmånaden.

BEGREPP	DEFINITION
Preliminär avräkning	Den rapportering av Mätvärden som avser helt Dygn och som ska vara Angränsande nät tillhanda dagligen senast kl. 09.00 aktuell tid och övriga rapportmottagare dagligen senast kl. 10.30 aktuell tid dagen efter gasdygnet.
PRODAT-meddelande	EDIEL-meddelande som används för att rapportera strukturinformation vid leverantörsbyten och inflyttning. Sänds mellan Nät företag och Gasleverantör.
Produktionsanläggning	Anläggning som ägs av en Gasproducent för produktion och inmatning av gas i ett Gassystem.
Produktionsprognos	Prognos med uppgift om Gasproducenternas planerade produktion, vilken Balansansvarig har Balansansvar för och som avräknas per Dygn.
Residual (inomdygn)	Av systembalansansvarig beräknad residual per nätområde och timme.
Rågas	Rötgas vilken ej är renad och uppgraderat till naturgaskvalitet.
Räkneverk i gasmätare	Visar den ackumulerade gasmängden som passerat genom Gasmätaren. Det kan finnas ett eller flera Räkneverk i Gasmätaren.
Rötgas	Biogas som bildas vid slutna rötning i rötammare.
Schablonavräkning	Avräkning av de Balansansvarigas schablonavräknade leveranser. Schablonavräkning görs preliminärt för varje Månad och slutligt efter Månadens slut.
Serie-ID	Kod för rapporterad och återrapporterad Timserie. Definieras i strukturrapporten från Systembalansansvarig.
SGIX	Den svenska gasbranschens system för meddelandehantering. SGIX står för Swedish Gas Information Exchange.
Strukturkvittens	Kvittensen visar vilka förändringar som registrerats hos den som tar emot en strukturanmälan. Den fungerar som ett kvitto på att ändringen är mottagen och införd. Ett godkännande av de införda ändringarna visar att parterna är överens om strukturen.
Strukturrapport	Sammanställning av information som gäller informationsstrukturen mellan två företag. Exempelvis Nät företagets förteckning över vilka Gasleverantörer som den Balansansvarige har åtagit sig Balansansvar för. Den Strukturrapport som Systembalansansvarig sänder till Nät företaget och den Balansansvarige består förutom av en sammanställning även av en Strukturkvittens med de förändringar som rapporterats in.
Systembalansansvar	Det övergripande ansvaret för att balansen kortsiktigt upprätthålls mellan inmatning och uttag av gas i ett Gassystem.
Systembalansansvarig	Den som har det övergripande ansvaret för det råder balans mellan inmatning och uttag av gas i ett Gassystem.
Tariff	Principer för debitering av Överföring av gas. Avser avgifter och övriga villkor.
Tillkoppla anläggning	Avser inkoppling av Anläggning efter Frånkoppling
Timme	En 60-minutersperiod, som börjar kl. 06:00 aktuell tid var Dag och slutar kl. 07:00 samma Dag, eller motsvarande 60-minutersperiod som löper från starten av en av Dagens övriga timmar.
Timserie	Tidsserie med Timvärden för en viss avgränsad period, t ex ett Dygn.
Timvärde	Mätvärde som registrerats per Timme.
Transmissionsnät	Nät som i huvudsak består av högtrycksledning med undantag för högtrycksledning som huvudsakligen används i samband med Distribution.
Trycksättning	Inkoppling av Gasledning varvid denna fylls med Gas
Underliggande nät	Gasledning anslutna nedströms ett Nät företagets Gasledning och som innehas av annat Nät företag.
Uppgraderad Biogas	Rötgas som efter avskiljning av i huvudsak vatten, svavelväte och koldioxid erhåller samma kvalitet som Naturgas. Gasol kan tillsättas för att uppnå erforderligt Värmevärde.
Uppmätt förbrukning	Den uppmätta mängden förbrukad gas mellan två verkliga mätarställningar.

BEGREPP	DEFINITION
Uttagspunkt	En punkt där gas, enligt avtal med Nätföretaget, tas ut från ett Gassystem. För varje Uttagspunkt ska det finnas en Balansansvarig.
Vardag	Dag som inte är söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton.
Varierande Värmevärde	Värmevärdet varierar beroende på att Värmevärdet i oblandad gas tillåts variera eller för att gas från olika källor med olika Värmevärden blandas.
Volymvärdesomvandlare	Anordning för kompensation av tryck, temperatur och kompressibilitet. Kallas även kompenseringsverk.
Värmevärde (undre)	Den värmemängd som utvecklas vid fullständig förbränning av 1 m ³ gas efter värmning eller kylning till 25° C och under ett tryck om 1,01325 Bar (a) och luftöverskott av samma temperatur och tryck som gasen, och med förbränningsprodukterna kylda till 25° C och med det vid förbränningen uppkomna vattnet i gasfas liksom den vattenånga som finns i gasen och förbränningsluften före förbränningen.
Värmevärde (övre)	Den värmemängd som utvecklas vid fullständig förbränning av 1 m ³ gas efter värmning eller kylning till temperaturen 25° C och under ett tryck om 1,01325 Bar (a) och med förbränningsprodukterna kylda till 25° C och med det vid förbränningen uppkomna vattnet kondenserat till flytande tillstånd och med förbränningsprodukterna innehållande samma totala mängd vattenånga som gas och luft innan förbränningen.
Värmevärdesområde	Geografiskt område med sammanhängande ledningsnät i vilket gasens värmevärde bestäms via direkt mätning eller indirekt via beräkning på ett sådant sätt att Värmevärdet i ingående enskilda uttags- och Gränspunkter inte tillåts avvika från det fastställda värdet med mer än en i förväg fastlagd tolerans. Endast ett bestämt Värmevärde gäller i Värmevärdesområdet.
Västsvenska gassystemet	Ledningssystem för gas i Sverige från Gränspunkt i Dragör inklusive rörledning, mät och reglerstationer, linjeventilstation, rensdonsstation, lager, LNG-anläggningar och kompressorstationer.
År	Tidsrymd som börjar kl. 06:00 aktuell tid vilken Dag som helst i vilket kalenderår som helst och löper till kl. 06:00 aktuell tid samma Dag i närmast påföljande kalenderår.
Årsavläst	Uttagspunkt med en årsförbrukning upp till 0,3 GWh _u ska minst vara Årsavläst. Slutlig rapportering av avläst förbrukning under en period motsvarande ett År skickas direkt efter avläsning.
Åtterrapporering	Rapportering av kontrollserier från den Systembalansansvarige till Nätföretag, eller dess Ombud och Balansansvariga.
Överföring av gas	Överföring av gas från Inmatningspunkt till Anslutningspunkt.
Överliggande nät	Transmissionsnät eller annan Gasledning ansluten uppströms Nätföretags Gasledning och som innehas av annat Nätföretag.

12 Lista över produktkoder

Meddelandeutbyten mellan marknadens aktörer fördelade på produktkod och initierande Part. Dessa tabeller finns även tillgängliga som excel-fil på Energigas Sveriges hemsida med mer teknisk information. Meddelanden i denna lista är uppräknade i kronologisk ordning efter när de skickas.

Medtyp: Meddelandetyp vilken ska användas vid rapportering

Upp: Upplösning. Å = År, M = Månad, T = Timme

Frekv: Frekvens. Å = Årsvi, M = Månadsvi, T = Timvi

12.1 Rapportering med Ediel till respektive motpart¹

Beskrivning	Medtyp	Prod. kod	Teckenkonvention	Enhet	Upp	Frekv.	Avsändare	Tidpunkt enligt mätföreskrift	Mottagare
Preliminärt värmevärde	MSCONS	6322	+	kWh/Nm ₃	M	M	NF (TSO)	25:e månaden före	NF, BA
Nätavstämningsdifferenser distribution	Enligt ök.	6174, 6175	-/+	kWh	M	Å	NF	15:e december år före	BA, GL
Preliminära fördelningstal	DELFOR	6300	+	%	M	M	NF	15:e månad före ²	BA, GL, SBA
Preliminär förbrukning Inomdygnsrapportering	MSCONS	IDM6104	-	kWh	T	T	NF	Varje timme XX:20	SBA
Preliminär inmatning Inomdygnsrapportering	MSCONS	IDM6135	-	kWh	T	T	NF	Varje timme XX:20	SBA
Preliminär gränspunkt Inomdygnsrapportering	MSCONS	IDM6101	-	kWh	T	T	NF	Varje timme XX:20	SBA
Preliminära mätvärden gränspunkt	MSCONS	6101	-/+	kWh	T	D	NF	kl 09:00 dagen efter	NF
Preliminära mätvärden dygnsavlästa	MSCONS	6102	-	Nm ³	T	D	NF	kl 10:30 dagen efter	GL
Preliminär förbrukning dygnsavlästa	MSCONS	6104	-	kWh	T	D	NF	kl 10:30 dagen efter	SBA, BA
Preliminär fördelning dygnsavläst produktion	MSCONS	6135	+	kWh	T	D	NF	kl 10:30 dagen efter	SBA, BA

¹ En utökad version finns på Energigas Sveriges webbplats

² Mellan den 15:e och 28:e

Beskrivning	Medtyp	Prod. kod	Teckenkonvention	Enhet	Upp	Fre	Avsändare	Tidpunkt enligt mätföreskrift	Mottagare
Preliminär förbrukningsprofil	MSCONS	6103	-	kWh	T	D	NF	kl 10:30 dagen efter	SBA, BA
Preliminär förbrukning schablonkunder	MSCONS	6105	-	kWh	T	D	NF	kl 10:30 dagen efter	SBA, BA
Slutliga mätvärden gränspunkt	MSCONS	6106	-/+	kWh	T	M	NF	5 vardagar efter	NF
Slutliga värmevärden för värmevärdesområde, gräns- & lagerpunkt	MSCONS	6125(ö), 6131(u)	+	kWh/ Nm ³	M	M	NF	3 vardagar efter	NF, LF
Slutliga mätvärden dygnsavlästa	MSCONS	6109	-	Nm ³	T	M	NF	5 vardagar efter	GL
Slutliga värmevärden för värmevärdesområde	MSCONS	6125(ö), 6131(u)	+	kWh/ Nm ³	M	M	NF	8 vardagar efter	GL
Slutlig förbrukning dygnsavlästa (samma produktkod används för rapportering vid korrektionstillfället fyra och femton månader efter leveransmånaden)	MSCONS	6110	-	kWh	T	M	NF	15:e månad efter 1-5:e 4 månader efter och 1-5:e 15 månader efter	SBA, BA, GL
Slutlig fördelning dygnsavläst produktion (samma produktkod används för rapportering vid korrektionstillfället fyra och femton månader efter leveransmånaden)	MSCONS	6140	+	kWh	T	M	NF	15:e månad efter 1-5:e 4 månader efter och 1-5:e 15 månader efter	SBA, BA, GL
Slutlig förbrukningsprofil (samma produktkod används för rapportering vid korrektionstillfället fyra och femton månader efter leveransmånaden)	MSCONS	6111	-	kWh	T	M	NF	15:e månad efter 1-5:e 4 månader efter och 1-5:e 15 månader efter	SBA, BA
Slutlig förbrukning månadsavlästa (samma produktkod används för rapportering vid korrektionstillfället fyra och femton månader efter leveransmånaden)	MSCONS	6114	-	kWh	T	M	NF	15:e månad efter 1-5:e 4 månader efter och	SBA, BA, GL

Beskrivning	Medtyp	Prod. kod	Teckenkonvention	Enhet	Upp	Fre	Avsändare	1-5:e 15 månader efter	Tidpunkt enligt mätföreskrift	Mottagare
Slutlig förbrukning årsavlästa (samma produktkod används för rapportering vid korrekionstillfället fyra och femton månader efter leveransmånaden)	MSCONS	6115	-	kWh	T	M	NF	15:e månad efter	1-5:e 4 månader efter och 1-5:e 15 månader efter	SBA, BA, GL
Rapportering av månadsavlästa	MSCONS	6113	+	Nm ³	M	M	NF	10 vardagar efter		GL
Rapportering av årsavlästa	MSCONS	6113	+	Nm ³	Å	Å	NF	10 vardagar efter		GL
Slutliga fördelningstal månadsavlästa	DELFOR	6301	+	%	M	M	NF	15:e månad efter		BA, GL
Slutliga fördelningstal årsavlästa	DELFOR	6302	+	%	M	M	NF	15:e månad efter		BA, GL

Energigas Sverige
Box 49134,
100 29 Stockholm
www.energigas.se

